

PLANINSKI VESTNIK

Glasilo
Planinske zveze
Slovenije

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

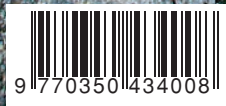
110. LETO / SEPTEMBER 2005 / 700 SIT

9

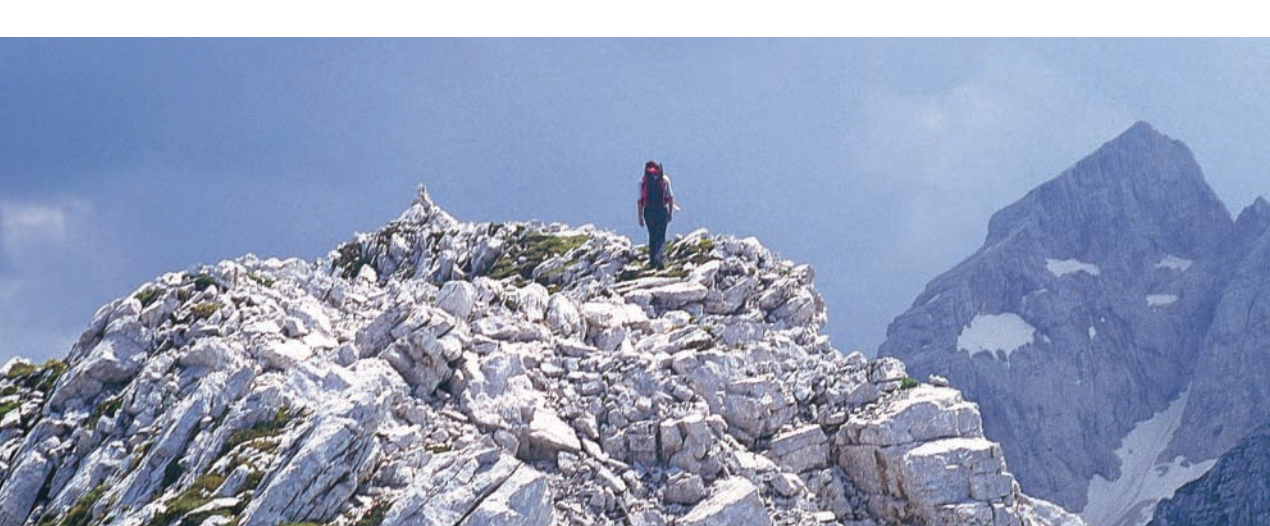
Sorapiss

**Novi bivak na
Kotovem sedlu**

**110 let
Aljaževega
stolpa**

9 770350 434008

PRIVOŠČITE SVOJIM NOGAM NAJBOLJŠE!

MEINDL

Bridgedale®

air
REVOLUTION®
by Meindl

Serija vodoodpornih (gore-tex®) modelov z večjo paropropustnostjo. Zaradi luknjičastega blazinjenja in odstranljivega podložnega jezika, ki se hitreje suši, so čevlji linije Air Revolution® izjemno udobni.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK
NADZORNIKI TNP SO PRI SVOJEM DELU
OBUTI V NOGAVICE BRIDGEDALE.

AIR REVOLUTION 2.0

Univerzalni pohodniški čevlji za planinske ture, trekinge, hojo po brezpotjih – tudi v slabem vremenu.

AIR REVOLUTION 7.0

Gorniški čevlji za zahtevnejše kopne ture, zimske vzpone in hojo po ledenikih.

NI DOBRIH ČEVLJEV BREZ DOBRIH NOGAVIC!

Pri obutvi z membrano goreteks je ustrezna izbira nogavic še posebej pomembna.

LIGHT HIKER
Tehnične pohodniške nogavice z vlakni CoolMax®.

A. T. BOOT
Dodatno oblažene tehnične nogavice z večjim deležem volne.

A.T. LEISURE
Tehnične pohodniške nogavice za toplejše vreme z vlakni CoolMax®.

GTX TRAIL
Lahke, večfunkcionalne tehnične nogavice.

COOLMAX LINER
Podnogavice z vlakni CoolMax®, ki hladijo stopalo.

TERMAL LINER
Podnogavice s termalnimi vlakni Isofil®.

PRODAJNA MESTA MEINDL

Ljubljana: POHODNIK
TOMAS SPORT [City Park,
Čopova, Mestni trg]
HERVIS [Vič, City Park]
ELAN [Rudnik]
ANNAPURNA WAY

Škofja Loka: ELAN

Kranj: HERVIS

Bled: KOALA SPORT

Kranjska Gora: KEJŽAR

Kamnik: ELAN

Celje: HERVIS

Maribor: HERVIS

Novo mesto: HERVIS

Nova Gorica: ELAN

Kobarid: SPORTLAND

PRODAJNA MESTA BRIDGEDALE

V VSEH TRGOVINAH

ELAN
FABIANI
HERVIS
TOMAS SPORT
PROMONTANA
ALP KOMERC

IN Ljubljana: POHODNIK
ANNAPURNA WAY
GOLTES

Kranjska Gora: KEJŽAR

Kobarid: SPORTLAND

Trbovlje: GOLTES

Ekskluzivni zastopnik in distributer blagovnih znamk MEINDL in BRIDGEDALE v Sloveniji je podjetje LOGOS TREND, d. o. o. / www.logos-trend.si

tel.: 01 / 83 11 665 / logos.trend@k2.net

Izdajatelj in založnik:
Planinska zveza Slovenije
ISSN 0350-4344

Izhaja enkrat na mesec,
julija kot dvojna številka.
Planinski vestnik objavlja izvirne
prispevke, ki še niso bili objavljeni
nikjer drugje.

105. letnik

Naslov uredništva:
PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Uredništvo Planinskega vestnika
Dvorčakova ulica 9, p.p. 214
SI-1001 Ljubljana
telefon: 01 434 56 87, faks: 01 434 56 91
e-pošta: pv@pzs.si
http://www.planinskivestnik.com

Odgovorni urednik: Vladimir Habjan

Uredniški odbor:

Marjan Bradeško, Marjeta Keršič - Svetel,
Andrej Mašera, Mateja Pate,
Emil Pevec (tehnični urednik),
Andrej Stritar (namestnik odgovornega
urednika), Tone Škarja, Slavica Tovšak
Lektoriranje: Mojca Volkar

Grafična priprava: Studio CTP, d. o. o.
Tisk: Schwarz, d. o. o.
Naklada: 5150 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte
po elektronskem mediju na naslov uredništva
ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne
vračamo. Številka transakcijskega računa PZS je
05100-8010489572, odprt pri Abanki, d. d.,
Ljubljana. Naročnina 6.950 SIT, 50 EUR za tuji-
no, posamezna številka 700 SIT, julijska 1.000 SIT.
Članarina PZS za član A vključuje naročnino.
Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu
številke. Ob spremembi naslova navedite tudi
stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi
do 1. decembra za prihodnje leto. Mnenje avtor-
jev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje
revije ali posameznih delov brez privolitve izda-
jatelja ni dovoljeno. Uredništvo si pridržuje
pravico do objave ali neobjave, krajsanja, povze-
manja ali delnega objavljanja nenaročenih
prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in
prostorski možnostmi.

Program informiranja o planinski dejavnosti so-
financirata Ministrstvo za šolstvo in šport in
Fundacija za financiranje športnih organizacij v
Republiki Sloveniji.

Fotografija na naslovnici:
Aschenbrennerjeva smer v Travniku
Marko Prezelj

HLADNO POLETJE IN VROČA JESEN

Spet smo skupaj. Po edinem dopustu, ki si ga čez leto v uredništvu lahko privoščimo. Vendar je tudi ta v nevarnosti! Na zadnjem uredniškem sestanku je bila namreč izrečena ideja, da bi izhajali še avgusta. Vse je seveda odvisno od financ, sami pa dobro veste, da ima tudi čas svojo ceno. Gradiva imamo dovolj, tako da tovrstne bojzani odpadejo - pravzaprav bi nam avgustovska številka še prav prišla. Zdaj po dopustih ste nas (oziroma nas še boste) tako ali tako zasuli s poročili o tem, kje vse ste bili, kaj vse ste prehodili, preplezali ... No, bomo še videli. Zanima pa nas tudi vaše mnenje o tem: kaj pravite?

Poletje je bilo planinsko »vroče«. Sredi julija so zagnani gorski reševalci iz Kranjske Gore in Rateč postavili nov bivak v Julijcih - na Kotovem sedlu -, v začetku avgusta pa je bila na Kredarici slovesna proslava v spomin na 110. obletnico postavitve Aljaževega stolpa. V uredništvu smo tudi v dopustniškem času zavihali rokave in pred sabo imate nekaj o tej temi - kar v aktualni temi. »Zgodil« se je tudi Humar, vendar pri njem nismo imeli tako srečne roke, saj nam ga ni uspelo ujeti. Ampak za to bo še čas potem, ko se bodo medijsko precej (pre)napihnjene zadeve počasi le umirile. Tudi september bo planinsko »vroč«, ravno v času izida Vestnika bosta slovenski Dan planincev 2005 v Kamniški Bistrici in 100-letnica planinskega društva Lisca (seveda kar tam, na Lisci).

Ste že videli našo razstavo? Prikazali smo jo že na več krajih. Poletje je prebila »na hladnem« v Slovanski knjižnici, jeseni pa jo spet nameravamo seliti tja, kjer bo pač možnost. Nekaj terminov je še prostih, zato nas kar pokličite, pa se bomo dogovorili. Priložnost za to pa bo tudi prihodnje leto, saj ni »časovno omejena«.

Veseli nas, da je odziv na uganko večji, kot je bil doslej. Gotovo je k temu pripomogla mamljiva nagrada našega sponzorja. Nagrajenec je znan, imel je številko 13! Žal ni bilo večjega odziva na najlepšo Babo in najbolj postavnega Dedca v naših gorah. Škoda. Pripravljamo namreč aktualno temo »Ljubezzen v gorah«, v katero bi vstavili tudi to. Prišepnem vam torej: Še je čas! Če imate v zvezi s tem kaj povedati ali če imate za sabo kakšno zanimivo ljubezensko dogodivščino, ki bi jo radi delili z drugimi, na dan z besedo!

Ker je bil avgust do hribov tako hladno neprijazen, bosta september in oktober zanesljivo boljša. Torej: srečamo se kje na gorskih poteh, in to z Vestnikom v roki (hahaha)!

Vladimir Habjan

AKTUALNA TEMA 4-10

110 let Aljaževega stolpa4
Tone Škarja

Novi bivak na Kotovem sedlu7
Vladimir Habjan

PLANINSTVO 11-31

**Namesto koga roža pod Krnom
cveti?** 11
Olga Kolenc

Gora kakor sen14
Darko Bukovinski

Še so tiste stezice 19
Gregor Lobe

Znanke z vrha.....20
Mojca Luštrek

Kako poznamo naše gore21
Andrej Stritar

Nepalska srečanja22
Boštjan Škorjak

Nagradni tabor Monte Rosa24
Aja Zamolo

V kraljestvu berberskih gora 28
Mojca Vilfan

IZLET 32-35

Vabilo na Storžič32
Jana Remic

Storžič, 2132 m35
Andrej Stritar

GORSKI VELIKAN 36-43

Dolomitski mogočnej Sorapiss36
Vladimir Habjan

Sorapiss, 3205 m40
Andrej Mašera, Vladimir Habjan

ŽIVLJENJE GORA 44-47

Ogenj v Alpah 2005 v Ljubljani44
Marjeta Keršič - Svetel

Ekofafeta 200547
Martina Cigler

ALPINIZEM 48-55

Kunlun Shan 2005.....48
Anže Čokl

Mallos de Riglos52
Tadej Debevec

Plezalno društvo Korenjak54
Mateja Pate

NAŠA SMER 56-59

Steber Planjave56
Milan Vošank

NOVICE IZ VERTIKALE 60-63

PISMA BRALCEV 64-68

LITERATURA 68-73

NOVICE IN OBVESTILA 73-80

Tone Škarja

110 let Aljaževega stolpa

Počastitev stodesetletnice Aljaževega stolpa se je organizatorjem, Planinski zvezi Slovenije, kranjskogorski občini, planinskima društvoma Ljubljana Matica in Mojstrana ter slovenski Cerkvi, posrečila bolje, kot si je bilo mogoče misliti. Pokazalo se je, da si Jakoba Aljaža ni treba »deliti« po dejavnostih. Na vsakem področju je storil dovolj ...

☞ Tone Škarja

Na polici v steni Sorapissa ☞ V. Habjan

Sorapiss

Mogočno gorovje, ki ga Italijani pogosto imenujejo »gigante«, trdnjava in podobno, je preprejeno z vrsto grebenov, ki jih krasijo nazobčani stolpi in globoke škrbine, med katere se zarezujejo mnoge večje in manjše doline (in tako spominja na našo Martuljkovo skupino). Najvišji vrh je Punta del Sorapiss (3205 m), ki leži prav v sredini gorovja. Na severni strani skupine so trije ostanki nekdanjih velikih ledenikov. Prvi se je na Sorapiss 16. 9. 1864 povzpел slavnj dunajski raziskovalec Dolomitov Paul Grohmann, ki sta ga spremljala vodnika iz Cortine Antonio Dimai in Francesco Lacedelli. V skupini Sorapissa je danes speljanih nekaj poti, zvečine ferat, vendar ne na glavni vrh.

Novi bivak na Kotovem sedlu

V soboto, 16. julija 2005, je bil na Kotovem sedlu odprt nov bivak v Julijskih Alpah, prvi po letu 1975. Tudi tokrat je prišla ideja iz planinskih vrst, iz vrst planinskih zanesenjakov. Za bivak je bilo opravljenega 1120 ur prostovoljnega dela, po večini gorskih reševalcev. Posebno poglavje je bil prevoz bivaka, ki skupaj z vso notranjo opremo tehta kar 1730 kg. Učinkovito ga je opravil helikopter Slovenske vojske (Augusta Bell 412/Cougar).

☞ Manca Miko

110 let Aljaževega stolpa

Slavje na Kredarici

✍ in 📷 Tone Škarja

Počastitev stodesetletnice Aljaževega stolpa se je organizatorjem, Planinski zvezi Slovenije, kranjskogorski občini, planinskima društvoma Ljubljana Matica in Mojstrana ter slovenski Cerkvi, posrečila bolje, kot si je bilo mogoče misliti. Pokazalo se je, da si Jakoba Aljaža ni treba »deliti« po dejavnostih. Na vsakem področju je storil dovolj, naj si bo na planinskem z graditvijo koč in potov, na cerkvenem kot dober dušni pastir, na lokalnem kot organizator krajevnega društvenega življenja, na narodnostnem kot zaveden Slovenec in ne nazadnje še kot glasbenik. Ena dejavnost je podpirala drugo, med njimi ni bilo nasprotij, saj je bil Aljaž celovita in v sebi skladna osebnost. Tako je zlahka deloval državotvorno – to je pri Slovencih še danes redka, čeprav zelo potrebna lastnost; veliko raje se delimo kot pa združujemo sile za skupno dobro.

Skupno delo, dobra organizacija in tudi usoda so poskrbeli, da je dogajanje ob tem jubileju preseglo prvotni namen in da ni bilo skupno le slavje, pač pa tudi delovanje za sedanje dobro.

Uradno se je slavje začelo s sveto mašo pred kapelico Marije Snežne na Kredarici v soboto, 6. avgusta, ob 11. uri. Daroval jo je slovenski metropolit in ljubljanski nadškof monsignor Alojz Uran ob somaševanju sedanjega dovškega župnika Franceta Urbanije in drugih duhovnikov. K besedi je bil povabljen predsednik PZS Franci Ekar, ki se je zahvalil nadškofu za to zgodovinsko priložnost, čestital županu Kranjske Gore Juriju Žerjavu za občinski praznik (ki je vezan na datum postavitve Aljaževega stolpa), pozdravil Janeza Janšo, predsednika slovenske vlade, Franca Cukjatića, predsednika parlamenta, ameriškega veleposlanika v Sloveniji Thomasa Robertsona ter seveda druge častne goste, nastopajoče umetnike, reševalce, markaciste in planince na splošno. Slovesno maševanje so popestrili pritrkovalci Rovtarski penkarji, obrtniški mešani pevski zbor Notranjske (zborovodja

Med maševanjem nadškofa Urana na Kredarici.

Anton Belec,
graditelj stolpa

Janez Gostiša), svetovno priznani tenorist Janez Lotrič ob spremljavi organista iz vatikanske katedrale svete Cecilije Toneta Potočnika in baritonist ljubljanske opere Marko Kobal ob spremljavi Tomaža Plahutnika.

Prav te dni je Tomaž Humar v južni steni Nanga Parbata čakal na rešitev na tak ali drugačen način. Nadškof in dovški župnik sta vse navzoče pozvala k molitvi zanj, politične poteze pa so potegnili slovenska vlada, PZS, GRS prek organizacije IKAR, ameriški veleposlanik in drugi. Tako je bilo slavje na Kredarici pomemben sprožilec reševanja slovenskega alpinista predvsem na mednarodni, torej politični ravni.

Napoved slabega vremena za nedeljo, 7. avgusta – torej na samo obletnico – je povzročila, da je bila slovesnost ob stolpu na vrhu Triglavu takoj po maši. »Bil je resnično vrh na vrhu,« je

rekel predsednik PZS Franci Ekar. Izkoristil je priložnost in Janezu Janši kar tam izročil spominsko priznanje za vzpon po Čopovem stebri, ki ga je opravil pred 19 leti. Ameriški veleposlanik je ob prvem vzponu na Triglav doživel običajni krst, ob nagovorih predsednika slovenske vlade in PZS sta zapela Janez Lotrič in Marko Kobal in še celo megle so se razkadile. Ob naštetih in Francu Cukjatiju so bili na vrhu še gorski reševalci, markacisti (ki so prejšnje dni obnovili in popravili triglavske poti), vodniki in drugi podjetnejši planinci, ki se niso ustrašili vremena. Slovesnosti se je udeležil tudi Marko Bradač, pravnuk kleparja Belca, ki je stolp izdelal.

Spominski planinski večer na Kredarici je bil kulturni dogodek. Vodila ga je gospa Rada Polajnar, tudi sama pesnica, nastopali pa so še pevci moškega pevskega zbora Razpotje (zborovodja Lojze Bajc), dramska recitatorja (poleg vsega drugega) Tone in Jernej Kuntner, organist Tone Potočnik, baritonist Marko Kobal in tenorist Janez Lotrič. Ker so bili na večeru prav vsi častni gostje (razen nadškofa), je pogovor nanesel tudi na širšo planinsko-družbeno problematiko. Predsednik Ekar je poudaril pogoj države, da pomoč društvom veže na deljeni prenos lastniške pravice na državo, s predsednikom Antonom Jegličem se je govorilo o sodelovanju med GK Skala in PZS, omenjena je bila

73-	1894	Stupnja med Lohija zornost last.	
74-	1894	Seliv	
75-	1894	Smarjane	
76-	1894	Seliv pri Trjavci	
77-	1895	Sp. Gornjagora.	
78-	1895	Lahaj pri Komarju	
79-	1895	Loka Kolovrat	
80-	1895	Stava farsa pri Lohi	
81-	1895	Mjatev stolp na Triglavu	
82-	1895	Šentkov Trnava Vodice	
83-	1895	Trisaki. ty Korosko	
84-	1895	Trisaki	
85-	1896	Tr. farsa na farsu	
86-	1897	Tr. farsa - Podgorje	
86-	1897	Tr. farsa	
88-	1896	Tr. farsa v farsu	last.
89-	1896	Tr. farsa pri na farsu	
90-	1896	Tr. farsa	
91-	1896	Tr. farsa v farsu	
92-	1896	Tr. farsa v farsu	
93-	1896	Tr. farsa v farsu	last.
94-	1896	Tr. farsa v farsu	

95-	1896	Tr. farsa v farsu	last.
96-	1896	Tr. farsa v farsu	
97-	1896	Tr. farsa v farsu	last.
98-	1897	Tr. farsa v farsu	last.
99-	1897	Tr. farsa v farsu	last.
100-	1897	Tr. farsa v farsu	last.
101-	1897	Tr. farsa v farsu	
102-	1897	Tr. farsa v farsu	
103-	1897	Tr. farsa v farsu	
104-	1897	Tr. farsa v farsu	
105-	1897	Tr. farsa v farsu	
106-	1897	Tr. farsa v farsu	last.
107-	1897	Tr. farsa v farsu	last.
108-		Tr. farsa v farsu	
109-		Tr. farsa v farsu	
110-		Tr. farsa v farsu	
111-		Tr. farsa v farsu	
112-		Tr. farsa v farsu	
113-		Tr. farsa v farsu	
114-		Tr. farsa v farsu	

Izsek iz knjige naročil kleparja Belca, kjer je vpisan tudi Aljažev stolp.

Predsednik PZS Franci Ekar, predsednik slovenske vlade Janez Janša in ameriški veleposlanik Thomas Robertson

morebitna graditev postojanke na zahodni strani Triglava (Zaplanja, Triglavski podi), stekla pa je tudi mednarodna akcija za reševanje Tomaža Humarja iz Rupalske stene v Nanga Parbatu (končna odločitev je bila v rokah predsednika pakistanske države in nikjer drugje).

Najvišji napis naših gora

Kovinska zastavica na vrhu Aljaževega stolpa, ki nas spominja na njegovo častitljivo starost. Res pa je, da vrha Aljaževega stolpa ni vsa leta krasil ta znak, temveč so ga vmes prilagajali tudi političnim potrebam. ◦

Na koncu se je predsednik Franci Ekar ob vseh že naštetih zahvalil postaji GRS Mojstrana in načelniku Dušanu Polajnarju za red in varnost, PD Ljubljana Matica za oskrbo in organizacijo, obrambnemu ministrstvu za potrebne prevoze s helikopterji, novinarjem za medijsko pokrivanje dogodka, markacistom za varno urejene poti. Izrazil je upanje, da bo Aljažev stolp, spomenik kulturne dediščine prve kategorije, tudi uradno izročen v last in upravljanje pravnim naslednikom Slovenskega planinskega društva, ki mu ga je Jakob Aljaž izročil pred 110 leti. S tem se je končalo zadnje pomembnejše slavlje med obletnicami, ki jih je letos počastila PZS: 110 let Planinskega vestnika, 60 let prvega vzpona po Čopovem stebru, 110 let Aljaževega stolpa in 30 let prvega slovenskega pristopa na osemtisočak (Makalu).

P. S.: Ker bo podobnih slavij še nekaj, bi morala PZS razmisliti o dvigu svojega protokola na raven, primerno dogodku in gostom. Planinstvo ne simbolizira le domačnosti in družabnosti, temveč tudi resnost in višino. ◦

Kot klin, ki podpira skalno gmoto

Novi bivak na Kotovem sedlu

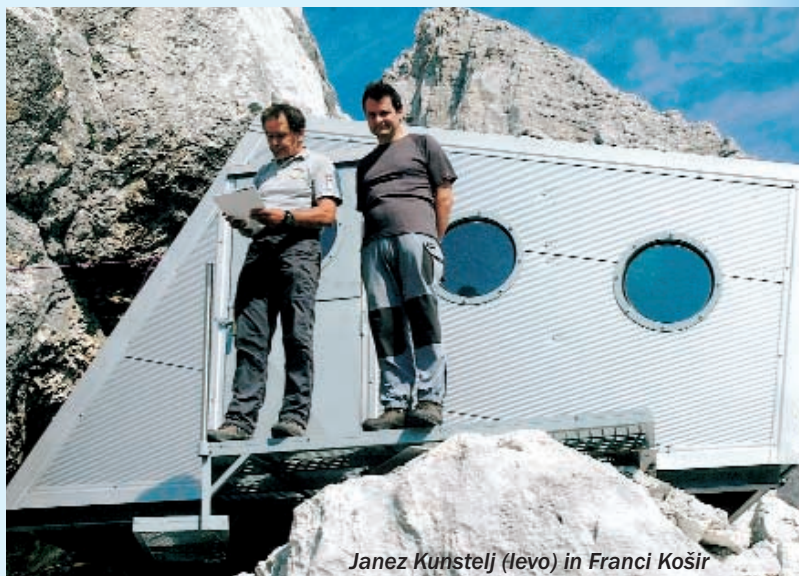
✍ Vladimir Habjan 📷 Manca Miko

V soboto, 16. julija 2005, je bil na Kotovem sedlu odprt nov bivak v Julijskih Alpah, prvi po letu 1975. Spomnimo se: prvi, Bivak I, je bil postavljen že pred drugo svetovno vojno, leta 1935, Bivak II prav tako - leta 1937, preostali so »povojni«: Bivak III je bil postavljen leta 1946, Bivak IV leta 1948 in Bivak Pod Špikom (če naštejemo le »pomembnejše«) leta 1975. Tudi tokrat je prišla ideja iz planinskih vrst, iz vrst planinskih zanesenjakov. Za bivak je bilo opravljenega 1120 ur prostovoljnega dela, po večini gorskih reševalcev. Posebno poglavje je bil prevoz bivaka, ki skupaj z vso notranjo opremo tehta kar 1730 kg. Učinkovito ga je opravil helikopter Slovenske vojske (Augusta Bell 412/Cougar).

Bivak sta slovesno odprla načelnika postaj Gorske reševalne službe Kranjska Gora in Rateče Janez Kunstelj in Franci Košir, ki imata največ zaslug za novi objekt. Pozdravni govor je imel tudi predsednik Planinske zveze Slovenije Franci Ekar. Bivak sta blagoslovila mojstranski in rateški župnik, France Urbanija in Marko Benedik. Kako se je porodila ideja o novem objektu in kako je bila realizirana, bomo povzeli kar iz slovesnega govora, ki ga je imel Janez Kunstelj pred novim bivakom:

»Kot po navadi je pred otvoritvijo največ dela in tako zmanjka časa za sestavljanje govora. Ker smo zbrani sami gorniki, mi oprostite kakšno napako ali pozabljivost. Ko smo se pred dobri-

ma dvema letoma na letni konferenci postaje GRS Rateče začeli pogovarjati o možnosti graditve bivaka, si nismo predstavljali, na koliko težav bomo naleteli. Najprej smo izbrali prostor in arhitekt Miha Kajzelj - dobitnik nagrade Piranesi za arhitekturo - nam je narisal idejni načrt. Nato smo leto dni čakali na dovoljenja, potem pa se je začelo pravo delo - pridobivanje sredstev, iskanje najboljših tehnoloških in seveda racionalnih rešitev. Letos smo zgradili temelje in postavili bi-

Janez Kunstelj (levo) in Franci Košir

vak, iz težav pa so nas reševali helikopterji Slovenske vojske. Slovencu se beseda bivak sliši tuje in res sem našel razlago zanjo v Velikem slovarju tujk: zasilno zavetišče. Obiskovalcem gora pa se ta beseda zdi topla, domača in velikokrat pomeni srečo, veselje, rešitev in zavetje. S to mislijo smo reševalci iz Rateč in Kranjske Gore zaceli graditi. Bivak na Kotovem sedlu naj bi zadostil trem potrebam; bil naj bi, prvič, zasilno zavetišče za primer slabega vremena ali težav gornikov, drugič, izhodišče za alpiniste in ljubitelje brezpotij, in tretjič, v pomoč nam reševalcem pri reševalnih in iskalnih akcijah. Če bivak gledamo kot zasilno zavetišče, moramo poudariti njegovo skromno

Kot klin, ki podpira skalno gmoto

opremljenost. Tisti, ki v njem išče udobje, bo razočaran - ne bo našel ogrevanja, kopalnice in stranišča. Za življenje tu bo moral vse prinesiti s seboj, tako da v bivaku zagotovo ne bo turistov ali »kvaziplanincev«. Že več kot četrto stoletja so bivaki v Julijcih odklenjeni in znane so tudi težave - kje pa jih ni?

Odkar smo samostojni, so obmejne gore lažje dostopne, pa tudi kakovost zemljevidov in vodničk ter dobro markirane in vzdrževane poti so prinesli večji obisk na vrhovih Jalovca, Vevnice, Struga in Ponc in s tem tudi več nesreč in izgubljanj. Da o uporabnosti za alpiniste ne izgubljam besed. Na bivaku se da imeti krajše tečaje, izvesti večdnevno plezanje v okoliških stenah in konec koncev tudi skrajšati jutranji dostop do sten. Bivak kot bivak ni nič novega, modernega. Vsak čas je prinesel drugačne načine bivakiranja. Za časa Henrika Tume, Valentina Staniča, Juliusa Kugyja se je zasilno spalo pod previsnimi

skalami, Skalaši med obema vojnama so začeli graditi zasilni zavetišči Bivak I in Bivak II, po 2. svetovni vojni pa so bivake gradila tudi posamezna planinska društva ali alpinistični odseki (Sstena Storžiča, na Bukovju, Pod Srcem). Vedno pa so se gradili za povečanje varnosti obiskovalcev gora. Spreminjali so se le oblika, uporabljeni material in prenos. Pri tem bivaku smo upoštevali vpetost v okolje, novo obliko, ki daje več svetlobe in toplote, nove materiale (leseno konstrukcijo je zamenjala kovinska, ploščevino pa »sendvič plošče«). Vse to pa je bilo možno tudi zaradi novih transportnih možnosti, ki jih omogočajo helikopterji. Bivak bo stalno odprt - zato bo kdaj lahko tudi prezaseden, toda le odprt bo izpolnjeval svoje poslanstvo zasilnega zavetišča. Seveda ga bodo uporabljali tako domači kot tuji gorniki - kdo bo v njem bolj kulturnen, pa prepustimo času in bomo videli. Res je, da imamo reševalci v Ratečah in Kranjski Gori 100 pridnih rok, vendar je to premalo, da bi zgradili tak bivak. Zato gre velika zasluga posameznikom in podjetjem, ki so razumeli potrebo po bivaku in jim slovenske gore nekaj pomenijo. Veliko jih je in vsak najmanjši kamenček v mozaiku je pripomogel k uspešni graditvi.

V imenu reševalcev in vseh uporabnikov bivaka se moram zahvaliti Agrarni skupnosti Rateče-Planica, 15. helikopterskemu bataljonu SV, Acroniju Jesenice, občini Kranjska Gora, Mobitelu, Faktor banki in Banki Koper. Še veliko jih je sodelovalo s popusti pri nabavi materiala, različni koristnimi gradbenimi nasveti, prevozi. Ne morem pa mimo ocen raznih kritikov, ki jih na tem svetu vse skrbi predvsem zato, da jim ni treba nič storiti. Vsi hvalimo bivake v tujini, pri domačih pa iščemo napake, jih odklanjamo, ocenjujemo delo strokovnjakov, pa čeprav jih vidimo le na slikah na internetu. Reševalci smo veseli, da smo končali graditev, in upoštevamo pregovor, da se praši le za dobrim konjem! Upam in verjamem, da bo bivak na Kotovem sedlu izpolnil svojo nalogo. Vpet v sivino skal pod najlepšo slovensko goro in spojen z okolico je velika pridobitev za slovensko gorništvu.«

In na koncu še misel enega izmed snovalcev bivaka, Francija Koširja: »Če bo zaradi bivaka rešeno eno samo življenje, bo naš namen dosežen!« ◉

Razmišljanja arhitekta Mihe Kajzelja o novem bivaku:

»Alive« na Kotovem sedlu (po knjigi Alive – Živi)

Razlogi za postavitev

Na prvi pogled se zdi ideja o postavitvi bivača na Kotovem sedlu nepotrebna. Sedlo je naravni zaključek lahko prehodnega sveta, do nje ga lahko pridele vsake normalne planince. Od tam naprej pa vodijo tri zahtevne planinske poti na Jalovec, Kotovo špico in Ponce ter proti Mangartu, ki so v letnem času dostopne le zelo izurjenim planincem, pozimi pa je vzpon po njih pravo alpinistično dejanje. Vendar je ravno to, da se na sedlu končuje lahko prehodni svet in se nad njim začne svet težko dostopnih vrhov, poglobljeni razlog, da je postavitev na tej točki smiselna. Bivak je izhodišče za nadaljnje vzpone in oporna točka za dolga grebenska prečenja, katerih trajanje lahko preseže okvir enodnevnih ture. Zelo podobno so postavljeni bivaki B1, B2 in B4, ki pomenijo izhodišča za težje osvojljive vrhove nad gorskimi planotami.

S postavitvijo tega zavetišča so se brez dvoma izboljšale možnosti za grebensko prečenje

grebena Ponc in grebena proti Mangartu ter samega vzpona na Jalovec po severnem grebenu, za alpiniste pa so bolj izvedljivi alpinistični vzponi v Jalovcu in Šitah. Novi bivak pa je tudi prva izmed postojank, katerih postavitev so si zaželeli in jo tudi uresničili gorski reševalci, ki jim bo še kako koristil pri reševanju vse večjega števila predrznih, slabo opremljenih in kondicijsko slabo pripravljenih meščanov, ki jih zatajevana želja, da bi se vrnil nazaj k naravi, od časa do časa silovito in brezglavo požene v hribe.

Izjemnost naravnega pejzaža visokogorskih podov in ideja o postavitvi

Podi pod Kotovim sedlom so enkratni naravni pejzaž. Za delovanjem ledenika je ostala sled v obliki odloženih balvanov. Prostor je na tej točki zelo odprt in ponuja bajne poglede na

Na vrhu sem

*Svojo utrujenost položim
na mehko trato,
tesnobo stresem
čez steno prepadno,
skrbi in težave
izdihnem v veter.*

*Odnese jih,
skupaj s kavkami,
kot noč črnimi,
razseje jih nad temačne globeli,
čez kotanje, mrko
ozirajoče se vame.*

*Porazgubijo se,
skrbi in težave,
skupaj s tesnobo se
izničijo,
razblinijo.
Ni jih več.*

*A jaz sem!
Na vrhu!
Sam in srečen!*

Aleš Tacer

ostenja Šit in Jalovca ter vzdolž grebena Ponc. Ta gorski predel je s podobo sijočega kristala Jalovca nad temnim breznom eden izmed biserov naše gorske narave in pomeni eno njenih najlepših in najbolj divjih podob. Povabilo kranjskogorskih in rateških gorskih reševalcev pod vodstvom Janeza Kunstlja in Francija Koširja, naj jim narišem načrt za bivak, sem sprejel z željo, da z novim bivakom ne bi bila prizadeta prvobitna in nedotaknjena narava pod sedlom. Zato je ideja postavitve temeljila na tem, da bi bil v naravni okvir umeščen čim bolj neopazno in bi se z naravo čim bolj spojil. Novi bivak je v množici balvanov, ki so nametani po visokogorski planoti, še en nov kamen, ki pa je hkrati tu-

di prostor za začasno bivanje. Oblikovan je kot oglat in nesimetrično prisekan siv volumen, ki ga od skal ločijo le okrogla okna. Stoji zraven velikanskega razpočenega balvana, ob katerega je umeščen kot klin, ki podpira skalno gmoto. S takšnim načinom postavitve sem poskusil izraziti podrejenost človeka mogočni gorski naravi.

Oblikovna pojavnost bivaka

Oblikovanje bivaka sporoča, da je območje nad 2000 m svojevrsten svet, ki ga obvladujejo veter, sneg in led, zato je tudi arhitekturno oblikovanje podrejeno drugačnim zakonitostim kot v dolini in se pravzaprav bolj zgleduje po atmosferskih plovilih kot pa po tradicionalni gorenjski arhitekturi. Futuristični videz vhodne fasade z okroglimi okni, ki spominja na vesoljsko plovilo, je izraz funkcije, saj je z njimi pogled iz notranjosti osredotočen na posamezne izseke v gorski pokrajini, ne glede na to, ali v bivaku ležimo, sedimo ob jedilni mizi ali pa stojimo pred vhodnimi vrati. Ko se zjutraj naredi dan, lahko že v ležečem položaju preverimo, kakšno je vreme nad Šitami ali na drugi strani, proti Poncam. Glede oblike ni naključna primerjava s knjigo in filmom Alive (Živi), v kateri je avion nesrečno pristal na samotnem ledeniku v Andih. Menda je tudi v zgodovini doline Tamar ena takšnih zgodb strmoglavljenih avionov, namen tega bivaka pa je, da bi njegovi uporabniki preživeli in se življenja veselili.

Bivaki so manifest sodobnega odnosa do gorske narave

V dobi mobilnosti in informacijske tehnologije so gore zaradi hitrih povezav postale lažje in hitreje dostopne, zato se pomen oskrbovanih planinskih koč izgublja. Vse več je enodnevnih izletov v gore, vse manj pa prenočevanja v planinskih kočah, ki je bilo v predavtomobilski dobi nujno. S tem se spreminja tudi značaj planinskih postojank, saj postajajo bolj rezervna možnost kot pa poglavitni cilj. V tem pogledu so bivaki nekakšna newageovska varianta planinskih koč, saj ponujajo točno to, kar sodobni planinec potrebuje: možnost zavetišča, če ga presestetijo slabo vreme, tema ali izčrpanost. ◉

Namesto koga roža pod Krnom cveti?

Srečevanje s prijatelji in s samim seboj

✍️ Olga Kolenc

Naslonjena na skalo sem razmišljala. Povsem sama s seboj, čeprav so se planinci na vrhu menjavali, nekateri prihajali, drugi odhajali. Med mirnim klepetom so brskali po nahrbtnnikih za prigrizki, pijačo, uživali vsak po svoje in se razgledovali po okolici.

Odrešilne daljave so včasih tako daleč

V življenju se zgodi, da te zadene taka ali drugačna poškodba, bolezen. Kot ptica v kletki ostaneš za vrati svojega doma in hrepeniš po daljavah. V tvoji glavi je nekaj, česar ne moreš izraziti s preprostimi besedami, niti svojim najbližjim, niti prijateljem svojega kova, prijateljem nemirnega duha, ki se niso še nikoli srečali s podobnimi stvarmi. V tebi je, tisto nekaj, pritrjeno sili ven, zrcali se v očeh in le dober poznavalec zazna tvojo skrito bolečino. Le kam naj jo odložim, ko pa so odrešilne daljave tako daleč daleč. So samo spomin in slutnja nekje na obzorju. So spomini na radost in bolečino hkrati, ki se prepletajo in jih je nemogoče opredeliti ...

Udobno sem se namestila na trdi podlagi in se prepustila toku misli. Odnese me je nekam daleč stran in na trenutke sem se počutila kot zlita s kamnito pokrajino, ki me je obdajala. Moj pogled je drsel od komaj vidnega obrisa Kamniško-Savinjskih Alp mimo očaka Triglava, Jalovca in Mangarta, čez Zahodne Julijce, vse do Dolomitov ... Nekaj tako lepega, da je bilo skoraj že bolečina, nekaj, kar je prav tako neopredeljivo, je prešinilo mojo zavest. V očesnem kotičku se mi je nabrala solza, ravno toliko je je bilo, da je bila tam in ni mogla čez rob. Spomi-

ni so se kot koralde na ogrlici nizali drug za drugim, preskakovali letne čase, mesece in leta ... Začutila sem težo prepolnega nahrbtnika in grenko sol potu, ki mi je lil z obraza. Videla sem osamljeno drevo, ki ga že zdavnaj ni več, senik, ki nam je nekoč ponudil zavetje, zdaj pa je obnemogel pod zobom časa. Včasih je bilo sonca preveč, drugič spet premalo, odkrivala in zakrivala sem se, da sem uravnavala toploto. Včasih je bilo vode v čevljih več kot v grlu, na enem koncu telesa je bilo toplo, na drugem hladno. Pa kaj, pomembno je, da pridemo tja gor, čeprav niti ne vemo, zakaj mora danes izbrana gora »pasti«. In temu »zakaj« nikoli ne pridem do konca. Dolga leta, leta, ko sem le iskala samo sebe, se nisem kaj dosti spraševala o tem. Vsak teden znova, ko je bilo še zelo malo organiziranih pohodov, sem uporabila javni prevoz, poznala na pamet vse vozne rede vlakov in avtobusov. Ko je zmanjkalo le-teh, sem se umila v bližnjem potoku in se z razpuščenimi lasmi, sveže preoblečena, z nahrbtnikom na hrbtu postavila ob cesto in dvignila palec. Največkrat je ustavil že prvi ali drugi avto. Verjamete ali ne, vedno sem priklicala čudovite ljudi, se z njimi zakramljala, šla na pijačo, nobenega izsiljevalca ali posiljevalca ni bilo med njimi.

Kamne so obrusili nevidni kiparji

Leta pa tečejo in tečejo, še kamne so obrusili nevidni kiparji, pa ne bi nas, tako hitro minljivih bitij, kot smo ljudje. Tako hitro minljivih, da jih še drevo preživi. Pozabljamo, koliko podplatov je že pred nami brusilo ostre kamne, da so na naših najbolj obleganih planinskih poteh včasih podobni zlizanim kamnom v kakšni stari bolonjski cerkvi. Mi pa mislimo, da smo prvi,

ki odkrivajo Ameriko. Koliko osebne bolečine in radosti se je že nosilo in se nosi in se bo nosilo v glavah po vseh teh poteh. V iskanju prostora, na katerem bi odložili bolečino in skrili tisto nekaj, kar je samo naše in mora za vedno ostati prikrito. Bolečina ob naporu in hrepenjenju po vrhu, ki je hkrati vrh nekje v nas, v naporu vsaj začasno izzveni, a tisto lepo, skrito pod kamnom, ostaja za vedno. Morda je prav tu v višavah stik s kozmosom in samim seboj tako močan, da doživljamo stvari, naj se zavedamo ali ne, povsem drugače kot v hrupu vsakdanjika ... Četudi je to nemalokrat le beg iz realnosti, beg pred samim seboj, je vendar dobra pot k temu, da lahko v tišini prisluhujemo sebi, najdemo preblisk, ki vodi do naše lastne poti.

Še sem sedela, filmu v moji glavi pa ni bilo ne konca ne kraja. Prepustila sem se mu, naučila sem se živeti trenutek. Naučila sem se črpati iz lepega trenutka, v katerem se učim obvladovati svoj ego, ki hoče vedno po svoje in tako, kot je zanj prav. Zakaj bi se vedno znova podrejela preživetim vzorcem iz okolja, ki me hoče prikrojiti po svoji meri?

Mrzle sape zavejejo čez gorski greben

Prav tu, ob srečanju s seboj, sem še toliko bolj ranljiva. Podobe, ki mi potujejo skozi zavest, mi zrcalijo podobe ljudi, ljudi, ki so hodili isto pot ali pa se samo srečevali na križiščih. Srečanja na teh poteh imajo še drugačno težo kot tista v dolini. Ljubezen, kot rože, tukaj drugače cveti. Morda rože že čez noč ovenijo, a vsako leto znova poženejo iz sleherne kamnite špranje in silijo navzgor, proti soncu. Včasih pa se, kot strupene zeli, s svojim strupom dotaknejo tistega dela našega srca, kjer najbolj abstraktno boli. Boli, čeprav smo odpustili, kajti razumeli smo, da »nekdo pač ni razumel«. Ni razumel, ker nima tistega preprostega kvadrata v glavi, da bi lahko razumel; daleč od tega, da bi ga kot integralno osebnost podcenjevala. Sem tiste vrste človek, ki mu z rekordnimi dirkami po gorah ne osvojite srca. In prijatelji? Koliko je tistih, ki nam ponudijo dlan, v steni ali kako drugače? Koliko je tistih, ki nas pokličejo ali pošljejo razglednico takrat, ko obležimo

za štirimi stenami, zunaj pa nori poletje in z njim naše srce? Na žalost bore malo. Hitijo, tako kot sem nekoč hitela jaz, da bi v naglici nadomestila zamujeno, daleč stran, prek svojega lastnega plotu, ki ga je najteže preseči ... V življenju so trenutki, ki presegajo naše obče človeške odnose. Včasih so naše zahteve in želje po svoji zemeljski zunanosti tako skromne, da ostajajo neizpolnjene. Čas, gospodar, pa hiti, rože odcvetijo in mrzle sape zavejejo čer gorski greben. Utrnilo se mi je, kot sredi turobnega zimskega dne, preprosto in morda za koga banalno vprašanje: »Sem želela, sem pričakovala preveč?« Morda je iluzija, morda nagona misel, da bi si lahko tam, na tisti zeleni preprogi, daleč od ponorelega sveta, povedala tisto nekaj, kar nama v dolini ne gre in ne gre z jezika? Morda sem prezahtevna, morda bi bilo bolje položiti pod skalo ta sveta abstraktna čustva, da jih ne izničijo okorne in slabo izbrane besede?

Morda pa se je bolje umakniti s poti in pustiti mimo tiste, ki so v nenehnem strahu, da bodo kaj zamudili? Iz svojih izkušenj vem, da gora vedno počaka, kot počakajo dobri, pravi prijatelji in tisti, ki jim pomeniš še kaj več!

Še vedno sem sedela. Kot po navadi okoli poldneva je prignalo bele megle iz doline. Krnsko jezero je izginilo pod debelo plastjo vlage, ki v močnem soncu zgodnjega poletja dobesečno pari. Širila se je in potapljala vse pod seboj in nazadnje dosegla tudi mene. Prebudila me je in zavedela sem se, da bo treba navzdol, po že nešteto krat prehojeni in nikoli do kraja raziskani planini pod Krnom. ◦

Gora kakor sen

Najbolj strm pristop na Mangart

✍ Darko Bukovinski 📷 Jože Lovenjak

Koliko časa je preteklo od odločitve kolegov iz naše planinske skupine, da se gre na goro, do konkretnih priprav: posoje in nakupa plezalnega pasu ter namestitve samovarovalnega kompleta, nakupa nove planinske karte Jalovec in Mangart, 1: 25 000, PZS in GIS, 1. izdaja, 2004, pregleda literature in analize ture, obiskov planinskih spletnih strani, preverjanja različnih informacij, pogovorov z vodniki, ki imajo tovrstne izkušnje, spremljanja vremenske napovedi, dogovora o prevozu in času odhoda, hitrega pakiranja nahrbrtnikov ...

Pa do piva ob pol desetih zvečer v nepričakovano navadni in nič domači gorenjski gozdmartuljski gostilni z nekaj visokimi pulti, šankom, ogledali, cenenimi predmeti na policah med steklenicami s pijačo in umetnimi rožami ... Par srednjih let je zaljubljeno koketiral pri oddaljeni mizi za oknom, obrnjenim na cesto, po kateri smo prišli, in na parkirišču ob cesti, na katerem smo parkirali. Zaradi teme se vse niti ni videlo, a se je groteskna igra moškega srednjih let in le nekaj mlajše ženske odslikavala v veliki temni šipi. V njenem zgornjem desnem kvadratu sem videl še del hiše s streho na nasprotni strani ceste, tam pri Majdi, in del dvorišča z veliko, močno razsvetljeno reklamo domačega piva, ob katerem sem užival in razmišljal, kaj nas čaka jutri. Then they began to climb ... and there, ahead, all he could see, as wide as all the world, great, high, and unbelievably white in the sun, was the square top of Kilimanjaro. And then he knew that there was where he was going.¹

¹ *Nato sta se začela vzpenjati ... in tam spredaj, edino, kar je mogel videti, širok kakor ves svet, velik, visok in neverjetno bel v soncu, je bil štirioglati vrh Kilimandžara. In tedaj je vedel, da gre tja. (Ernest Hemingway, The Snows of Kilimanjaro)*

Do Mangartskega sedla

Mejna prehoda Rateče in Predel prestopimo brez problema in hitro. Z osebnimi izkaznicami. Danes je težko razumeti vse zlo in vse pregrade, ki so jih postavljali ravno v tem delu Evrope, po grebenih in vrhovih gora in njenih dolinah, na stičišču treh narodov in kultur. Tod so »sekla bridka jekla«, tod so umirali sinovi, očetje, možje. Rjavo železni nagrobni križi z nemškimi, slovenskimi, češkimi, hrvaškimi, muslimanskimi, italijanskimi imeni in mnogimi brez imen iz obdobja prve svetovne vojne so, čeprav zbledeli, še zmeraj zgodovinska realnost Posočja. Misel mi za hip poleti na razigrane hribočke sarajevske Bentbaše. Tudi tam je na tisoče snežno belih znamenj. Na grobovih muslimanov. Iz devetdesetih let 20. stoletja! Kaj se človek res ničesar ne nauči iz trpljenja, krvi? Kdo si jemlje pravico, da znova in znova in vsepovsod pleše »danse macabre«? Dobro pa vemo, kdo plačuje račune.

Trdne, neme, hladne železne zavese so tudi po drugi svetovni vojni onemogočale dostop na eno od največjih gora Julijskih Alp. Predlani, 23. avgusta 2003, je minulo 50 let od odprtja slovenske poti na Mangart (PD Tolmin). Popravljen in urejen je bila tudi stara cesta na Mangartsko sedlo, ki so jo Italijani zgradili za vojaške namene leta 1938. 4. oktobra 1956 pa je bila slavnostno odprta Ferrata Via Italiana, ki so jo postavili trije rabeljski alpinisti. Tako sta bila dana odgovora planincev z ene in druge strani železne zavese, kako priti na vrh razdeljene gore, ki je kmalu postala ena najbolj obiskanih v Julijcih. Zavesa na Mangartu je padla 1. maja 2004 z vstopom Slovenije v Evropsko unijo, čeravno ne v vseh glavah in tudi ne povsod. Neobremenjenim planincem, ljubiteljem gora in narave, je svoboda misli in gibanja temeljno načelo, »modus vivendi et modus procedendi«.

V Kočo na Mangartskem sedlu (1908 m) smo prišli po 22. uri. Vsi so že spali, prijazni

oskrbnik pa nam je pustil odklenjena vhodna vrata. Že ko smo se vozili mimo Voklega in mu po mobitelu sporočili, da bomo prišli pozno, je pojasnil Tonetu, katera soba je pripravljena za nas. Spal sem slabo. Nisem se mogel segreti, čeprav je bilo zadosti odej. Moral sem obleči dolge tenke športne spodnjice, ki sem jih k sreči imel s sabo. Postelja je bila lesena, jaz pa sem se kot vedno obračal tako, da je škripala in me še bolj jezila. » What should we drink?« the girl asked. ... »It's pretty hot,« the man said. » Let's drink beer.«... »Dos cervezas,« the man said ... »Big ones?« a woman asked. ...»Yes. Two big ones.« The woman brought two glasses of beer and ...² Tudi pivo sem moral odtočiti. Zunaj na gori je močno pihalo in še bolj me je zeblo. Razmišljal sem o tistih časih, ko sva s Tomažem hodila po slovenski smeri, po mangartski cesti in dolini Soče, v katero sem z družino redno zahajal, o ovcah in kozah, ki jih ima Kaja tako rada in ki so se pasle na teh sončnih travnikih. Čeprav jih je bilo veliko, nisem mogel zaspati.

Italijanska ferata

Zbudili smo se ob pol sedmih. Nismo hiteli. Zajtrk iz nahrbtnika in odličen planinski čaj. Jože nas je zapeljal od kočice do konca ceste, na najvišjo točko na Mangartskem sedlu (2072 m). Gora je ponosno čaka obiskovalce tudi v tem septembrskem jutru. Nekaj se jih je že vzpenjalo po travnatih pobočjih nad sedlom ter po obeh vhodnih smereh vrhnjega dela gore. Ob 7.50 smo se tudi mi odpravili od parkirišča po travnatem pobočju proti prevalu, na sedelce Čez Travnik (2166 m), ki leži ob vznožju Rateškega Malega Mangarta (2265 m) in s te strani gledano malo višje vzpetine, Travnika (2200 m). Opozorjeni smo bili, da bi tam lahko imeli težave z iskanjem vstopa na pot, ki pripelje do bivaka. Tudi Klement Jug je v deževju okrog Bukovnika iskal prehod iz doline »Klanških jezer« (čez »Klanško škrbino« in v težkih razmerah mimo Mangartske kočice, čez Log in Bovec je prišel »v enem maršu do Starega sela pri Kobaridu«³). Na možne težave smo bili posebej pripravljani. Povprašali smo oskrbnika kočice, po potrebi pa bi uporabili kompas in karto za določitev svojega položaja glede na okoliške vrhove,

saj GPS-a še nimamo. Pozorno opazujemo okolico. Pot je dobro urejena in markirana z vidno oznako odcepa in napisom? Bivak Nogara. Na prevalu smo prestopili plastično ograjo, postavljeno zaradi drobnice, in državno mejo ter nadaljevali mimo ovac, ki so se mirno pasle. Ob njih smo se spomnili na čredo našega Franca v Sobenji vasi. Po shojeni stezici smo sestopili strmo navzdol čez trave in grušč do skrbno vzdrževanega bivaka Fratelli Nogara (1850 m). Ura je bila 9.30. Slekli smo jakne in puloverje ter nadaljevali pot v kratkih rokavih. Na tej strani gore je nehalo pihati. Okopani v soncu smo uživali skupaj z goro in Nemcema, ki sta zraven bivaka na plinu kuhala kavo. Nad nami je bilo čisto in modro nebo, pod nami pa do višine kakih 1500 m bela in gosta megla. Kot morje je zalila vse, do koder se je videlo. »Čim dlje so hribi, bolj v meglah so blede.«⁴ Med gruščem in travo še fotografiranje za spomin in zgodovino, ogled bivaka, kratek klepet z Nemcema, izmenjava informacij. V dobrih desetih minutah smo se povzpeli po grušču na levo navzgor do vstopa v steno, ki se začne s strmim žlebom Rateškega Malega Mangarta. Ustavili smo se, si nadeli plezalne pasove, čelade, preverili samovarovalne komplete, uredili nahrbtnike. Še kakšen telefonski klic, saj je spodaj v megleni dolini delovni dan, realnost. Prebral sem zapis na spominski plošči na vhodni steni, posvečen trem italijanskim gornikom iz Proseka, ki so se tam ponesrečili 1972. leta. Spomnil sem se Menarta: »Že marsikdo je v mraku hodil tod / in zdaj ne hodi tod in ne drugod.«⁵

S spoštovanjem do stene in z velikimi pričakovanji smo začeli plezati. Nismo vedeli, ali bomo kos izzivu, naporom, strminam in prepadam. Ali bo šlo, si je mislil vsak zase, vendar samo za hip, kajti strma grapa nas je povlekla vase. Skozi preduh in naprej po žlebu, pod previ-

² »Kaj bova pila?« je vprašalo dekle. ... »Pošteno je vroče,« je rekel moč. »Pijva pivo.« »Dos cervezas,« je rekel moč.... »Veliki?« je vprašala ženska. ...« Da. Dve veliki.« ženska je prinesla dve čaši piva in ... (Ernest Hemingway, Hills Like White Elephants)

³ Dr. Klement Jug, Stena in smrt, planinčevi zapiski, str. 156, Založba Karantanija, Ljubljana, 1997.

⁴ Janez Menart, Večerna pesem, Stihii mojih dni, str. 120, Prešernova družba v Ljubljani, 1989.

⁵ Prav tam, str. 120.

Visoko nad meglenim morjem; v ozadju greben Ponc in Škrlatica

sno steno smo plezali v drugo in malo više, v naslednjo votlino. Žleb je bil po vsej globini in višini suh, žica zanesljiva in brezhibna, oprijem čvrst. Napredovali smo usklajeno. Prvi je plezal Tone, izkušeni vodnik in stabilni vodja skupine, za njim midva z Vančem in naposled Jože, ki je ves čas fotografiral z zelo praktično elektronsko Canonovo kamero z zmogljivostjo štirih mil. pik. Dokumentiral je vsak naš pomemben premik, obrise in detajle gora, rože in ljudi. Na tej poti je naredil 230 posnetkov, ki smo jih pozneje večkrat pregledali in analizirali turo. Jože je v teh letih našega planinarjenja postal pravi fotograf. Kot izkušen planinec in zanesljiv tovariš je vedno tam, kjer ga potrebuješ. Tudi tokrat je na začetju varoval skupino. Žal Ivana, glavnega dokumentarista odprav naše »upravne sekcije« PD Brežice, ni bilo z nami, vendar smo vedeli, da spremlja našo pot, da je tako ves čas zraven. Sicer pa »gora čaka Čakarja in mi vemo, da kdor čaka dočaka Čakarja«.

Nadaljevali smo po kratkem predahu na mehki zeleni, strmi terasi, ki je kot z žicami privezana visela na pobočju. Tokrat v čisto vertikalno, tu in tam previsno steno, opremljeno z zanesljivimi klini, žico in skobami. Nad nami je bila samo bela sled letala na modrem nebu, globoko pod vzhodjem stene melišče in malo de-

sno, nazaj za hrbtom, streha bivaka, žareča v soncu. Na levi je iz morja megle štrlel ostri rob Rateških Ponc; vse od Visoke Ponce do Struga in Vevnice, v ozadju pa martuljška skupina s čudno nagnjenim Špikom. Prežeti z notranjo srečo smo priplezali do višine Mangartskega sedla, v bližini, na robu, smo zagledali dve planinki, ki sta nas fotografirali in hip zatem nemo odšli iz našega kadra. Po železnih skobah, edinem oporišču, v čistem, zelo zračnem okolju ali, kot sta rekla Nemca »sehr luftig«, navpično nad 600-metrskim prepadom, pripeti na žici, smo prečkali gladko vertikalno ploščo in drug za drugim nadaljevali, dokler nismo prišli do vertikalne grape; iz te smo ob 10.40 izstopili na rob 2273 m visoke stene. Navdušeni in srečni smo poklicali svoje najbližje, da bi z njimi delili veselje in navdušenje.

Slovenska pot

Po kratkem počitku smo nadaljevali do bližnjega vstopa v slovensko pot. Smer je speljana po daleč vidni, strmi ter tu in tam izpostavljeni grapi, ki poteka od melišča desno navzgor nekako do polovice vršnega grebena. Od tam smo se razgledali po mangartski cesti in nadaljevali pot po strmi grapi, ki je bila tokrat suha, tako da ni

Ključno mesto ferate

drselo. Nekaj korakov od poti nas je čakal razgledni plato. Z njegovega hrbta se odpirajo pogledi daleč proti jugu. Za hip smo sneli nahrbtnike in ob dolgem požirku vode pozorno poslušali natančne Tonetove opise bližnjih in daljnih

vrhov. Čeprav smo jih nekaj poznali tudi sami, bi bili brez njega prikrajšani za marsikateri podatek, ki ti ga lahko da samo izkušen planinec.

Pot smo nadaljevali po levi, iz enega žleba v drugega, strmo navzgor, dokler nismo prišli na široko sleme vršnega grebena in po njem na sam vrh. Čudoviti razgledi s te 2679 m visoke gore, pravijo, da ene najlepših v Julijcih, so nas poplačali in zares bogato nagradili. Prepustili smo se soncu in uživanju. Ura je bila 12. Ostali smo celo uro, nikamor se nam ni mudilo. Ko sem pogledal proti grebenu Mojstrovk, sem res videl hribe kakor bele slone. » They look like white elephants,« she said. »I've never seen one.« The man drank his beer.⁶ Samo še globoki smaragdni očesi spodnjega in zgornjega Mangartskega jezera se spominjata dogodkov na vroči železniški postaji.

Malicali smo in se s Tonetovo pomočjo znova razgledali po vseh bližnjih in daljnih vrhovih, dolinah in mestih ter sanjali o še neprehopenjenih poteh. Sonce, veter in utrujenost so naredili svoje. Počasi smo začeli sanjati tudi o drugih stvareh. »The beer's nice and cool,« the man said. »It's lovely,« the girl said.⁷ ●

⁶ »Videti so kakor beli sloni,« je rekla. »Nikoli nisem videla nobenega.« Mož je pil svoje pivo. (Ernest Hemingway, Hills like White Elephants)

⁷ »Pivo je prijetno in hladno,« je rekel mož. »Sijajno je,« je reklo dekle. (Ernest Hemingway, Hills Like White Elephants)

Nadaljnje informacije: 0044 (0) 181 516 5700 | www.berghaus.com

EXTREMLIGHT. NEVERJETNO LAHKA OPREMA.
IZJEMNO LAHKA HOJA, ULTRALAHKA GORE-TEX® OBLAČILA IN NAHRBTNIKI. VSE, KAR POTREBUJETE, NIČ VEČ.

PRODAJA: TRGOVINA POHODNIK, UNIVET D.O.O., ŠMARTINSKA 152, BTC-HALA A, LJUBLJANA
TEL: 01 585 26 30, E-MAIL: POHODNIK@UNIVET.SI, WWW.POHODNIK.SI.COM

berghaus
TRUST IS EARNED

BERGHAUS®, TRUST IS EARNED™ and are registered trademarks of Berghaus Limited. © Berghaus Ltd. 2005

Še so tiste stezice ...

Starim pričevanjem o življenju Grintovcev na rob

✍ Gregor Lobe 📖 Jože Forjanič

V zadnjih desetletjih je bilo izdanih precej literarnih del, ki pričajo o življenju v Grintovcih v daljni preteklosti. Naštevati vse naslove bi bilo na tem mestu pretežka naloga, ne bi rad izpustil dela kakega avtorja in mu s tem naredil krivico, saj to nikakor ni namen mojega prispevka. Torej, v pisnih pričevanjih različnih avtorjev o preteklosti Grintovcev se pogosto pojavljajo zgodbe, pripombe in strokovne razlage gospoda Vlasta Kopača, ki so kot rdeča nit vpletene v večino navedenih del, saj jih avtorji preprosto niso mogli obiti. Poleg Kopačevega obširnega opusa, ki se nanaša na stavbno dediščino Velike planine, so me pritegnili tudi drobni detajli, opisi starodavne opreme in obutve gorjancev, divjih lovcev, pastirjev in prvih planincev. Večkrat so bile omenjene in opisane lese-cokle z ledniki, gorske palice, kvedrovci itn.

Pred leti sem se odločil, da po pogledam starih poteh za železnimi ostanki iz minulih dni,

čeprav naj bi po izjavah gospoda Kopača le-ti izginili že v prejšnjem stoletju, točneje, do II. svetovne vojne, torej že pred 60-imi leti. Na moje začudenje in veliko veselje sem sicer počasi, v nekaj sezonah, vendar brez posebnega truda v Grintovcih naletel na redke najdbe med gruščem, na policah in med skrotjem, kjer potekajo stare planinske poti. Te najdbe zgovorno sporočajo: ŠE SO TAM, vse, kar je bilo o njih napisano, je res! ŠE SO TISTE STEZICE ...

Lednik, nekoč zabiti v podplat lesene cokle z vitrami in opetnikom, sem našel v Trati pri studencu pod Gamsovim skretom 14. 10. 2001. Lunasti žebelj konjske podkve je bil najden na kamniti poti pod Slatnarjevo bajto na Veliki planini 20. 5. 2003. Konica gorske palice, »Bergstocka«, je bila najdena nad podrtrim stanom na kamniti poti v steni, ki vodi na planino Košutno s planine Koren, 9. 6. 2002. Sekanec s podplata starega gojzarja sem našel na vršnem grebenu Skute 20. 6. 2002. Žebelj s pete starega gorskega čevlja je bil najden na Sukavniku v Planjavi nad Kamniškim sedlom 29. 6. 2002.

1. Lednik, nekoč zabiti v podplat lesene cokle z vitrami in opetnikom; najden v Trati pri studencu 14. 10. 2001 pod Gamsovim skretom.
2. Lunasti žebelj konjske podkve; najden na kamniti poti pod Slatnarjevo bajto na Veliki planini. 20. 5. 2003
3. Konica gorske palice »Bergstocka«; najdena 9. 6. 2002 nad podrtrim stanom na kamniti poti v steni, ki vodi na planino Košutno s planine Koren.
4. Sekanec s podplata starega gojzarja; najden na vršnem grebenu Skute 20.6. 2002.
5. Žebelj s pete starega gorskega čevlja najden na Sukavniku v Planjavi nad Kamniškim sedlom 29. 6. 2002.

Naj se ob gornji fotografiji obudijo spomini na preteklost, na minule dni ... Vam, gospod Kopač, spoštovani planinski prijatelj, pa: Vse najboljše in hvala za Vaš neprecenljivi prispevek k zgodovini Grintovcev, ki je pritegnil mojo pozornost in je bil tako bogato poplačan. ○

Znanke z vrha

Planinske kavke

✍ Mojca Luštrek

Ko sem se prvokrat povzpela nekoliko više od dotedanjih gričev in hribov, na svojo prvo »pravo« goro, sem poleg drugih novih užitkov odkrila tudi prav posebno zabavo: opazovanje značaja rumenokljunih planinskih kavk. Živali imam rada in vsako srečanje z njimi v naravi me razveseli, razvedri. A kaj, ko so ta srečanja skoraj vedno le bežna, kratka, saj živali niso tako navdušene nad menoj kot jaz nad njimi – kar odidejo, zbežijo. Le redke so vsaj malo radovedne; po večini so preplahe. Planinske kavke pa ne.

Kavke se pogosto sprehajajo po okenski polici moje pisarne. Ko zaslišim »tek-tek-tek« po pločevini pod oknom, dvignem pogled in se spogledam z njo. Malo je radovedna, pa spet ne toliko, da bi me počakala. Ko vstanem, če ne prej, pa ko se približam oknu, se odžene s police in odleti na sosednjo streho. Ampak te kavke so mestni ptiči. Sicer sem vsake vesela, ker je lepo, ko se na vsakdanji sliki betona in stekla s skopim koščkom neba, uokvirjeni v pusto pisarniško okno, prikaže kaj živega, živahnega, nepričakovanega – a na gori je čisto drugače.

Prvič so me presenetile. Prevzeta od prelepega razgleda, veličastnega občutka, da sem premagala vso tisto strmino, in polnih pljuč svežega, nekoliko ostrega zraka sem se nenadoma zdrznila: nekaj mi je švistnilo nad glavo in me »zmotilo« v tem mojem novem svetu. Majhna jata bleščeče črnih ptic je drzno in elegantno zakrožila nad vrhom, potem pa so ta živahna letalca drugo za drugim pristala. In že sem vedela, da to v resnici ni »motnja«, da je to del tega sveta, ki me je tako prevzel.

✍ Bor Šumrada

Ko so pristale, se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Na tleh so bile okorne, nekoliko plahe in silno radovedne. Vse prej kot gospodarice položaja, kakršne so se mi zdele pod nebom. Moj nahrbtnik jih je neustavljivo privlačil, a ko so mu (in meni) prišle že zelo blizu, so postale sila previdne. Najpogumnejša se mi je čisto približala, nagnila glavico, malo potresla z njo in stopila korak nazaj. Pa dva naprej. In tako v nedogled. Previdno sem iztegnila roko in ji ponudila grižljaj svoje malice. Kako jo je mikal! Napol je odprla svoj rumeni kljun, iztegnila vrat, kolikor je mogla daleč, in se nenadoma prestrašila svoje predrznosti. Potrpežljivo sem iztegovala roko in čakala. Gledali sva se in presojali vsaka svoje možnosti. Sem se ji zdela nevarna? Zahrbtna? Le kaj se je dogajalo v tisti črni glavici z bleščečimi se, nemirnimi očesci? Nato pa bliskovit gib in košček sira se je znašel v kljunu. Ne vem, katera je bila bolj zadovoljna. Vznemirjena od strahu in končnega uspeha je stekla na rob in se pognala v globino. Zaplavala je nad prepadom, na široko zavila ob navpični steni in se mi izgubila izpred oči. Nekaj tovarišic ji je sledilo. Kako so bile lepe!

Zdaj me nikoli več ne presenetijo, vedno jih čakam. Kadar jih ni, sem kar razočarana. Nisem posebno družabna, a če so na vrhu prijetni ljudje, nas kavke nekako povežejo, vsaj besedo ali dve rečemo o njih in potem morda še o sebi in svojih poteh. Če pa si ne želim človeške družbe, se zatopim v te črne škrateljce z rdečimi nogavičkami; igramo se svoj daj-dam in kdo-bo-koga, da ljudi sploh ne opazim več.

Ali bi svojim ljubim znankam z vrhov lahko rekla prijateljice? Rada jih imam, te drzne jadral-

ke, ker so tako lepe, ko krožijo nad vrhovi in prepadi, smešne nerodnice, ker me zabavajo s svojim okornim stopicljanjem po trdnih tleh, neurtudne požrešnice, ker mi s vztrajnim motanjem okoli mojega nahrbtnika dajejo (resda lažen) občutek, da me potrebujejo. Pa so kljub temu samo znanke: na nebu so nedosegljive, v resnici me samo trpijo, saj sem vsiljivka v njihovem prostranem domovanju, in ko sem že tu, pač poskrbijo, da sem vsaj nekoliko koristna. Premalo za prijateljstvo. To mi je od nekod že znano ... ◦

Kako poznamo naše gore?

V ozadju je znana in dobro obiskana gora. Katera, od kod je slikana?

Rešitve sprejemamo do 25. septembra 2005. Med reševalci bomo izžrebali enega, ki bo prejel nagrado. Pravila igre smo objavili v PV 7-8/2005. Tokrat bo nagrada lahka vetrovka Warmpeace, ponuja pa jo spletna trgovina z gorniško opremo www.kibuba.com.

Rešitev iz prejšnje številke:

V poletni številki smo objavili sliko Zadnjiškega Ozebnika, posneto s poti iz Zadnjice proti Kriškim podom. Prejeli smo 18 pravih odgovorov. Nagrado tokrat prispeva podjetje Vrh. Izžreban je bil Tomaž Rovtar iz Ajdovščine; gorski vodnik Marjan Manfreda ga bo brezplačno vodil po Slovenski smeri v Triglavski steni.

Andrej Stritar

Nepalska srečanja

Utrinki izpod Anapurn

✍ Boštjan Škorjak

Lansko jesen sem se odpravil na svoje prvo potovanje v Nepal. Izbral sem klasično pot okoli Anapurn, tudi zato, ker me ta gora spremlja že iz gimnazijskih let. Pri razredni uri sem namreč predstavil knjigo Mauricea Herzoga o francoskem vzponu na prvi osvojeni osemtisočak. Čeprav sem na pot odšel sam, sem med drugim užival tudi v številnih naključnih srečanjih, ki so mi popestrila potovanje. Naj jih nekaj predstavim s sliko in besedo.

Šola v Bahundandi

Na večer prvega dne potovanja okoli Anapurn, ki sva ga z nosačem Minom začela v Besisaharju, sem na robu vasi Bahundanda zaman poskušal ujeti satelitski signal, da bi vzpostavil telefonsko zvezo z domačimi. Takrat me za rokav pocuka fantič, me ogovori v šolski angleščini in se predstavi kot Kishor Neupane, 13-letni učenec sedmega razreda tukajšnje desetletke. Vztrajal je, da grem z njim k njegovemu učitelju angleščine, gospodu Čandri, ki je hkrati tudi ravnateljev pomočnik.

Hitro sva bila pri bistvu: šola šteje 400 učencev in 14 učiteljev, pouk imajo od 10. do 16. ure, nekateri otroci pešačijo v šolo tudi po dve uri v vsako smer, zato se gospod Čandra zdaj ne ubada le z učenjem, ampak še z izvedbo tedenskega bivanja otrok v šoli. Vljudno sem bil naprošen, da kaj primaknem za njihov projekt.

Nisem mogel iz svoje kože in sem začel učiti učitelja loviti ribe, se pravi, kako naj akcije razširijo, tako da o tem obvestijo čim več ljudi: turiste, pa tudi druge šole; morda bodo dosegli izmenjavo učencev, saj bi tako tudi drugi starši izvedeli za njihove načrte in morda lahko pomagali. Pazljivo me je poslušal, kimal in prosil, naj o njihovi šoli kaj napišem, veseli bodo tudi vsakega pisma, ki bi jih vzpodbudilo (naslov:

Mr. Chandra, Bahundanda High School, LAMJUNG, Nepal); na koncu pa je vseeno ponovil prošnjo za takojšnjo donacijo, seveda po moji lastni presoji.

Pa smo tam! Kot pravi zelenec sem prispeval skoraj dvodnevni čisti zaslužek svojega nosača, ne da bi vedel, da mi bodo naslednji dan maoisti na nekoliko manj prostovoljni podlagi vzeli dvakrat toliko. Slovo, fotografija fantiča in vnovična obljuba, da bom o njihovi šoli povedal še drugim; to sem prvič izpolnil na predavanju osnovnošolcem v Šmarju pri Jelšah.

Ajdovska deklica

Osmi dan trekinga me je sonce prebudilo v višinskem taboru pod Pisang peakom, potem ko je ponoči nasulo nekaj malega snega. Bolj od vsega me je pritegnil pogled na obraz v nasprotnih severnih pobočjih Anapurne 2. Nepalska dvojčica naše Ajdovske deklice.

Šola za gorske vodnike v Manangu

Zlahka sem jo našel in vesel ugotovil, da le ni zaprta, kot sem sklepal glede na informacije s poti. Dva mlada nepalska inštruktorja sta mi jo rada razkazala in me spoštljivo poslušala, ko sem jima pripovedoval o našem Alešu Kunaverju, pobudniku in najbolj zaslužnem za njihovo šolo. Nato sem jima ponosno pokazal knjigo, ki me je spremljala ves čas potovanja, Nepal v mitih, legendah in praznikih. Na podlagi bogatega gradiva, ki ga je Aleš prinašal s številnih himalajskih odprav, sta knjigo izdali Dušica Kunaver in Brigita Lipovšek, njegova žena in hčerka.

Našemu razgovoru so z zanimanjem prisluhnili tudi trije tečajniki, dva Šveda in Belgijec, ki so bili prav tako prvič v Nepalju in so naslednji dan začeli tečaj. Poslovil sem se s prijetnim občutkom, da smo Slovenci s šolo v Manangu

pustili v Nepalju neizbrisen pečat.

Jože Šepič

Žal zelo žalostno srečanje s pomnikom v vasi Tukuče v spomin na njegovo tragično smrt, potem ko se je s tovariši vračal iz baznega tabora pod Daulagirijem. Prav gotovo je tudi to vplivalo na mojega vodnika, ki se je zaradi previdnosti odločil, da v zgodnjem popoldnevu, v sicer idealnem vremenu približno 350 m pod Dampus peakom (6.012 m), najin vzpon prekineva in se vrneva v dolino. Kakor koli, dolg ostaja.

Peter Habeler

V Pokri se je najprej udeležil slovesnosti ob 50-letnici avstrijskega prvenstvenega vzpona na Čo Oju, potem pa je vodil nemško-avstrijsko skupino na 5.663 m visoki Tarpo Čuli (Tent peak). Tudi oni zaradi slabih razmer vrha niso dosegli, mi pa smo se nazaj grede srečali v vasi Doban. Za Messnerjem verjetno najslavnejši avstrijski alpinist se mi je predstavil v najlepši luči. Prav nič zvezdniško smo sedeli za isto mizo in sproščeno klepetali pozno v večer. Res je bilo lepo poslušati, s kakšnim spoštovanjem je mednarodna alpinistična kapaciteta govorila o slovenskih alpinistih, še posebno o mladem rodu.

Jutranje slovo je bilo prisrčno, prijateljski stiski rok in skupinski posnetek njegove mini odprave, na koncu pa še njegov podpis z najboljšimi željami v »mojo« knjigo o nepalskih mitih, legendah in praznikih.

Bal Prasad Rai

Muzealec v mednarodnem gorskem muzeju v Pokri. Srečal sem ga takoj zjutraj, ko se je mu-

Ajdovska deklica tudi v severnih pobočjih Annapurne 2 (7.937 m) 📷 Soshiro Sasaki

zej odprl in sem bil že tam, saj sem si za ogled rezerviral ves dan. Seveda sva takoj spregovorila o Sloveniji in Tonetu Škarji, ki ga gospod Rai visoko ceni, in poudaril je, da brez njega Slovenija ne bi bila tako popolno predstavljena. Njuno odlično sodelovanje je vidno v muzeju, v katerem sem bil kot Slovenec še posebno ponosen na vse, kar nas predstavlja kot deželo, narod in gornike. Ogled muzeja toplo priporočam vsem, ki jih bo pot zanesla tja.

Z najlepšimi občutki, tudi zaradi vseh teh in preostalih srečanj, sem se poslovil od Himalaje in Nepala. Seveda s trdnim sklepom, da se čim prej vrnem. Namaste! 📍

Nagradni tabor Monte Rosa

✍️ Aja Zamolo* 📷 Bor Šumrada

Kot ste že verjetno slišali in prebrali (navdse smo se potrudili in povedali vsem), smo bili državni prvaki na tekmovanju Mladina in gore, ki je potekalo januarja 2004 v Rušah. Nagrada za ta dosežek je bil trekning oz. planinski tabor v tujini. Izbira je bila velikanska, a ko smo preračunali, kdaj smo prosti vsi člani skupine, je ostalo zelo malo dni. Lahko bi sicer šli v Estonijo in Romunijo, a sta obe možnosti propadli zaradi financ in netekočih prevozov. Na koncu je ostal le trekning okoli Monte Rose. Nič zato! Blizu je, ni veliko vožnje ... Vse O. K. Si predstavljate naše face, ko smo zagledali program izletov in je pod rubriko Čas hoje pisalo: 10 ur, 12 ur, 8 ur ... Kriza! In to naj bi bila nagrada!? Ni šans! Mama nas je vseeno spodbujala, da ne bo takšne krize in da bomo to doživeli le enkrat in tako naprej. Skozi eno uho noter, skozi drugo pa po hitrem postopku ven. Pa še društveni tabor na Pokljuki naj bi zamudili!

No, ampak izbire ni bilo. Ali Monte Rosa ali nič!?

Vsi smo bili istega mnenja - da je bolje biti v Italiji in hoditi kot pa doma sedeti pred televizijo in gledati videospote, ki so jih isti dan že desetkrat prevrteli. Tako so se začele naše priprave ... S kondicijo smo bili na psu, ampak nekako nam ni bilo do tega, da bi jo pridobili. Da bi lahko rekli, da smo se vsaj malo trudili, smo se udeležili pohoda od Gorice do Planice oz. smo se mu pridružili v verziji od Framo do Planice. Pa še ena pripomba: po trekningu smo temu »pohodu« rekli sprehod oz. sprehodček. Seveda pa brez drugih komplikacij tudi ni šlo. Najprej prevoz: avto - premajhen, vlak - preveč kompliciran, ostal je le še kombi. No, ta je bil predrag, a so zanj poskrbeli naši sponzorji! Oh, ko omenim te »naše sponzorje«, se kar naenkrat počutim zelo pomembno. Sponzorji za nas! In ko smo mislili, da si lahko gremo v miru paki-

rat stvari, ki jih je bilo (pre)več - je prišla še naslednja težava. Sara, članica naše ekipe, je zbolela. Tako smo se na pot odpravili Maša, moja mama, Nejc, Bobi in jaz. In še opomba: odpeljali smo se z avtom.

Zelo veliko težav, a na koncu se je vse razpletlo tako, da smo 30. junija odšli iz naše preljube Slovenije (vsi smo bili namreč čisto prepričani, da jo bomo zaradi preobilice hoje ful pogrešali). Vozili smo se ponoči, tako da smo marsikatero tablo spregledali. Vem edino to, da sem se zbudila in smo se vozili proti neki Gravellona Toci, kamor se definitivno ne bi smeli. No, potem smo Bobiju in mami malo solili pamet in ju poslali na »pravo pot«, čeprav nismo bili prepričani, da je res prava. Kolikor se da hitro smo zaspali in upali, da ne bomo ničesar krivi. Vmes smo se še malo norčevali iz mame, ki je namesto v Alagno Valsesio zavila kar na neko tovarniško dvorišče. Po dolgem spancu smo se zbudili v ozki dolini, obkroženi s hribi. Zelo očitno smo bili na pravi poti, saj smo zagledali zasnežene vrhove. Kmalu nam je postalo jasno, zakaj so bile gamaše zelo pomembne del opreme. Vozili smo se po prekrasnih vasicah, v katerih smo občudovali hišice, pokrite s kamni. Bilo je ful lepo! Potem smo pogledali malo više, in ko smo videli tiste bele mrzle vrhove ... Saj ko smo jih gledali iz doline, so bili še lepi, ampak ko bomo tam zgoraj ... Kar zmrazilo nas je ob misli na to.

Po približno devetih urah vožnje smo prispeli v Alagno Valsesio - prispeli smo na cilj oziroma začetek naše poti. Vsi so še spali in nikjer žive duše. Počasi smo se razgledali in namalicali. Potem smo vzeli vsak svoj nahrbtnik in poskušali najti nepotrebno opremo, ki bi lahko ostala v dolini, a je nismo našli. Počasi so se začeli zbirati planinci s podobno velikimi nahrbtniki in nam je vsaj malo odleglo. Predstavili smo se skupini in opazili, da smo edini tujci razen Švicarja Timona. Kmalu smo ugotovili, da Italijani niso ravno nadarjeni za jezike, saj je v vsej skupini znal tekoče angleško le eden. No, predstavili smo se in jih naučili pravilno izgovor-

* Prispel je na razpisu »Mladi o gorah« zasedel četrto mesto.

riti naša imena (ni jim šlo ravno dobro). Ko sem slišala njihova imena ... Kot da bi živeli v španskih nadaljevankah: Diego, Francesca, Federico, Lorenzo, Gianni ... Razumeli nas niso niti besede, zato sem se spravila na komplimente ... Svetovno!!! V faco mu lahko poveš, da ima prevelik nos in predolg jezik in se grozno oblači (oblečeni smo bili vsi grozno). Samo potem sem začela razmišljati, kaj vse oni govorijo o meni ... Kot da se sekiram. Sem pa za vsak primer utihnila.

In tako se je začel prvi dan. Žičnica nas je popeljala na sedlo, na katerem se je zares začel trekking v pravem pomenu besede. Hoja, hoja, hoja ... Mraz, mraz, mraz ... Hodili smo v gosti megli z groznim tempom. Malo hoje in počitek in spet malo hoje in spet počitek in hoja in kočica in na žalost ne prava in tako naprej ... Prava kočica je izginila. Ni in ni je bilo. Jezik smo imeli že skoraj pri tleh ... In končno se je prikazala kočica. Naše odrešenje!!! Bili smo zelo utrujeni, saj smo začeli z groznim tempom. Vsaj zadnji nismo bili. Popili smo vroč čaj in se vsaj malo segreli. Malo smo popapcali in si nabrali novih moči. Ko je bil čas odhoda, smo se težko poslovili od tople kočice. A ni bilo druge možnosti. Razveseljiva je bila novica, da se le še spustimo v

dolino. A tega spusta je bilo za tisoč višinskih metrov. Za sladico smo morali še neizmerno hiteti zaradi žičnice, ki naj bi nas iz doline popeljala na naslednje sedlo. Ob silni želji po vožnji smo pozabili na boleče noge in odhiteli v dolino, se zapodili na žičnico in se odpeljali proti vrhu, a ko smo izstopili sredi hriba, nas je skoraj kap. Na srečo se je za hribčkom skrivala dvosedežnica, ki nas je potem popeljala na vrh sedla. Ko smo izstopili, nas je skoraj odpihnilo. Povedali so nam, da je ta veter povsem vsakdanji. Čudno se mi zdi, kako tam smučajo kljub takim sunkom. To sem mislila pozneje, takrat sem imela v mislih le še cilj - kočico globoko v dolini. Počasi smo se spuščali, saj smo imeli časa na pretek. Ko smo končno prispeli, smo se udobno namestili po sobah oz. po skupnih ležiščih, ločenih z zavesami. Koča je bila lepa in hrana dobra, predvsem zato, ker je bila zelo potrebna. Po večerji je bil spoznavni večer. Diego - naš prevajalec - je imel zelo veliko dela. Naučili so nas nekaj svojih besed in mi njih nekaj osnov. Zvečer, ko smo poskakali v postelje, so vsi veselo vzklikali tisti svoj: LAKO NOC!!!

Naslednji dan je bil za Bobija kar naporen, a preostali smo se hoji izmuznili in si privoščili dan počitka. S kombijem smo se skupaj z Ga-

Monte Rosa (levo) in Lyskamm 📷 Stane Klemenc

Prostranstva Monte Rose: spredaj Zumsteinspitze, za njim Dufourspitze, desno Nordend

briello popeljali po dolinah z zelo čudnimi imeni, se ustavili pri jezeru pod Matterhornom oz. Monte Cervinom, kot mu rečejo Italijani. Ogleдали smo si tudi sirarno in adrenalinski park. Bilo je zanimivo in definitivno boljše kot hoja po ledenikih. Po dolgi vožnji smo prispeli do žičnice in ta nas je popeljala, do koder se je pač dalo. Tam smo lenarili na toplem višinskem soncu in neznansko uživali. Meni je bilo prav žal, da se nisem udeležila izleta čez ledenik, saj je bilo vreme sončno in toplo. Ampak lenarjenje je bilo prav prijetno in tudi kramljanje z Gabriello je bilo kar zanimivo, čeprav se nismo čisto »štekali«.

Z vmesne postaje smo se popoldne skupaj z drugimi udeleženci odpeljali na rekordnih 3455 metrov in bili smo v Švici. Nato je sledil le še kratek spust do koč, v kateri smo prespali. Za večerjo so bile končno testenine. Obožujem špagetke!!! Sem mislila, da bom shujšala, ker smo toliko hodili in se znojili kot nilski konji, a bilo je ravno nasprotno. Le kdo se lahko upre takšnim božanskim testeninam!?! Tako sem se najedla, da sem bila v skrbeh, ali se bom naslednji dan sploh lahko premikala. A tudi obilica hrane ni bila v napoto, saj smo naslednji dan hodili le navzdol in še to le nekaj ur. Prispeli smo v Zermatt in papcali kar v parku. Tokrat na mojo srečo ni bilo testenin in tako sem se še lahko premikala tudi po kosilu. Angelo nas je

naučil veliko iger in trikov, ki so nas kratkočasili. Zvečer smo se odpravili po mestu. Vsi smo se držali ubogega Timona, saj je bil domačin – Švicar. Vsaj nekaj domačega – hoja po mestu. V baru so imeli celo TV in čeprav je bila le bedasta formula 1, je bilo superca. Prespali smo v hostlu, v katerem smo se lahko udobno namestili in STUŠIRALI. Bili smo čisti in sveži – pripravljeni na nove napore.

Zjutraj smo se s svojimi težkimi nahrbtniki sprehodili skozi mesto in se še zadnjič zgrozili nad neznansko visokimi cenami. Nato smo se z busom odpeljali do turistične vasice Saas Fee. Od tam nas je pot vodila ob vznožjih do naslednje doline. Sprehodili smo se mimo adrenalinskega parka in z največjim veseljem preizkusili stezo za bob. Bilo je ... HITRO!!! Zelo hitro. A preživeli smo! Že po nekaj korakih zmerne hoje smo prišli do jezera in ob njem pohrustali svoje »kosilce«. Nato smo se z busom odpeljali do naslednjega jezera. To je bilo neznansko večje od prejšnjega. Tisto prej je bil ribnik. Ob velikanskem akumulacijskem jezeru nas je pot popeljala na naslednje sedlo nazaj v ljubo Italijo. A v njej nismo našli nič drugega kot meglo in mraz. V Italijo naj bi prišli po nekdanji najpopularnejši »švercarski poti«. Na koči nas je pričakal predsednik organizacije UIAA in nam je pripovedoval o vojni med Švicarji in Italijani, tihotapljenju, plazovih ... Ta večer je imel naš

Bela pravljica Monte Rose

prevajalec zelo veliko dela. Ves čas taborjenja je bil obsojen na nas, saj je hotela Gabriella vedno klepetati in ni in ni šlo brez njega. Po predavanju gospoda predsednika smo dolgo v noč klepetali in se igrali najrazličnejše igre, ki nas jih je naučil Angelo.

Naslednji dan nas je čakal zadnji - najtežji vzpon. Z žičnico smo se popeljali v dolino na izhodišče. Tokrat si je pot olajšala le Maša. Med vožnjo je imela prekrasno družbo klepetave, angleško negovoreče Gabrielle. Medtem ko je ona uživala v njeni družbi, smo se mi ubadali z gosto meglo in občasnim dežjem. Oblačili smo se in slačili in tako nam je ostalo bolj malo časa za hojo. Končno se je dež odločil za daljši počitek, tako da smo pohiteli na vrh sedla. Bili smo oblečeni le v majico in ... Bili smo premalo oblečeni!!! Uš, aš, eš, iš ... Na kratko povedano: mrzlo oz. ful ful ful mrzlo. Ko smo se na težko pričakovanem soncu odmrznili, smo se počasi spustili v dolino. Tam nas je pričakala ljubka kočica in v jedilnici na mizi testenine. Spet smo jedli, kot da bi pet dni stradali, a tokrat ni bilo treba zadržkov, saj smo naslednji dan hodili le uro do avtomobilov, ki smo jih pustili v Alagni.

Ko je prišel čas odhoda, je bilo vsem hudo, saj smo postali prijatelji in prav dobri sogovorniki (roke so nas zaradi sporazumevanja zelo bolele). Midve z Mašo bi najraje ostali v družbi

teh ful luštnih Italijanov, pa tudi Nejc si je po mojih sumih našel kakšno simpatijo. Mislim ... Ni imel velike izbire, samo Francesco, vendar je bila ta zelo prijetna. Z njo smo hitro našli skupno točko; nismo marali hoje. Konec! Izrekli smo usodni CIAO, ampak Gabriella se še ni pustila. Popeljala nas je še v muzej na prostem (bil je zaprt), na najboljše palačinke na svetu (polnjene s ful dobrim sirom) ... Komaj smo se je rešili. Ampak vsi bomo najbolj pogrešali njeno dobro voljo, ki je naredila veliko dobrega in tudi nekaj slabega (uničila je dva fotoaparata, mobilni telefon pa smo komaj rešili pred smrtjo). No in končno smo bili spet vsi nabasani v avtu in pripravljeni na pot domov. A ni še bilo dovolj! Med vožnjo smo se ustavili ob jezeru Lago Maggiore, ki smo se mu pred petimi dnevi po pomoti že zelo zelo močno približali. Z ladjico smo se zapeljali na otočka. Ogedali smo si palačo in prekrasne vrtove in še malo zapravljali. Potem pa je bil že res čas, da gremo domov, in prav to smo storili. Odpakirali smo se domov.

In to je bilo vse. Uživali smo vseh šest dni, spoznali nove ljudi, navezali stike in ... Z veseljem bom še kdaj obiskala te kraje, če že ne zaradi drugega, zaradi luštnih dečkov, ki imajo po vrhu še dober posluš. Bila pa sem tudi vesela, da gremo domov, saj nas je čakal tabor na Polkljuki. Po trekingu smo zagotovo imeli dovolj kondicije za vzpon na Triglav. ◦

V kraljestvu berberskih gora

Prečenje Visokega Atlasa

✍ in 📷 Mojca Vilfan

Atlas je v grški mitologiji velikan, ki na svojih ramenih nosi nebesni svod. Danes ga bolj poznamo kot mogočno gorovje, ki podpira nebesni svod severne Afrike, saj se razteza skoraj tisoč petsto kilometrov od Sredozemske obale v Alžiriji do obal Atlantskega morja v Maroku. Delimo ga na več področij, najbolj poznana sta verjetno Srednji Atlas, iz katerega prihaja znamenita atlaška cedra, in najvišji predel gorovja Visoki Atlas, ki ga domačini – ne brez razloga – imenujejo Idraren Draren (Gorovje gorovij).

Večina obiskovalcev Maroka se – če se že odpravi v gore – odloči za kratek, nekajdnevni izlet na najvišji vrh, na 4167 m visoki Jebel Toubkal. Le redki pa se zavedajo, da skriva Atlas v svojih odročnih dolinah zaklade neokrnjene narave ter od zahodnega sveta še nepokvarjene vasice in ljudi. Midva sva se odločila spoznati to očem prikrito lepoto Maroka in sva se odpravila na tri tedne in tristo kilometrov dolgo prečenje Visokega Atlasa.

Na pot iz Srečne doline

Na pot sva odšla z organizirano skupino; to se je pozneje izkazalo za pravilno odločitev. Tako dolgo prečenje je namreč za posameznika – predvsem logistično in organizacijsko – preveč zahtevno. Naš izlet se je tako začel z nekajurno vožnjo s terenskimi vozili iz Marakeša prek prelazov v vedno bolj odmaknjene vasi, dokler se nismo ustavili malo pred vasjo Tabant v dolini Ait Bou Goumez – Srečni dolini. Dolina je bila proti našim pričakovanjem zelo zelena, polja so bila obdelana in ker ima vzdrževano cesto, je idealno izhodišče za planince, ki se odpravljajo v območje Ighil M'Gouna, drugega najvišjega vrha v Maroku. Poleg tega je v dolini ena redkih šol za gorske vodnike. V zadnjem času je zanimanje za šolo veliko, saj službe gorskega vo-

dnika brez ustrezne izobrazbe ni več mogoče opravljati.

Prvo noč smo preživeli v koči (gîte d'etape) v vasi, zjutraj pa so se naši skupini pridružili gonjači z mulami, katerih naloga je bila nositi večino naše prtljage, hrano in šotore. Pot nas je vodila mimo polj in žitnic prek prvega prelaza v hribe in kaj kmalu se pokazal drugi obraz Atlasa: praznina, skale, kamenje, prah. Kakšno nasprotje zeleni in cvetoči dolini! Tam smo šele res dojeli pomen reka, da je voda vir življenja: kjer je, srečujemo življenje, kjer je ni, je puščinja. Kljub praznini smo vedno znova naleteli na osamljene pastirje s čredami koz in ovac. Da ljudje res živijo v revščini, smo se najbolj zavedeli, ko smo zagledali dekline, ki je z golimi rokami in srpom nabiralo osat – za ovce za zimo.

»Rir adežuir«

Naši dnevi so se po celodnevni hoji končevali vedno enako: v upanju, da se bodo za naslednjim grebenom v daljavi kot bele pike pojavili naši šotori, v katerih kuhar že pripravlja kaj za pod zob. Vsako popoldne nam je obvezno najprej postregel z metinim čajem, nato pa je prišla na vrsto obilna večerja, začenši z juho, ki so ji sledili maroška tajine in kuskus ter sadje za poobede. Vstajali smo zgodaj in na poteh skozi slikovite doline, ozke soteske ter čez številne prelaze več dni nismo srečali skoraj nikogar. Bili smo daleč od vsega, v divjini, ki je večina turistov še ni odkrila. Naše prvo srečanje z drugimi skupinami je bilo šele pod vznožjem

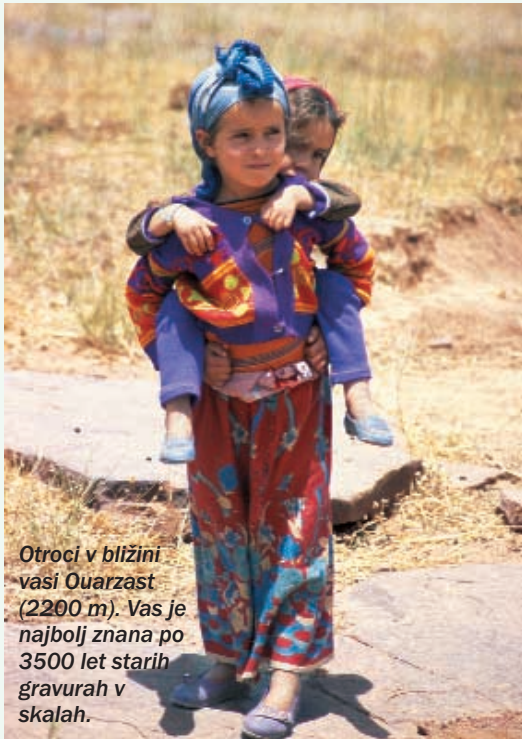
Vas Amenzal. Večina vasi je še neokrnjenih, čeprav tudi tukaj strehe vedno pogosteje krasijo satelitske antene

4071 m visokega M'Gouna, kjer smo morali planoto deliti s še dvema taboroma in pastirji.

Naša skupina se je seveda odpravila na vrh, jaz pa sem se moral zaradi slabosti, ki pri turistih v Maroku ni redek pojav, ta dan odpovedati kakršnemu koli naporu in sem zato šel z gonjači po dolinski poti. Preživeti dan sam z Berberi, ki so izredno spoštljivi, še povsem nepokvarjeni in ki lahkotno, z otroško neobremenjenostjo tekajo po pobočjih Atlasa, je neverjetna in nenadomestljiva izkušnja. Vidi se, da je to njihov dom, njihovo kraljestvo. Tako rada bi se pogovarjala z njimi, jih kaj vprašala, pa jih nisem mogla. Oni govorijo enega izmed berberskih jezikov, kot »tuji« jezik so se v tistih nekaj letih, ko so obiskovali šolo, učili arabsko. Francosko je znal samo vodnik Youssef in on me je naučil nekaj najnujnejših izrazov, od katerih sem si najbolj zapomnila »Rir ađežuir«: Hočem dol. Z mule. Zagotovo narobe črkovano, ampak doseže svoj namen, kadar je potrebno. Kljub precej revnemu besednemu zakladu je bila komunikacija med nami pristna in kot vedno je tudi tam veljalo, da nasmeh pove več kot tisoč besed.

Potovanje skozi prostor in čas

Pot smo nadaljevali po dobro utrjenih mulatjerah proti vzhodu vzporedno z grebeni Visokega Atlasa. Na visoki planoti Tarkeddid smo srečali nomadska plemena in pastirje, ki v poletnih mesecih priženejo živino v hribe. Njihovi domovi so v tem času kar jame, ki jih pred vplivi slabega vremena zagradijo s kamni. Otroci in ženske so se po večini skrivali pred nami, še bolj pred našimi fotoaparati, moški pa so z Youssefom in kuharjem Ibrahimom sklepali posle: nakup jajc, kokoši in mesa, ki mu je sledila kakšna minuta izredno veččega barantanja, in posel je bil sklenjen. Spet se je potrdilo, da sama ne bi daleč prišla, vsaj ne brez tekočega znanja arabščine. Velika prednost spremstva je tudi to, da vodiči vedo, kje se najde izvir pitne vode (to je v takem gorovju vse prej kot preprosto), in da se nam ni treba ukvarjati s takimi »vsakdanjimi« stvarmi. Naša naloga je bila torej samo opazovati, dojemati, absorbirati vse, kar smo videli, uživati in – hoditi. No, slediti vodiču, saj je bil on tisti, ki je poznal pot. Zemljevide je za ta bolj odročna območja izredno težko dobiti – lahko si po internetu naročiš sta-

Otroci v bližini vasi Ouarzast (2200 m). Vas je najbolj znana po 3500 let starih gravurah v skalah.

re ruske karte ali celo kje najdeš kakšen topografski zemljevid, vendar v obeh ni prav dosti označenih pešpoti. Markacij in smerokazov pa tam ne poznajo.

Počasi smo se spuščali v dolino in ob potokih nas je spremljalo bujno rastje. Če je le mogoče, so v hrib vrezane terase z obdelanimi polji in odličnim namakalnim sistemom, sicer pa je videti nasade grozdja, fig in orehov. V za poljedelstvo neprijaznih predelih pa smo našli prave gozdove cvetočih oleandrov. Glede na količino orehovitih dreves sem pričakovala tudi kaj orehov v njihovi hrani, vendar jih ni. Razlog je, da so orehi tako dragi, da si jih kmetje ne morejo privoščiti in raje vse do zadnjega prodajo na tržnici v mestu.

Bližal se je dan, ko smo se morali posloviti od prve ekipe gonjačev. Na večer pred slovesom so nam še zadnjič – tokrat skoraj obredno – na kamnih spekli kruh. Zjutraj, ko smo se zbudili, so bili »naši fantje« že za se-

dmimi gorami. Štirje dnevi hoje so jih ločili od doma – od Srečne doline.

Nova ekipa, nova dežela, nova doživetja

Drugi del trekinga smo začeli na prelazu Tizi-n-Tishka (2260), ki je tako rekoč edina cestna povezava med Marakešem in puščavskim delom Maroka. Že takoj smo opazili, da je svet v tem predelu Atlasa drugačen. Ker je na njem več padavin (ki smo jih takoj občutili na svoji lastni koži), je več obdelane zemlje, namesto koz in ovac se pasejo krave. Več vode in bližina Marakeša v teh krajih avtomatično pomenita večje bogastvo, večjo razvitost in večjo podobnost z zahodnim svetom. Celo gonjači, ki so nas spremljali, so znali malo angleško ali nemško.

Precej bolj prijetno presenečeni smo bili, ko smo v divjini naleteli na trop opic. Šlo je za tisto vrsto makakov, ki zabavajo turiste na Gibraltarju, vendar so se tu precej bolj sramežljivo skrivali v skalah in ohranili veliko razdaljo od naše skupine. Dotlej smo v divjini poleg kamel videvali predvsem škorprijone, kače in seveda – kobilice! Nisem pričakovala, da bom kdaj doživela to biblijsko nadlogo, ampak večkrat smo naleteli na cele roje kobilic in v hipu so bile povsod – v šotoru, v nahrbtniku in v oblekah ter čevljih. Kot smo pozneje izvedeli, je bilo takrat v Maroku že razglašeno izredno stanje, saj so

Južni del Atlasa je precej bolj deževen, zato je bolj zelen in bolj obdelan. Tudi visoke trave niso redkost. Žal se v njih pogosto skrivajo kače.

Ena najlepših dolin v Visokem Atlasu. Tessaout.

roji kobilic že pojedli večino pridelkov. V naslednjih mesecih so se kobilice razširile vse do Sudana, Egipta in celo na Ciper ter tako po vsej severni Afriki povzročile velikansko škodo.

Nazaj v civilizacijo

Zadnje dni trekinga je bil na programu še najvišji vrh, Jebel Toubkal (4167 m). Bolj smo se bližali vrhu, bolj nam je postajalo jasno, da se vračamo v civilizacijo. Naenkrat nismo bili več sami, srečevali smo skupine drugih izletnikov, gorsko jezero, v katerem smo se kopali, ni bilo več samo za nas. Otroci so, namesto da bi se skrivali pred tujci, prišli in beračili: »Stylo,« »Bonbon«. Vasi niso bile več zlite s pokrajino, ampak so se na strehah že od daleč bleščale satelitske antene. Zagledali smo prve smerokaze, poti so postale široke, prave avtoceste. Saj morajo biti široke, ker se na poteh srečujejo mule, pa še skupine se prehitevajo. Naš tempo hoje je bil po treh tednih že kar zavidljivo hiter, aklimatizirani smo tudi že bili in skupini povsem nemotiviranih francoskih gimnazijcev in Američanov sta povzročali hude zastoje. Skoraj smo že obžalovali, da smo se odločili oditi tudi v ta najbolj turistični in najbolj »pokvarjeni« del Atlasa, ki ni primerljiv z lepotami preteklih dni.

Jebel Toubkal in slovo

Noč pred vzponom je bila kratka, vstali smo precej pred zoro in se odpravili proti vrhu. Hodili smo hitro in prav prijetno je postalo, ko so na nas posijali prvi žarki sonca. Na splošno smo imeli srečo z vremenom – v treh tednih smo imeli samo nekajkrat dež, razmeroma malo vetra (razen na vrhu M'Gouna, ki sem se mu zvito izognila) in prav spokojno je bilo, ko smo osvojili najvišji vrh severne Afrike! Sledili so obvezno fotografiranje, počitek in spust po strmih ozebniku. Ter nekaj, česar res nisem pričakovala: snežne zaplate in kepanje – julija v Maroku. Spotoma smo si ogledali še razbitine majhnega letala, ki je v nepojasnjenih okoliščinah strmoglavilo pred več kot tridesetimi leti; ostanki še danes ležijo raztreseni po pobočju gore; in kmalu – tokrat zadnjič – smo zagledali tiste značilne bele pike v dolini ob potoku, kjer smo nato preživelili svojo zadnjo noč na tem nepozabnem trekingu.

Le še nekaj ur hoje in prispeli smo v Imlil, kraj slovesa. Na nas so že čakala terenska vozila, ki so nas popeljala nazaj v Marakeš, nazaj v ponoreli svet. Ampak vračali smo se drugačni. S tem ne mislim samo umazani, prašni, shujšani in utrujeni, ampak bogatejši za izredno izkušnjo. Za nekaj, česar nam nihče ne more vzeti. In z naših obrazov je bilo razbrati odločenost, da se nekega dne vrnemo. Insha'allah. Če Bog da. ◉

Vabilo na Storžič

Drobna razmišljanja na strmi poti

✍ Jana Remic

Dan za dnem gledam, kako stoji nad Kranjem in zviška opazuje življenje vasi in mest ob vznožju. Vsake toliko časa me povabi in že se veselim vnovičnega obiska na znani gori. Včasih vabi, naj pridem po severni strani, drugič, naj se vzpnem iz Povelj prek planine Javornik ali pa celo čez planino Velika Poljana, naslednjič me kliče dokaj samotna pot iz Bašlja. Tokrat je bila najbolj mikavna pot iz Mač. Tudi najbolj obiskana in znana je, posebno priljubljena izletniška točka pa je dom na Kališču.

Spomini na otroštvo

Le kako, da sem si izbrala to smer? Ne vem, povabljen sem bila pač, naj grem tod. Pričakovala sem, da bo pot širša, bolj neugledno uhojena, pa sem bila prijetno presenečena. V spodnjem delu od mojega zadnjega obiska nekoliko spremenjena, drugače pa prav prijetno urejena in vzdrževana stezica se je v cikcaku vila vse više po strmih gozdnih pobočju. Nezahteven, prijeten vzpon je bil kot prešerna pesem, sonce je že prijetno toplo grelo, modro nebo je kar klicalo h gibanju, dihanju, uživanju miru in svežine gozda. V zgodnji pomladi je bil gozd čudovit, veje dreves so se barvale nežno zeleno, na gozdnih tleh so izpod rjavega listja pozdravljali prvi nežni cvetovi. Misli so me ponesle v oddaljeni čas mojega otroštva.

Hitela sem in sopihala za skupino. Prav po tej stezi so nas vodili koraki, ko smo se odpravili na Storžič. Vreme je bilo čudovito, nebo kristalno jasno, nobenih nevarnosti za nevihte, starši so turo organizirali tako, da smo na Kališču prespali in naslednje jutro nadaljevali pot na vrh. Zvečer smo oblezli vse skalovje okoli koč, pred očmi pa sem ves čas imela lepo, mogočno goro. Bilo je proti koncu avgusta in spominjam se suhe zemlje, ovenelih rož in frfotajočih kavk okoli nas. Pre-

vzela me je tišina gore, predvsem pa so me očarali širni razgledi. Stala sem na vrhu in si želela, da ne bi bilo treba nikoli več sestopiti v dolino. Opazovala sem dolino, potem gore ... Zaplato, Kočno in Grintovec, Košuto, Karavanke, Julijce, pa znova Jošt pa Šmarjetno goro ... »Vedno bi rada hodila samo še v hribe!« sem zavzeta sporočila vsem okoli sebe. Pa so se mi le smejali. Ne vem, ali sem to takrat res že vedela, toda ta želja je resnično ostala v meni; z leti je le vse večja in vse bolj si jo upam uresničevati.

Storžič je bil prvi dvatisočak, ki sem ga obiskala, in na ta vrh se vedno vračam s prav posebno ljubeznijo in spomini. Vedno si želim, da bi obseдела na vrhu in ure in ure zrla v daljave, hkrati pa ne zdržim niti pol ure, kajti poti vodijo naprej, ponujajo nove razglede, drugačne poglede na pobočja, približajo nove grape in tako vedno prekmalu odidem. Pa vendar je čar v vračanju. Pa v tistem čudovitem občutku pripadnosti goram, ko stojim tam gori ob križu in se znova zavem, da me je vse to prevzelo in ukradlo. Za vedno.

Zgodilo se je, da me je življenje za nekaj časa odtrgalo od gora. Toda takoj, ko je bilo mogoče, sem se vrnila in takrat sem v resnici občutila lepoto gozdnih stezic, objela bi bele skale in rjavo listje, drobne vejice na tleh in tisto čudovito drobno življenje mravelj in žuželk, ki ga zdaj včasih ob hitenju kar prezrem. Nekaj tako lepega je takrat zaživelo v meni in vsak korak, ki me vodi proti vrhovom, je le nadaljevanje neskončne poti lepote, ljubezni in nevarnosti.

Kje je dom?

Mimo doma na Kališču sem odšla, ne da bi se ustavljala, na prijetni stezici proti sedlu pa tudi ljudi nisem več srečevala. Koraki so me vodili čez prve krpe snega, ki jih je toplo sonce spreminjalo v nekaj zelo mokrega in mehkega... Steza je vodila do sedla in še naprej med prijetno dišečim ruševjem; proti grebenu se je strmo

Storžič s Srednjega vrha Vladimir Habjan

dvignila, tako da sem hitro pridobivala višino. Tudi snega je bilo vse več in nekje sem odložila palice v ruševje in nadaljevala pot s cepinom v roki. Ta del poti je bil nekoliko zahtevnejši.

Tedaj sem se spomnila svojih dveh deklic. Seveda sem ju morala peljati sem gor takoj, ko sem videla, da zmoreta tako pot. Prvi del poti do Kališča sta že poznali in tistega dne se jima ni nič kaj preveč ljubilo hoditi. Ko pa smo prišli više, do skalovja, sta bili navdušeni. Z atom sva ju privezala, saj sta bili tako hitri, da naju je skrbelo, da v strminah kateri ne bo zdrsnilo. Prav zares je bilo veselje hoditi z njima, veselili sta se tolikih malenkosti, ki jih opazijo le otroci, utrujeni sta bili le na poti, ko pa bi na vrhu lahko počivali, sta že nosili skupaj kamenje za našo mizo, hranili sta kavke in niti za hip si ju nisem upala spustiti izpred oči ... Podarili sta mi neskončno lep dan.

Sneg je bil le še gosta voda in previdno sem šla prek zasnežene srmine, se mu izognila na greben, uživala sem v čudovito toplem dnevu in vse širših razgledih.

Bilo pa je tudi drugače. Prišla sem pozimi, snežilo je, bril je leden veter, prsti na rokah so me boleli od mraza. Pa sem kljub temu na vrhu obstala in skušala izluščiti obrise znanih gora ...

nič. Svet je bil tako zelo nenavaden, križ je bil odet v debelo snežno zaveso, lepo je bilo. Pa tako neznosno mráz; za hip sem pomislila, da v takem mráz ne bom več hodila. Potem pa sem doma, že čez nekaj ur, pomislila, da bi odšla, tudi če bi vedela, da bo tako mráz. Vedno znova pripravim nahrbtnik in odhajam. Ali pa se vračam? Kje je pravzaprav tisti pravi dom? Dom, v katerega se vračam, v katerem se počutim dobro, lepo, sprejeto in tudi varno ... kljub nevarnostim.

Gora ostaja neskončno lepa – kljub grenkemu priokusu

Stala sem na vrhu. Nebeško lep dan je bil. Sem ter tja so se že pojavljale meglice. Uživala sem v pogledih na okoliške vrhove, razmišljala o utripu življenja mest v dolini. Tisti hip so bila tako zelo oddaljena. Lepo je bilo, nihče ni motil miru in tišine prelepe gore. Kmalu sem sestopala, izpod snega so tekli potočki vode, ni se mi mudilo, opazovala sem pomladni cvet, spregovorila besedico ob srečanju. Čutila sem dih pomladi, ves svet je kar kipel ob toplih sončnih žarkih, vse več trav je zelenelo. Sestop se je spreminjal v čudovit sprehod skozi pomladni

Storžič iz doline 📻 Igor Maher

vrt in tako sem prišla do kraja, kjer sem pustila palice. Pregledala sem ruševje in okolico, palic pa nikjer. Nisem mogla verjeti. Le nekaj ljudi sem srečala. So to sploh pravi planinci?! Znova sem iskala, potem pa sem se z dolgim nosom odpravila naprej. Mogoče pa se je kdo le malo pozabaval in jih bom našla pri koči, sem upala. Sicer pa sem si sama kriva, ker sem jih pustila ob poti. Nisem si dovolila, da bi tura zaradi tega izgubila svoj čar, znova sem uživala na gruščnati, vse bolj kopni stezi. Ob prijetnem vonju nizkih borovcev sem prišla do travnatega sedla, pa naprej, vse do doma na Kališču. Šla sem okoli doma in pozorno opazovala vse palice ... mojih ni bilo ... Vstopila sem in takoj se me je razveselil znanec. Povedala sem, kaj je razlog, da sem se ustavila, in prijazni oskrbnik mi je obljubil, da mi bo sporočil, če bo palice našel. Moj znanec pa se je odpravil v dolino in tako sva skupaj nadaljevala pot.

Dan se je prevesil v pozno popoldne in tura se je bližala koncu. Kot vedno sem tudi tokrat na Storžiču preživela čudovit dan. Ostal je le droben, grenak spomin. Ne gre le za palice. Gre za veliko več. Dotlej sem verjela v poštenost lju-

di v gorah, tistega dne pa sem se počutila ogo-ljufano. Ljudje smo tisti, ki smo ali pa nismo vredni zaupanja, prizadenemo si žalost ali pa si s prijazno besedo polepšamo dan. Prijaznost – kolikokrat jo doživim pri planincih, srečanja so vedno lepa in prijetna. Se tudi ta del doživetij v gorah spreminja?

Gora pa ostaja, neskončno lepa, mogočna in tudi zahtevna. Čez nekaj časa me bo spet povabila in mi podarila novo doživetje, lepo, drzno, hladno ali sončno, tega ne vem, mislim pa, da bo naslednjič klicala ena tistih manj znanih in bolj samotnih stezic ... 📻

Radi smo radio...

Trudimo se za pravičnost in resnico.

Robert Božič, voditelj

V planinski oddaji Doživetja gora in narave mu lahko prisluhnete vsak četrtek ob 10:15. Na Radiu Ognjišče.

Radio Ognjišče, trg Grob 11, Koper, foto: Igor Šček

Storžič, 2132 m

☞ Andrej Stritar

Storžičeva piramida je nezgrešljiv del panorame nad gorenjsko ravnino v okolici Kranja. Ker je razmeroma odmaknjen od preostalih gora in precej višji od bližnjih sosedov, je imeniten razglednik. Obiska mu ne manjka, saj so nanj speljane markirane poti z vseh strani, pod njim pa sta tudi dve koči.

Zavetišči:

Planinski dom na Kališču, 1534 m, stoji na razgledni rami južno pod Storžičem. Oskrbovan je v poletni sezoni, med letom pa ob koncu tedna. Do njega so speljane markirane poti iz Mač (3 ure) in Bašlja (3 ure). Zanimiv pa je tudi prehod od Sv. Jakoba nad Preddvorom mimo Hudičevega boršta.

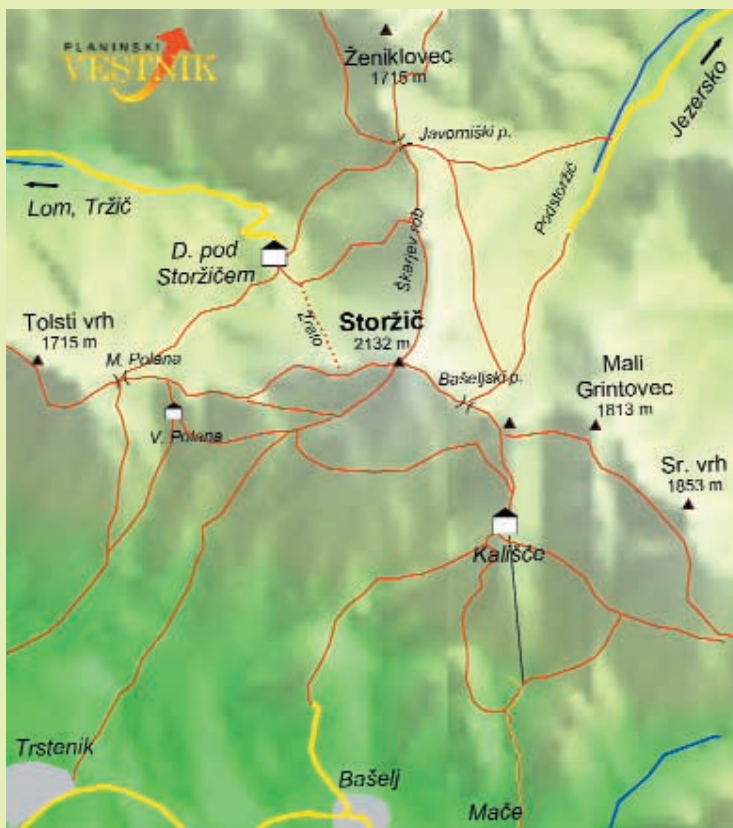
Dom pod Storžičem, 1123 m, stoji v gozdu pod severnimi ostenji Storžiča na koncu ceste, ki je tja speljana iz Tržiča skozi Lom. Oskrbovan je v poletni sezoni.

Dostopi:

S Kališča: Po udobni poti na Bašeljsko sedlo, 1630 m, naprej pa strmo in ponekod izpostavljeno na vrh. Tu in tam zahtevno, 2 uri.

Od Doma pod Storžičem: Nad parkiriščem na razcepu na levo skozi gozd proti vzhodu, na rušnato sleme Škarjev rob. Po njem proti vršnemu delu, tam pa po skalovju in skrotju na vrh. Na vršnem delu zahtevno; 3 ure.

Nad parkiriščem na razcepu na desno in strmo navzgor v ozko grapo Žrelo, v kateri je tudi nekaj varoval. Izstopimo na zahodni greben, tam na levo in še uro do vrha. Zelo zahtevno, 3 ure.

S planine Male Poljane: Do Male Poljane iz Zaloga ali Trstenika na jugu (2 uri) ali Doma pod Storžičem na severu (1.30 ure). Proti vzhodu najprej na Veliko Poljano, na kateri je tudi planinsko zavetišče. Potem po vedno bolj razglednem slemenu na predvrh Psica, 1769 m, in naprej po zahodnem grebenu na vrh. Zahtevno, 2.30 ure.

Od Kanonirja pod Jezerskim: Pri gostilni Kanonir z avtom v dolino Podstoržič do konca ceste, nato bodisi južno na Bašeljski preval, 1630 m, in na vrh kot s Kališča, bodisi na zahod na Javorniški preval, 1465 m, in tam na levo na pot čez Škarjev rob. Zahtevno, od konca ceste 3.30-4 ure.

Zemljevid:

Storžič in Košuta, 1 : 25.000. ●

Dolomitski mogočnejš Sorapiss

V prostih poletnih dnevih sem si spet vzel čas za pohajanje po Dolomitih. Te gore so višje in ostreje od naših, kamnina je dokaj podobna – trdna, ni ledenikov, ki ti turo lahko pošteno popestrijo, pa ni treba nositi toliko robe s seboj ... Lani sem se nad Cortino d' Ampezzo vzel na Monte Cristallo in Antelao. Med njima, lepo vidno nad jezerom Misurina, stoji mogočno gorovje, ki me je izredno pritegnilo. To je Sorapiss. Že iz doline je – od koder koli pogledaš – vse skupaj sila obsežno (po moji oceni bolj kot naša Martuljkova skupina ...); o tem sem se letos tudi prepričal.

Po travnatih poljanah pod steno

Po dolinici, ki je skoraj ves dan zaprta za promet, sva se z Ireno zgodaj zjutraj pripeljala do konca precej slabe ceste. Do bližnje kočice San Marco sva se komaj ogrela. Pred kočico ni bilo še nikogar, le generator je smrdel in neutrudno ropotal ter tako motil jutranji mir. V smeh so naju spravili napisi na vsakem oknu: »No pic-nic!« Hahaha, tile so res podjetni, imajo dober način za odganjanje gostov ... Naprej ni bilo več tovrstnega »gostoljubja«, toda to naju ni niti najmanj motilo, prej nasprotno. Stezica iz prijetnega gozdička je zavila na levo v zagruščeno grapo. Zatopila sva se vsak v svoje misli in kar naenkrat sva se znašla na prijetnem travnatem sedelcu Forcella Grande. Tam se je odkril skrivnostni svet, ki sva ga odkrivala: na desni je bila čudovita dolinica Val di San Vito, na levi nekje v ozadju se je v meglicah skrival glavni vrh, v oči pa je bodel bližnji strm samostojni stolp Torre del Sabbioni. Bila sva šele na polovici poti do stene. Ena pot je zavila na desno, najina pa je prečila travnate strmine v levo. Na soncu, ki je sramežljivo kukalo skozi oblake, sva se ustavila in razgledovala.

Pot naprej naju je kar nekaj časa vodila vzdoravno, za skalnim robom pa sva le zavila spet navzgor. Sonce je „nažigalo«, midva pa sva sopiha čez skalne pragove in se končno znašla v veliki gruščnati kotanji pod vršno zgradbo Sorapissa. Še vedno je bila v meglicah; škoda, tako bo težje najti pot do vrha. Stopila sva še na levo, do bližnjega bivaka Slataper. Kako je bil majcen! Tri majhna viseča ležišča, Bine Mlač pa je

napisal, da se včasih zbaše vanj celo osem ljudi! Hahaha, me prav zanima, koliko izmed teh jih res spi ... Prvi človek ta dan, mlada Čehinja, je čakala svoja prijatelja, ki sta že zgodaj šla na vrh. Žal ni imela podatkov, s katerimi bi si morda lahko pomagala pri vzponu, saj sva imela samo skop opis iz nemškega vodnička. No, bova že kako. Odvečno opremo in nahrbtnik sva skрила v majhni luknji in jo ubereva po melišču. Na srečo so bile vidne stopinje predhodnikov. Iz megle sta se kar naenkrat prikazala Čeha – krasno, zdaj sva vsaj vedela, kje je vstop. Presenetljivo, da nista imela nobene opreme, niti čelade ... Eden je povedal, da sta bila na vrhu, kaj več pa nismo govorili. Po napornem in visokem melišču sva le prisopihala do stene.

Brezpotno potepanje do meglenega vrha

Tam sva pustila še palice in končno naju je čakal najlepši del izleta: 450 metrov raziskovanja in plezanja v neznanem svetu! Takšne ture so nama najbolj pri srcu. Feratam, kakršne so v tujini, se izogibava, saj nama takšno »posiljevanje« gora ni najbolj všeč. Res je, da niso vse enake, nekatere so lepše, druge manj prijazne. Ljudje pa jih vseeno zelo radi obiskujejo. No, še dobro, da nimamo vsi enakih idej za ture in je na najinih manj ljudi ... Čez gladek prag, ki naju je kar malo presenetil, sva splezala na gruščnato polico in ji dolgo sledila do skalne zapore. Tam je ključno mesto vzpona, gladek kamin. Res je strm in brez pravih oprimkov, vendar sva si pomagala s kratko vrvjo, ki visi v pomoč. Opazila sva tudi dve urejeni sidrišči za spust; no, fino, bo lažje iti dol. Spet sva bila v lažjem svetu, na drugi polici. Spodaj se je lepo videla le velikanška gruščnata kotanja, nad glavo pa so se podile megle in nisva videla ničesar. Tam ob strani se je odkrivala le zanimiva stopničasta struktura skalovja pod dolgim grebenom, nekje zgoraj se je skrival vrh. Pot so nama kazali možiči, tako da z iskanjem nisva imela težav. Polici sva dolgo sledila, dokler se na koncu ni odkril greben. Tam sva splezala čez lahek prag in že sva stala na tretji polici. Tokrat je vodila na desno. Izkazala se je za najdaljšo. Za izpostavljenim robom je kapljala voda. Nastavil sem stekleničko

Kamin je ključno mesto vzpona

in jo kar pustil; ko se vrneva, bo že polna. Od kod je le voda tu blizu grebena, sva si mislila. Pozneje sva nad polico odkrila snežišče ... Nekaj naprej sva našla pravi potoček, v katerem natočiti ni bil več tak problem. Ah, če bi prej vedel ... Polica je presekala vso steno. Kaj le bo za naslednjim robom, naju je zanimalo. Končno se je polica končala in zavila sva gor. Plezala sva čez skoke in plošče, možici so se še kar vrstili, vrha ni in ni bilo videti ... Tedaj sva za robom iz megle le zaslutila vrh, a pred nama se je spet znašla ovira! Ostra škrbina, za njo gladek kamin in izredno zanimiva izpostavljena polička, na kateri sva odkrila kar tri kline. Šele potem sva stopila na megleni vrh. Ampak kakšen! Iz megle so moleli vršički v nazobčanem grebenu, stolp zraven stolpa! Komaj kaj nižji so bili od najinega ...

V vpisni knjigi, ki sva jo morala s silo »izbiti« iz pločevinaste škatle, ni bilo Čehov. Če sta bila res tam, se jima verjetno ni dalo ubadati s to pločevino. »Pozdrav vsem našim!« je moj običajni vpis. Zdaj sva le še čakala na razsvetljenje ... In res, za kratek hip je prišlo! Na severu so se odkrili ostanki ledenikov, še ena globoka dolina,

daleč zadaj jezero Misurina, pa vrhovi, vrhovi ... Potem se je obzorje spet zaprlo.

Nazaj nama je šlo kar hitro. Voda se je natočila (mrzla kot vrag!), čez kamin sva se spustila po vrvi – celih 30 metrov, pol dvojne vrvi – in že sva stala pod steno. Pot nazaj se je v spodnjem delu izkazala za orientacijsko bolj zapleteno kot navzgor, police te namreč lahko hitro zavedejo. Po melišču sva kar stekla. Na dnu kotanje sva se ozrla nazaj. Še vedno je bila gosta megla, stena je bila temačna in nič kaj prijazna. No, midva sva se vseeno imela lepo. Vsake toliko časa sva se ustavila in se poslavljala od gore – kolikor se je je pač videlo – dokler je nisva izgubila izpred oči. Sledila pa je še dolga pot v dolino in krepkih 1600 metrov vzpona je bilo hitro pozabljenih. Kaj mi je ostalo v spominu od sestopa? Dolg oddih na prijetnih travah idlične doline, prekrasen pogled na pokončni Antelao in seveda pivo v dolini. V prtljažniku je bilo sicer še vedno zelo vroče, vendar sta bili dve minutki v ledenem potočku ob cesti dovolj, da je temperatura padla na normalno ... Kam že greva jutri? ●

Sorapiss 3205 m

↔ Andrej Mašera, Vladimir Habjan

Paul Grohmann, slavni dunajski alpinist in raziskovalec iz druge polovice devetnajstega stoletja, ki je poleg številnih drugih gorskih velikánov v Dolomitih prvi stopil tudi na teme Sorapissa, je zanj zapisal, da je najboljši razglednik v vzhodnih Dolomitih. To vsekakor drži, toda Sorapiss je še vse kaj drugega. Sorapiss je mogočen skalnat kolos, skoraj že gorstvo, a kljub temu grajen tako, kot bi bil urezan iz enega kosa. Če zremo nanj s severa, z jezera Misurina, se kaže kot veličastna srebrno sivkasta skalna kulisa, ki z navpičnimi stenami v polkrogu omejuje velikanski amfiteater. To enkratno podobo so turisti na razglednicah že nešteto krat poslali po vsem svetu. Pa vendar – Sorapiss nikoli ni bil modna gora, nikoli ga niso množično obiskovali, vedno je upravičeno veljal za težko pristopno in nekako skrivnostno goro.

Geografsko ima masiv Sorapissa obliko velikega, razvejenega ipsilona z osrednjim vozliščem, ki ga sestavljajo najvišji vrh Punta di Sorapiss¹, 3205 m, Fopa di Mattia, 3155 m, na zahodu in nekoliko južno od nje ležeča Croda Marcora, 3154 m. Ta vrhova pravzaprav skrivata glavnega, ki je dobro viden le z Misurine, iz globokih dolin, ki goro obdajajo, pa sploh ne. S Fopa di Mattia se proti severu izteza mogočen greben, ki se nato razveji proti zahodu kot Tondi di Faloria nad Cortino d'Ampezzo, na severovzhodu pa zapira velikanski amfiteater Circo del Sorapiss in doseže najvišjo točko na vrhu La Cesta, 2768 m. S Crode Marcore, ki prepada v dolino Val del Boite najprej s 700 m visoko, navpično rume-

no steno, nato pa še s 1300 m divjega, težko prehodnega skalnatega pobočja, poteka proti jugu manj veličasten greben, ki se na sedlu Forcella Grande, 2255 m, povezuje z lepim vrhom Cima Bel Pra, 2917 m, ki pa že sodi v skupino Marmarol. S Punte del Sorapiss gre proti severu kratek greben, ki se konča z drzno ošiljenim stolpom Dito di Dio, 2603 m; leta navpično prepada v amfiteater Circo del Sorapiss. Proti vzhodu pa poteka glavni greben Monti della Caccia Grande, 3023 m, precej enakomerne višine, stalno nad 3000 m, vse do treh izrazitejših vršičev Tre Sorelle, 3005 m. Tam se greben malo zniža in zavije proti severu ter z vzhodne strani zapira mogočni Sorapissov amfiteater. Med najpomembnejšimi vrhovi v njem je Cime di Valbona, 2898 m, s katerega se ponuja najlepši razgled na vršno zgradbo Sorapissa. Greben se nato razdeli na dve veji, ki oklepata samotno, divje romantično krnico Busa del Banco, nad katero se z navpičnimi stenami dvigata Croda del Fogo, 2567 m, in Croda del Banco, 2150 m. Pod severnimi stenami Sorapissa so bili včasih trije ledeniki, od katerih sta osrednji in vzhodni danes tako rekoč izginila. Ostal je edino zahodni Ghiacciaio Occidentale, ki leži precej skrit ob vznožju grozljive, mračne grape, ki prepada proti severu med vrhom Sorapissa in Fopo di Mattia. Vode z ledenikov poniknejo v grušču, niže spodaj, v središču amfiteatra, pa se zberejo v slikovitem, turkizno zelenem jezercu Lago di Sorapiss.

Kot že rečeno, se je na Sorapiss 16. 9. 1864 prvi povzpел Paul Grohmann, ki sta ga spremljala vodnika iz Cortine, Antonio Dimai in Francesco Lacedelli. Šli so na Tondi di Faloria in se nato povzpeli na Fopo di Mattio, nadaljevali pot do Punte di Sorapiss, nato pa stopili po smeri, ki je danes običajni vzpon na goro. Čez vznožno strmo steno so se spustili kar po vrvi; to je bil prvi primer takega sestopa v Dolomitih. Pri tem je treba še omeniti, da je bil Lacedelli, ki je ves čas vodil, takrat star

¹ Na novejših zemljevidih so vpisani toponimi v lokalnem dialektu, tako da pišejo ime glavnega vrha kot Ponta del Sorapiš (ime izvira iz »sora El Piš«; tako je ime lepemu slapu ob severnem vznožju gore, pomeni pa prav to, na kar ste pomislili, ko ste to prebrali). Po tej ortografiji se npr. greben Monti della Caccia Grande piše Crodes de Ra Caza Granda, vrh La Cesta Ra Žesta itn. Zaradi lažje preglednosti bomo ostali pri italijanski transkripciji lokalnih izrazov, čeprav je vsekakor pozitivno, da so se le-ti začeli uveljavljati tudi v uradni italijanski kartografiji.

Sorapiss z vzpona na Antelao 📷 Vladimir Habjan

že 60 let. Kakšna veličastna tura, kakšni žlahtni gorniki!

Koč je v območju Sorapissa malo; najpomembnejši sta Rif. San Marco, 1823 m, na južni strani gore in Rif. Alfonso Vandelli, 1928 m, ob jezeru Sorapiss. Koči na Tondi di Falorii, dosegljivi z žičnicami iz Cortine, nista ugodno izhodišče za gorniške vzpone. Južno pod vršno zgradbo Sorapissa, blizu Forcelle del Bivacco, stoji na višini 2600 m mali bivak Slataper, ki pa brez vode in samo s tremi ležišči (pogosto zasedenimi) ni najbolj udobno izhodišče za vzpon na vrh. V krnici Busa del Banco stoji v popolni divjini bivak E. Comici, 2000 m, ki je pomemben pri velikopotezni turi, s katero obkrožimo celotni masiv Sorapissa. Pri tem prehodimo oz. preplezamo tri enkratne ferate: Ferrato Vandelli od kočje Vandelli do bivaka Comici, potem Sentiero Attrezzato Minazio do bivaka Slataper in nato Ferrato Berti, po kateri se vrnemo do kočje Vandelli. Za dobrega in zelo vzdržljivega gornika je ta dvodnevna tura čudovito doživetje: med-

tem ko sta Vandellijeva in Bertijeva ferata zelo zahtevni, a odlično zavarovani, je pot Minazio dolgo romanje po neokrnjeni divjini, ki je danes v Dolomitih že redka.

Na vrh Sorapissa ne pripelje nobena markirana in zavarovana pot; treba je kar plezati po zelo zahtevnem brezpotju, ki je zasoljeno še z nekaj mesti, na katerih se je treba kar pošteno potruditi.

PRISTOP DO IZHODIŠČA: Mejo prestopimo v Novi Gorici ali Sežani in peljemo po avtocesti mimo Portogruara, Pordenona, Vittoria Veneta in Belluna po dolini Piave do kraja Pieve di Cadore. Tam zavijemo na levo po dolini Val del Boite do kraja San Vito di Cadore in nato zapustimo glavno cesto, ki se nadaljuje proti Cortini d'Ampezzo. Iz središča naselja peljemo po strmi asfaltirani in višje slabi makadamski cesti do kočje Rif. Scotter-Paladini, 1580 m. Vozilo je najbolje pustiti kar tam, čeprav pelje cesta še kakih 100 m višje. Med 7.30 in 18.30 je zaprta za promet; v tem primeru uporabimo sedežni-

co, ki nas pripelje v bližino koče. Od konca ceste gremo po poti št. 226 čez melišča in skozi gozd ter v kratkem pridemo do koče Rif. San Marco, 1823 m, ki je pravo izhodišče za naš vzpon.

VZPON: Od koče San Marco po poti št. 226 kmalu pridemo iz gozda in zavijemo na levo, v strmo grapo Giou Scuro (na začetku grape je studenec). Pot se v strmih cikcaku vije po grapi navzgor do rušnatega pomola, s katerega se odpre pogled na sosednji Antelao in bolj oddaljeni Pelmo. Više se grapa nekoliko razširi, potem pa sledijo položna, prijetna travnata pobočja pod Forcello Grande. Na sedlu zagledamo pred seboj mogočno skalnato gmoto Sorapissa, na desni izrazit stolp Torre del Sabbioni, 2531 m, spodaj pa zložna pobočja doline Val di San Vito. Zapustimo pot št. 226, ki se spušča v dolino, ter nadaljujemo po poti št. 246 po položnih travnikih pod pobočji Punta Taiola in Punta dei Ross. Kmalu postane pot zopet strma in se po skrotju dvigne čez pragove do zagruščene krnice Fond de Rusecco. Levo zgoraj vidimo bivak Slataper, vendar se nam ni treba povzpeti do njega. Sledovi steze po strmih melišču nas usmerijo naravnost proti južni steni Sorapissa, kjer pod izrazito poševno polico pridemo do vstopa.

Čez gladek skok (II) splezamo na zagruščeno polico in ji sledimo do konca, daleč na levo, do majhne prižnice. Tam zagledamo kamin, ki je ključno mesto vzpona. Visok je kakih 35 m, vendar je v spodnjem delu zelo razčlenjen in plezanje ni pretežko. Na koncu pa postane gladek in navpičen, v njem je zagozdena skala. Ob pomoči minimalnih oprimkov ali trenja preplezamo to zelo težavno mesto (III+, včasih nam pomaga obešena vrv). Nad kaminom čez kratko stopnjo splezamo na drugo široko polico, ki prav tako poteka proti levi. Polica je zagruščena, višje zgoraj prečimo neprijetne zagruščene plošče. Pri močicu na grebenu (bodimo pazljivi!) zapustimo polico, ki se še nadaljuje (po njej bi kmalu prišli v zagruščeno krnico Giaron Alto in lahko splezali na Fopo di Mattio in Crodo Marco-

ro). Čez lažji skok splezamo na tretjo polico, ki je najdaljša in se dviga proti desni. Pod rumenimi previsi prečimo več grap (v zgodnjem poletju se v njih lahko najde voda) v pobočju glavnega vrha. Na koncu police malo sestopimo, nato pa sledimo neizrazitemu grebenu (I-II) ter na desno čez majhno škrbino in strm prag (II) za rob. Tam zagledamo vrh zelo blizu, vendar težav še ni konec. Najprej moramo splezati do ostre škrbine (II), potem preplezati gladek kamin (II) in prečiti na desno po gladki, izpostavljeni polici (II, 3 klini) do grape, po kateri končno dosežemo vrh. Zanimivo – Sorapiss je eden redkih gorskih velikanov v Dolomitih, ki ne nosi »obveznega« križa. Če izvzamemo škatlico z vpisno knjigo, je razbiti vrh ohranil prvinsko divjino – tako, kot jo je videl Paul Grohmann.

SESTOP: Sestopimo po poti vzpona. V kaminu se spustimo ob vrvi, sidrišče je urejeno.

NAJPRIMERNEJŠI ČAS: Od julija do sredine septembra.

TEŽAVNOST: Alpinistični vzpon (III+/I-II). Vzpon na Sorapiss je lažji od vzpona na sosednji Monte Cristallo, a brez dvoma težji od vzpona na Antelao. Od tega se razlikuje tudi po pestrosti: kljub enkratni postavi in drzni obliki, ki odlikuje Antelao, je vzpon nanj dolgo precej monoton in ves čas enakomerno naporen. Vzpon na Sorapiss pa je razgibana in pestra tura, lažji in težji odstavki se izmenjujejo, prav tako se stalno spreminja okolje, po katerem smer poteka. Ker je stena ponekod precej zagruščena, moramo biti pri plezanju še posebno previdni. Orientacija ni pretežavna, saj je močicev dovolj, pa tudi kaka obledeča rdeča pika se še najde. Gornik nealpinist naj se ture loti izključno v spremstvu gorskega vodnika!

DOLŽINA TURE: Od izhodišča do vstopa v steno: 4 h

Od vstopa do Punte di Sorapiss: 2 h 30

Celoten vzpon: 6.30-7 h

Sestop: 4 h

Vse skupaj: 10-11 h

ZEMLJEVID: Cortina d'Ampezzo e Dolomiti Ampezzane. Tabacco 03, 1 : 25.000.

Gojim tišino

Meglic prosojnih prš
 počasi nalega
 čez gorski masiv.

Sled njih v zraku
 odzvanja v stoletja,
 sence najedajo
 skale rdeče,
 v hladu,
 v dna brezen
 raztopljene.

Gojim tišino
 brezčasja,
 pasem jo
 po obronkih,
 naokoli,
 še naprej!

Aleš Tacer

Gora in oblak

Oblak sem - zjutraj siv, zvečer ožarjen
 od sonca, ko v slovo ob koncu dneva
 obarva lica mi; tedaj preveva
 me žalost, ker se čutim opeharjen.

Ljubezen moja - gora - se ne mtni
 za dežne solze in večerne vzdih,
 za moje zgodbe s potovanj, za stihe,
 ki zlagam jih na čast lepoti njeni.

Vsa neomajna tam stoji, ne gane
 je moja nežnost puhasta in bela,
 v pripeki moje sence ni vesela.

Ko veter završi, se nič ne zgane;
 da piš odnese me, ko me oplazi,
 zazrta vase le, sploh ne opazi.

Metka

KRAKOVSI NASIP 4
Tel.: (01) 426 34 28

Akcijske cene Gore-tex jaken in velurjev Dumo
Prvič pri nas v prodaji švicarske turne vezi Naxo
Turni čevlji Scarpa po lanskoletnih cenah
Ponovno v prodaji odlične palice Kohla

10% gotovinski popust
za imetnike potrjene planinske izkaznice.

V A B L J E N I !

Ogenj v Alpah 2005 v Ljubljani

Ljubljana se je letos pridružila mednarodni akciji, namenjeni ohranjanju dediščine Alp

✍ Marjeta Keršič – Svetel

Opozorilni ognji so v Alpah zelo zelo stara tradicija. V srednjem veku so se prebivalci Alp s prižiganjem opozorilnih kresov obveščali o grozečih nevarnostih. Leta 1986 je švicarska podružnica mednarodne organizacije CIPRA (Zveze za varstvo Alp) prvič predlagala, da bi to staro šego obnovili z novim sporočilom: ognji v Alpah naj bi opozorili na pomen naravne in kulturne dediščine in na nevarnosti, ki to dragoceno dediščino ogrožajo. Tako se je pred devetnajstimi leti začela mednarodna akcija Ogenj v Alpah. Vsako leto se ji pridruži na stotine domačinov v Alpah, pastirjev, kmetov, gozdarjev, članov naravovarstvenih organizacij in vseh, ki si prizadevajo za ohranjanje dediščine Alp in za njihov sonaravni trajnostni razvoj. V akciji sodelujejo vse alpske države, in sicer z

večjimi ali manjšimi prireditvami, ki opozarjajo na skupne probleme alpskega prostora in na krajevne posebnosti.

Ogenj v Alpah nas spodbuja, da vzamemo prihodnost v svoje roke, da pomagamo ohranjati skupno dediščino alpskega prostora – naravno, kulturno in duhovno – in da vsak po svojih močeh prispevamo k trajnostnemu razvoju v Alpah.

Vsako leto ima Ogenj v Alpah skupno vodilno temo – organizatorji posameznih prireditev pa poleg tega opozarjajo še na tiste probleme, ki so v posameznih okoljih najbolj žgoči. Letošnja tema so bili alpska mesta in odnos med mesti in alpskim prostorom.

Odnosi med alpskimi mesti in Alpami so za prihodnji razvoj v Alpah zelo pomembni. Že danes kar dve tretjini prebivalcev alpskega pro-

Predstavitev vasi Čadrg Brane Krebs

stora živita v velikih mestih! Alpsko podeželje se prazni, kmetje opuščajo stare načine kmetovanja in gospodarjenja s prostorom, ljudje se iz gorskih vasi odseljujejo v mesta. Na drugi strani pa prave množice meščanov v svojem prostem času odhajajo v Alpe; te postajajo nekakšno turistično mravljišče, v katerem se namesto tradicionalnih kmetij vse pogosteje širijo turistična naselja in naselja počitniških hišic. Prebivalstvo Alp je v marsičem odvisno od velikih mest, pa tudi prebivalci mest so v marsičem odvisni od Alp: z gora dobivajo pitno vodo, zdravo hrano, Alpe so jim življenjsko pomemben prostor za preživljanje prostega časa, pa tudi prostor kulturnih in duhovnih dobrin.

Povsem razumljivo je, da so velika mesta v središču gospodarskega razvoja Alp. Zanimivo pa je, da celo tako pomemben dokument, kot je Alpska konvencija s svojimi protokoli, posveča premalo pozornosti razvoju teh mest in njihovi prihodnosti. Velika alpska mesta, v katerih že zdaj živi večina alpskega prebivalstva, niso za razvoj Alp prav nič manj pomembna od alpskega podeželja! Seveda pa se je treba zavedati, da imajo mesta in podeželje različne razvojne potrebe, cilje in vizije in da sta zato potrebna nenehen dialog in medsebojno razumevanje, da bi vsem prebivalcem Alp zagotovili kakovostno življenje v prihodnosti.

Tako je bila zasnovana tudi letošnja prireditev Ogenj v Alpah 2005 v Ljubljani, ki je potekala v soboto, 13. avgusta.

Na pobudo društva za ohranjanje neokrnjene gorske narave Mountain Wilderness Slovenije in društva CIPRA Slovenije so se odzvala planinska društva z ljubljanskega območja RTV Ljubljana, Draga Bregarja, Viharnik in Domžale, pridružila pa se jim je tudi Zveza društev za varstvo okolja Slovenije in skupaj so organizirali celodnevno prireditev v Ljubljani, posvečeno ohranjanju vrednot Alp in odnosu med mestom in Alpami.

V parku Zvezda so na stojnicah ves dan predstavljali svoje poglede na prihodnost Alp tako nevladne organizacije z ljubljanskega območja kakor tudi domačini iz Alp. Ko se je začelo mračiti, so se Ljubljančani pridružili posebni akciji društva CIPRA na nadvozih ljubljanske obvoznice na Šmartinski in Dunajski cesti: s

Zapela je pevka in zbirateljica ljudskega izročila Ljoba Jenče in Danijel Grlic

prižganimi baklami in svečami so izrazili svojo zaskrbljenost zaradi nedorečene transportne politike Slovenije, ki vse premalo upošteva problem naraščajočega tranzitnega prometa čez Alpe, še posebno tovornega. Ta v naši državi že povzroča velike težave, ki jih na svoji koži občutijo tudi Ljubljančani. Premalo skrbimo tudi za kakovost javnega prevoza – bodisi lokalnega ali pa medkrajevnega. Tudi preživljanje prostega časa bi moralo biti bolj povezano z uporabo javnih prevoznih sredstev.

Natanko ob 21.00 zvečer je na stolpu Ljubljanskega gradu simbolično zagorel Ogenj v Alpah, ki ga je nato v spremstvu alpinistov in skavtov slovesno ponesel pred Mestno hišo alpinistični smučar Davorin Karničar, domačin z Jezerskega in član organizacije Mountain Wilderness Slovenije. Pred ljubljanskim Magistrom je potekal zanimiv kulturni spored, ki so ga obogatili pesnik Tone Kuntner, Kamniški koledniki, pevka in zbirateljica ljudskega izročila Ljoba Jenče in rojak iz Beneške Slovenije, pesnik iz Barda v Terski dolini Viljem Černo. Program je režijsko oblikoval Mojmir Tozon, povezoval pa Tilen Skubic.

Ogenj v Alpah sta pred mestno hišo skupaj simbolično prižgala Davorin Karničar in ljubljanski podžupan Ivo Pavlica, ki je v slovesnem nagovoru poudaril, kako pomembne so Alpe za ljubljanske meščane. Predlagal je, da bi prireditve v Ljubljani postala tradicionalna.

Za varnost prireditve, ki so jo dolžni v skladu s predpisi zagotoviti organizatorji, so ljubezno pomagali skrbeti gorski reševalci z Jezerkega in člani Gasilskega društva Ljubljana mesto.

Da bi prispevali k bolj kakovostnim premislekom o sodelovanju med alpskimi mesti in podeželjem, bo CIPRA od 22. do 24. septembra 2005 organizirala veliko mednarodno posvetovanje v Brigu v Švici, na katerem bodo predstavniki mest in vasi alpskega prostora ter predstavniki nevladnih organizacij in združenj izmenjali svoja mnenja in poglede na prihodnost v Alpah.

In katere so še teme, o katerih velja razmišljati, ko govorimo o odnosu med mesti in po-

deželjem v Alpah? Mnogo jih je in zelo so raznovrstne:

- *problemi dnevnih migracij in počitniških migracij med mesti in podeželjem*
- *zagotavljanje pitne vode*
- *zagotavljanje kakovosti zraka*
- *varstvo pred naravnimi ujmami*
- *ohranjanje biološke pestrosti*
- *okoljske storitve alpskih gozdov*
- *ohranjanje kulturne pestrosti (ne nazadnje so Alpe prostor največjega števila evropskih manjšin!)*
- *zagotavljanje zdrave hrane*
- *možnosti za doživljanje narave*
- *zagotavljanje socialnih, izobraževalnih, kulturnih in drugih storitev za prebivalce podeželja*

Seveda bi lahko naštevali še mnoge druge teme, ki zadevajo tako mestno kot podeželsko prebivalstvo v Alpah - ne nazadnje probleme, ki nastajajo in bodo še nastajali zaradi podnebnih sprememb na našem planetu. ◦

Več užitka z manj maščob in holesterola.

Mlečni izdelki Zdravo življenje imajo malo nasičenih maščob in holesterola, zato so za telo še posebej blagodejni. Skrbno izbrani izdelki linije Zdravo življenje sledijo priporočilom zdrave prehrane in tako olajšajo izbiro, saj imajo bodisi veliko prehranskih vlaknin, nizko vsebnost sladkorja ali soli, malo maščob ali pa nižjo energetsko vrednost. **Izbor izdelkov, ki sledijo smernicam zdrave prehrane, potrjuje** Zavod za zdravstveno varstvo Kranj.

Linija izdelkov
zdravo življenje

 Mercator

Ekoštafeta 2005

✍ Martina Cigler

Od 24. junija do 13. avgusta letos je potekala EKOŠ-TAFETA - okoljevarstvena akcija, ki se je poleg velika števila Avstrijcev letos udeležilo tudi precej varuhov okolja in okoljsko ozaveščenih Slovencev in Italijanov. 4., 5. in 6. avgusta je namreč simbolični nahrbtnik, ki ga Ekoštafeta prenaša iz kraja v kraj in vsebuje temeljna sporočila prireditve - opozorila glede pomena sprememb podnebja, ekološke pridelave hrane in pravične trgovine - potoval po koroških občinah, iz Italije pa je mimo Trbiža prispel tudi v Mojstrano. Prireditve, ki je vsako leto bolj množična, organizirata Avstrijska zveza za podnebje Klimabündnis in organizacija za uveljavljanje pravične trgovine Fairtrade, soorganizator pa je avstrijska Zveza ekoloških kmetov. Skupna prireditve, ki je združila slovenske in avstrijske udeležence, je bila v Železni Kapli. Posebno veselo in slovesno pa je bilo v slovenskih koroških občinah, Ravnah, Dravogradu in Prevaljah.

V Dravogradu, v katerem so Ekoštafeto pričakali občinski predstavniki in podžupan občine Dravograd Alfonzij Nabržnik, so zaigrali harmonikarji, Društvo kmetov Dravske doline je pripravilo domiselni ekoprigrizek in že so kolesarji iz kolesarskega društva Splavar ter dva konjenika krenili proti Ravnam na Koroškem, v katerih so občinski predstavniki pripravili sklepno zabavo in ekovečerjo. Med številnimi govorniki, ki so poudarili pomen skrbi za okolje in za zdravo hrano, je bil tudi Jože Pratnekar, direktor KGZS.

Predstavniki organizacije STEP-LABEL s sedežem v Švici, ki širijo kampanjo proti izkoriščanju otroške delovne sile v revnejših državah,

so podžupanu občine Ravne Tomažu Roženu izročili prekrasno ročno izdelano preprogo kot simbol Ekoštafete. Mladi podžupan pa je v svojem govoru izjavil, da bo občina skrbela, da bodo takšne prireditve vedno potekale. Ko so zapela Postavkova dekleta, se je zdelo, kot da bi se čas zavrtel nazaj, saj so med zadnjimi ljudskimi pevkami, ki še pojejo na star način; vse je utihnilo, ko so njihove pesmi nežno pobožale ušesa. Prav tako je z svojimi pesmimi razjasnil lica domačinov in preostalih tudi Milan Kamnik, ki je zaigral nekaj svojih koroških narečnih. Glavni zvezdi pa sta bili pridni kobilici Zora in Arabella, katerih lastnika sta podžupanu izročila ekoštafetni nahrbtnik, v katerem so knjiga brezmejno pravičnih misli in produkti Fairtradea.

Prijateljsko druženje in pogovor sta se ob poslušanju gostujočega ansambla Klein Stadt Eksoten iz Celovca zavlekla pozno v noč.

Med številnimi kolesarji, konjeniki, tekači in planinci, ki so se vsaj za kratek čas pridružili Ekoštafeti, je bil navzoč tudi Planinski vestnik, ki ga je zastopala članica uredniškega odbora Marjeta K. Svetel. ◦

Med dostopom do južnega grebena Freeapproved Peaka 🇵🇰 Grega Ažman

Kunlun Shan 2005

Alpinizem v svoji prvinski obliki

✍️ Anže Čokl

V sneg in led okovani deviški vrhovi skoraj nepoznanih gora. Oddaljenost od civilizacije in pomanjkanje občutka varnosti, ki ti ga dajejo soljudje oziroma družba. Pa čeprav le podzavestno. Težko je opisati občutke, ki te navdajajo ob stopanju po pokrajini, po kateri pred teboj ni hodil še nihče. Morda le kakšen jak, oddaljen od skupine, ki se pase niže na zelenici ob bistrem potočku.

Radosti vzhoda

Na pot v neznano smo se junija odpravili trije člani društva Freeapproved – Grega Ažman, Janez Rutar in jaz. Namenili smo se v skrajno zahodni del velikega pogorja Kunlun Shan. Področje leži na Kitajskem, blizu meje s Tadžiki-

stanom in malo bolj oddaljeno Kirgizijo. Kot da bi si želeli svoje alpinistične cilje narediti še teže dostopne, smo se odločili potovati na Kitajsko prek Pakistana. V Islamabad smo leteli prek Dubaja in se že tam seznanjali s prednostmi islama. En moški in več žensk – sanje večine pripadnikov močnejšega spola. V teoriji in določenih delih prakse prav gotovo nadvse prijetno. Toda če si samo skušam predstavljati, kako bi na primer petero žena opletalo z jeziki, ko bi izrazil katero izmed bolj bizarnih želja, me vse skupaj v hipu mine. Po pristanku nabito polnega letala v glavnem mestu Pakistana smo se usedli v kombi, ki je kazal nekatera znamenja pomanjkanja ravnega hormona. Na primer nesorazmerje med dolžino in širino. A kot se je izkazalo pozneje, je to pri slepem prehitevanju v ostrem ovinku, na ozki cesti, polni lukenj, in s prepadi na vse strani – prednost.

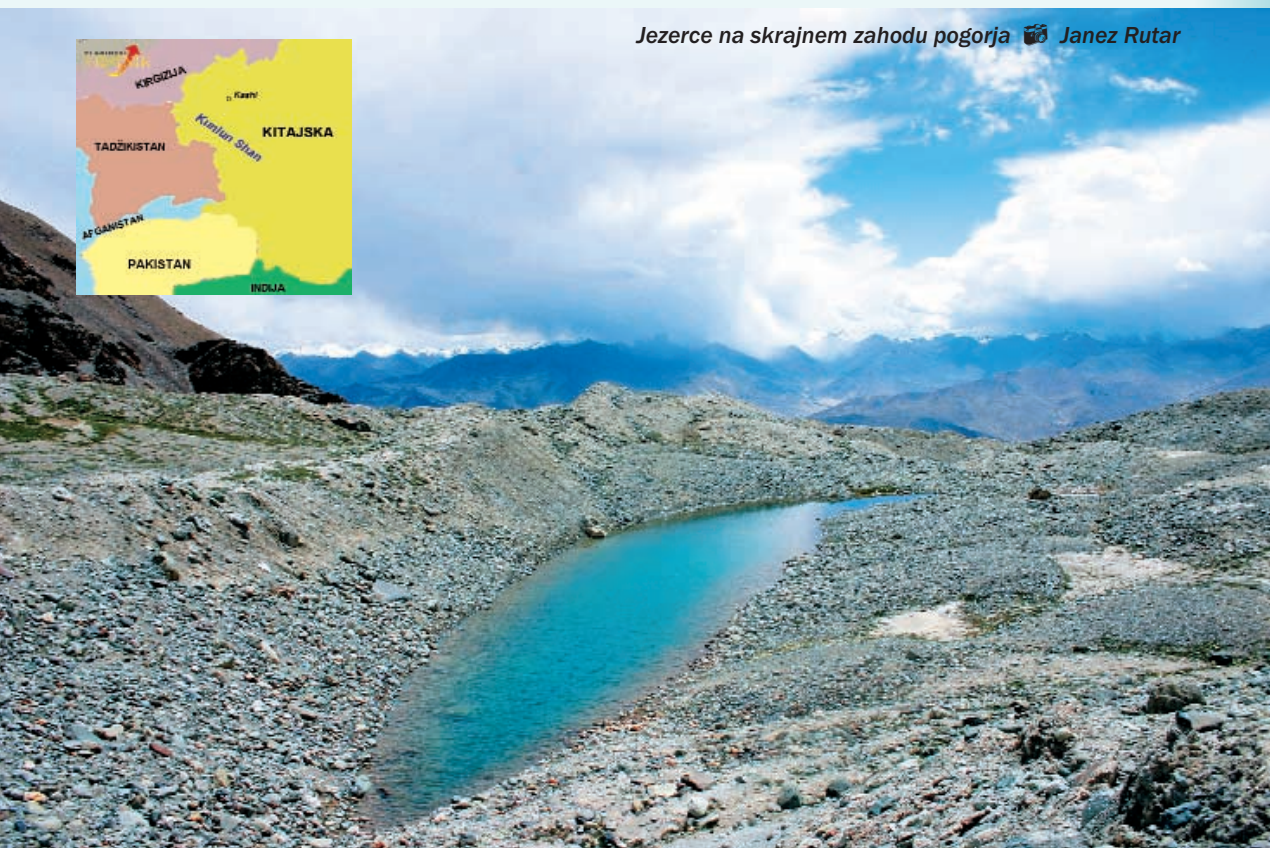
Na sever Pakistana, proti mejnemu prelazu s Kitajsko, smo se vozili po cesti, v območju katere je nekoč potekala znamenita Svilena pot. Že pred tisoč leti so tam tovorili svilo, začimbe, hrano, orodje ter vse preostalo, kar so potem preprodajali na bazarjih. Danes se pot imenuje cesta in povrhu vsega naj bi to bila celo avtocesta oz. »Karakorum Highway«, kot ji pravijo. Na podobo nam poznanih avtocest seveda ne spominja prav nič, razen z dotrajanim asfaltom, ki je popolnoma razdrapan. Avtocesta se uradno začne po prečkanju reke Ind. Ta je široka, kalna in umazana, z mostu je videti prav zastrašujoča. Nič kolikokrat se je že pripetilo, da so od naporene vožnje in pasje vročine utrujenemu šoferju vajeti ušle iz rok in je s polnim avtobusom ljudi zapeljal s ceste. Zato nas je ob slepem prehitevanju nad prepadnimi stenami oblivala zona. Naš šofer pa je - močno prepričan v amulet, ki mu je bingljal pred očmi, in stiskajoč obrabljeno avtomobilsko trobljlo - še naprej brezskrbno prehiteval.

Prečkanje mejnega prehoda v Kitajsko in carinske formalnosti si prav gotovo zaslužijo pozornost. Kdor je že potoval po deželah daljnega

Vzhoda ter republikah nekdanje Sovjetske zveze, bo vedel, zakaj. Osnovno pravilo, ki si ga velja zapomniti, je, da morate biti zelo potrpežljivi; ob natančni inšpekciji opreme in pregledovanju posameznih kosov le-te pa morate računati tudi z manjšimi »prostovoljnimi« prispevki inšpektorjem. Manjši kosi, kot so pisala, švicarski noži in podobno, so med gostobranci izjemno priljubljeni. Ko so nas Pakistanci naposled izpustili, nas je čakalo dobrih tri tisoč metrov vzpenjanja do mejnega prehoda. Zaradi poplavljenih cest v popravilu smo noč preživel v razpadajočem hotelu v manjšem mestecu za mejo. Ob treh zjutraj smo nadaljevali že četrti dan trajajočo vožnjo vse do mesta Kashi, v katerem naj bi se srečali s preostalimi člani odprave Kunlun Shan 2005. Kashi je še ena mojstrovina arhitekta, ki je, kot kaže, dobil ekskluzivno pravico do projektiranja na tem koncu sveta. Šestpasovne, z betonskimi ploščami tlakovane ceste, več kot primerne za vse vrste vojaških parad. Štirioglate betonske zgradbe in nekaj zares absurdnih oblik dražjih oziroma pomembnejših stavb. Po srečanju z drugimi člani mednarodne zasedbe smo se odpravili v hotelsko sobo.

Jezerce na skrajnem zahodu poгорja 📷 **Janez Rutar**

Prečkanje prve deroče reke po vzponu na Sarakehe Anže Čokl

si, toda vztrajno vzpenjali proti zahodnemu grebenu gore Sarakehe. Na višini 4555 metrov smo na slabi, vendar edini možni lokaciji postavili šotor. To je bila gruščnata uravnava na grebenu s precej blata in peska, ki ga je veter – podobno kakor sneg – naphal v zamete. Da bi šotor zavarovali pred vetrom, ga je Grega z vseh strani obdal z velikimi skalnimi ploščami. Pomagalo je. Veter se je brez uspeha zaganjal v težke skalne ovire. Medtem ko sem pripravljaval večerjo, je Jani nalival zalogo peska polne vode, ki se je cedila iz blatne usedline pod šotorom. Pesek v vodi je deloval kot odlično odvajalo in po-

Pri temeljitem umivanju pred skorajšnjim odhodom v bazni tabor smo sprali s sebe za poln lonček prahu. Karakorumska avtocesta, tako pakistanski kot kitajski del, je res izjemna.

Brez odlašanja v gore

Naš prihod v bazni tabor, ki smo ga postavili na 3720 m, je povzročil navdušenje prebivalcev iz kakšne tri ure hoda oddaljene vasi. Bili smo na območju, na katerem zunanje meje države še niso natančno določene in je zato pod vojaškim nadzorom. Vstop brez prepustnice ni mogoč. Bili smo prva odprava in prvi »zahodnjaki«, ki so obiskali ta del gorovja. Tam so se gibali le krajevni prebivalci. Preprosti, brezzobi, zaupljivi in izjemno prijazni vaščani so z zanimanjem spremljali vsak naš korak; pogledovali so v šotore, preučevali njihovo vsebino in se čudili za nas povsem običajnim materialnim dobrinam.

Že drugi dan po prihodu smo se odločili za naskok na prvi vrh. Ker smo bili povsem neprilagojeni za višino, smo načrtovali dva vmesna tabora. Velika ovira oziroma dodaten izziv je bilo nepoznavanje pokrajine in dostopa do gore. Tega nam je oteževala dolina s strmimi in visokimi stenami. Na dnu se je vila ledeno mrzla reka, katere strugo je napolnjevala voda iz višje ležečih ledenikov. Z nahrbtniki, velikimi in težkimi kakor razkošne nočne omarice, smo se poča-

lirno sredstvo za beljenje zob.

Kljub »obdelanim«
zobem pa se v jutro nisimo zbudili s filmskim nasmeškom. Višina in njeni posledici, pomanjkanje kisika ter nizek tlak, so predvsem na Janiju pustili posledice. Bilo mu je slabo in sililo ga je na bruhanje. Na pol v šali sem mu rekel: »Pa bruhaj!«, a mi je odvrnil: »Saj bi, pa nimam kaj.« Ker je tudi nama z Grego v glavah igrala godba, pretežno v bobnarski zasedbi, smo šalo potisnili vstran. Pripravili smo opremo in zagrizli v breg. Kratki in počasni so koraki, noge pa težke in okorne, ko se človek na vso silo zaman trudi posrkati gorski zrak v široko razpeta pljuča. Premalo je kisika v njem. A vendar smo se vzpenjali naprej, vse više. Po nekaj urah smo dosegli z opastmi ovešen grebenček, ki nas je v loku vodil naravnost proti vrhu. Snemal sem zadnje korake in skušal ujeti v objektiv kamere izraz veselja na obrazih prijateljev ob prihodu na 5803 m visoki deviški vrh. Uživali smo ob veličastnih razgledih v izjemnem vremenu, Grega pa se je hkrati pripravljaval na spust s snežno desko. A vrh pomeni le polovično zmago – treba je še dol.

Jani naju je na vrhu spravlil v smeh s komentarjem, ki je nazorno opisal radosti vzponov v visokogorju: »Počutim se kot kup dreka!« in kmalu zatem odhlačal v dolino. Slabost, eden izmed simptomov višinske bolezni, ga je zares napadla šele na sestopu. Zaradi dehidriranosti

in pomanjkanja kisika je nekajkrat izgubil zavest in se zvrnil v zmeščani sneg. Pripravil sem mu nekaj tekočine, a tudi potem ni bilo bolje. Potreben je bil čimprejšnji sestop. Počasi in previdno sva sestopala, medtem ko je Grega na deski odbrzel v dolino pospraviti šotor. Skupaj smo nadaljevali pot in niže smo bili, bolje se je Jani počutil. Ob vrnitvi nam je povzročila nekaj preglavic še deroča reka, vendar smo jo ob pomoči prijaznih vaščanov in trmastega osla uspešno prebrodili. Premočeni in prezeblji smo v oblačni ter vetrovni noči dosegli bazni tabor in dobesedno popadali v šotore. Utrujeni, toda srečni.

NiAn in Freeapproved

Dnevi v bazi so hitro minevali. Poleg rednih dnevnih opravil so nas kratkočasili tudi taktični boji z izjemnim številom svizcev. Klicali smo jih bobri, mnogim izmed njih pa bi zlahka nadeli ime prašiči. Bili so namreč velikanski. Prav težko si je predstavljati tako velike rumene glodavce, ki vreščijo in tekajo okoli šotorov. Včasih smo bili primorani preplašiti tudi kakšnega jaka, saj se ne pridipravi s svojimi iztrebki nalašč kontaminirali naš edini vir pitne vode – miniaturni potoček. Še ta se je popoldne, ko se je intenzivneje talil sneg, spremenil v majhno, blatno reko.

Z Grego sva dan lepega vremena izkoristila za prečenje dotlej neosvojene gore blizu baze. V dobrih šestih urah sva opravila vzpon po jugovzhodnem ter sestop po zahodnem grebenu. 5180 m visoki vrh sva poimenovala NiAn. Bila sva zadovoljna in sva se namenila nekaj dni počivati. Tudi Jani je bil priden; raziskal je dostop do preostalih gora na tem področju. Po praznovanju mojega 23. rojstnega dne pa je prišlo obdobje zelo slabega vremena. Nevihte, dež in sneg so nas za naslednjih 6 dni prikovali k branju knjig, neskončnemu igranju kart in nesmiselnemu preurejanju kuhinje v bazo. Dan našega odhoda se je začel urno približevati. Kljub ne najlepšemu vremenu smo se odpravili v še eno neraziskano dolino. Noč v taboru na približno 4500 metrih nam je popestrilo sneženje, jutro in vzpon pa gaženje po na novo zapadlem snegu. Povečana nevarnost plazov je poskrbela še za dodatno veselje. Tretjemu deviškemu vr-

Vršni greben Sarakehe Grega Ažman

hu smo nadeli ime našega kluba – Freeapproved (5.267 m).

Vaščani, ki so nas neutrudno obiskovali, so nam prirasli k srcu. Še posebno posrečene vaščanke, ki so v zadnjih dneh prihajale oblečene v svoja tradicionalna oblačila. Ker pa nihče izmed nas ni odšel na odpravo z namenom, da bi omožil eno izmed pisano oblečenih domačink, in ker je ne nazadnje v bazi sonce zašlo že 19-krat, smo se morali posloviti. Veseli, da odhajamo domov, a po drugi strani žalostni, saj smo zapuščali izjemne kraje in neokrnjeno naravo. Čeprav nismo segali po težjih alpinističnih ciljih, smo z uspehom odprave zadovoljni. Osvojili smo tri deviške vrhove in – to posebno cenim – imeli redko možnost odkrivati nekatere izmed zadnjih skritih koticov našega planeta.

Zabava bicepsov v španskem konglomeratu

Mallos de Riglos

✍ in 📷 Tadej Debevec

Sodim med tiste plezalce, ki se lahko kar hitro navdušijo nad novimi cilji, ko pa sem med litanjem tuje plezalne revije naletel na slike plezalcev v stenah »Riglosov«, sem se še hitreje odločil, da se bom čim prej odpravil tja plezat tudi sam. Že s fotografij je bilo razvidno, da je področje nekaj posebnega. V nasprotju z apnenčastimi stenami, ki smo jih navajeni v Slovenji, v »Riglosih« prevladuje prav posebna kamnina, konglomerat. Pred leti sem ob obisku grške Meteore kljub njenim veličastnim in zanimivim stolpom dobil občutek, da je plezanje v konglomeratu vselej precej podobno in da se spreminjata le količina in oddaljenost malih kamnov, ki štrlijo iz stene. Ta občutek je izginil takoj, ko smo se znašli pod rigloškimi rdečimi stenami.

Mallos de Riglos (Rigloški stolpi) so slabih 200 km severozahodno od Barcelone v predgorju španskih Pirenejev. Vasica pod stolpi ima približno 50 prebivalcev ter majhno trgovino in bar, ki je prijetno zbirališče plezalcev. Ker v bližini ni urejenega kampa, večina plezalcev spi na prijetnih travah v okolici sten. Zasedili smo predvsem španske in francoske plezalce, ki v kar velikem številu obiskujejo to področje, še posebno ob koncu tedna. Področje sestavlja več sten, visokih do 300 m. Dostopi so izredno kratki, navadno le nekaj minut, sestopiš pa po večini s spusti po vrvi. Plezanje se precej razlikuje od drugih konglomeratnih področij, ki sem jih doslej poznal. Tu prevladujejo precej večji kamni različnih oblik (še najbolj so podobni krompirju), ki po večini ponujajo zelo dobre oprimke. Z večjo težavnostjo se večata tudi medsebojna oddaljenost in zaobljenost oprimkov. Najbolj presenetljivo pa je, da je večina

sten rahlo do močno previsna; tega v takšni kamnini res nismo vajeni. V Viseri, kot se imenuje eden izmed vrhov, je stena precej onkraj vertikalne in takšne naklonine se ne bi sramovali niti bolj previsni deli Mišje peči. Ravno zato so tudi smeri temu primerno atraktivne, z visečimi sidrišči in res veličastnim vzdušjem. Po večini so smeri opremljene po sodobnih športnoplezalnih merilih – s svetrovci, a so ti v nekaterih smereh, predvsem težjih, precej narazen.

V prej omenjenem članku mi je padla v oči smer z imenom Zabava bicepsov (La fiesta de los biceps) in tudi slike so potrjevale njeno mikavnost. Z Minco sva se tretji dan le opogumila in se opravila v smer, ki jo v vodniku opisujejo kot najbolj klasično. Že na vstopu plezalec opazi, da prav veliko polic v tej 250 metrski steni ni in da je smer po drugem raztežaju vseskozi previsna; ocenjena je s 7a (po francoski lestvici), po večini pa se težavnost giblje okoli 6b+. Potem ko opraviš z najtežjim raztežajem še v spodnjem, manj previsnem delu, sledi res privlačno plezanje v močno previsni steni ob popolni izpostavi

ljenosti, 200 m nad vasico, in res se zabavajo tudi bicepsi. Plezanje je izredno lepo prestavljanje rok in nog z enega štrlečega kamna na drugega. Četudi so oprimki skoraj vseskozi veliki, so tako bicepsi kot tudi podlahti zelo zadovoljni, ko se na sidriščih lahko malo spočijejo. Kljub relativno skromni višini stene sva bila na vrhu stene precej utrujena, predvsem pa so bili po »zabavi« utrujeni najini bicepsi.

Področje pa ni zanimivo samo za plezalce, saj tudi pohodniki in gorski kolesarji pridejo na svoj račun. Okoli stolpov in po sosednjih hribih so urejene lepe steze, ki vodijo na najlepše razgledne točke v okolici. V vasici prodajajo pohodni vodniček in karto, s katerima lahko sprehodo dobro načrtujete. Če pa si kakšen dan zaželite bolj »domačega« plezanja, se lahko odpravite v nekaj ur oddaljeni apnenčasti področji Tera-deti in Vilanova de Meia, ki prav tako ponujata

Minca v previsih

Tadej med plezanjem

prijetno plezanje v več raztežajev dolgih smerih.

V »Riglosih« smo preživeli štiri dni in ugotovili, da so res nekaj posebnega. K temu so veliko pripomogli pristrčni in iskreno prijazni domačini, ki ti z veseljem pomagajo in veliko razlagajo, četudi ne razumeš prav dosti špansko. Kljub veliki oddaljenosti od Slovenije bi to področje priporočili vsakemu plezalcu, ki bi rad poizkusil kaj drugačnega in spoznal lepote severovzhodne Španije. Seveda pa se splača pred odhodom v deželo dobrega vina in previsnih sten malo natrenirati bicepsa, da ne bo maček po zabavah prevelik. ◯

Mallos de Riglos

Oddaljenost od Ljubljane: približno 1600 km (Genova – Toulouse – Pau – Ayerbe), kakih 17 ur vožnje

Najboljši čas za plezanje: pomlad in jesen, poleti je prevroč

Tip plezanja: dolge in kratke športno opremljene smeri težavnosti od 5a do 7b+

Vodnik: Filipe Guinda Polo, Guia de escalada en Riglos, 2004 (vodnik je na voljo pri avtorju članka)

Izbor lepših, daljših smeri: Mallo fire: Galletas, 6b, 220 m; Viscera: Moskitos, 6b, 200 m; Fiesta de los Biceps, 7a, 250 m; Pison: Chopper, 6b, 150 m; Vixente inuxente, 7a, 300 m; Alberto-Rabada, 6c, 300 m ◯

Rezervirano za pogumne

Športno plezalno društvo Korenjak

✍ Mateja Pate 📷 Urban Golob

»Najboljša droga je domača naloga,« je nekoč rekel Diareja. Prav vsak šoloobvezen mladostnik bi se ob tem namrdnil ali pa cinično prhnil »pa kaj še« in nemara pomislil na paletu drugih učinkovin, ki so mladim upornikom dandanes na voljo za zadevanje. Alkohol, tabletko, proizvodi raznih lončnic in podobne pogruntavščine so nočna mora vseh sodobnih staršev, ki ne vedo več, kako obrzdati svoj zvedavi naraščaj in kam pravočasno usmeriti pozornost in odvečno energijo, da mladež ne bi skrenila s prave poti. Med široko ponudbo najrazličnejših aktivnosti, ki polnijo prosti čas, je seveda tudi plezanje, ki podob-

no kot vrsta drugih »adrenalinskih« športov vztrajno pridobiva na popularnosti; kdor se danes ne ukvarja s športnim/lednim/... plezanjem, preprosto ni »in«. Različnih klubov in društev, ki ponujajo plezalne tečaje vseh vrst, je širom naše dežele dovolj, vendar je med njimi verjetno le peščica takih, ki se organizirano in strokovno posvečajo izključno otrokom in mladini. Eno takih je športno plezalno društvo Korenjak, katerega gonilna sila je Lorin Moscha.

»Začetki društva segajo v leto 1996, ko smo na osnovni šoli Log-Dragomer skupaj z dvema kolegom, ki sicer nista bila plezalca, sta pa imela znanje in orodje, postavili umetno steno, na kateri je potekalo plezanje v okviru plezal-

Mlada Korenjaka

nega krožka. Organizirano strokovno delo se je začelo leta 1999, ko smo povečali steno, društvo pa je bilo ustanovljeno leta 2001. Takrat je štelo 12 članov, učencev te šole, že v naslednjem letu pa je število naraslo na 30, saj so se nam pridružili še učenci drugih šol,« je Lorin na kratko opisal nastanek društva. Leta 2003 se je zanimanje še povečalo, podrli so staro steno in ob pomoči staršev članov zgradili novo z 215 m² površine. V letu 2002 so se člani društva udeležili prve osnovnošolske tekme v športnem plezanju in si prislužili srebrno medaljo; od takrat se s tekmovanjem vedno vrnejo s kakšnim odličjem. »Nikoli nismo bili tekmovalno usmerjeni, šele ko so narasle ambicije otrok, smo oblikovali tekmovalno skupino,« zatrjuje Lorin. Tekmovalci tako trenirajo trikrat na teden po dve uri in pol v nasprotju s preostalimi skupinami, ki imajo različne programe: začetniki se srečujejo enkrat na teden po dve uri, »nadaljevalci« po dve uri in pol, perspektivna skupina dvakrat na teden po dve uri in pol, rekreativna skupina pa vključuje starše članov društva, ki bi se radi ukvarjali z istim športom kot njihovi otroci. Tudi sicer so vezi med starši in društvom precej tesne; marsikateri roditelj je pripomogel k uspehu društva, organizirajo pa se tudi družinski plezalni izleti (denimo prvomajsko plezanje) in zaključni pikniki.

V društvo so vključeni otroci od 9. do 16. leta, trenutno pa je krog članov sklenjen – kolikor je osipa, toliko je na voljo novih mest. Razlog? »Naša največja težava je pomanjkanje ljudi, ki bi bili pripravljeni kakovostno in redno delati z mladimi,« pravi Lorin, ki poleg tega, da je redno zaposlen kot profesor športne vzgoje, društvu posveti štiri dni v tednu. Trenutno se s člani društva poleg njega ukvarjata le še dva človeka, inštruktor športnega plezanja in prostovoljec. »Poskusili smo že z mnogimi, pa se ni obneslo. Marsikdo izmed tistih, ki so uspešni

Plezanje = igra?

plezalci, nima pedagoške žilice; spet druge preveč zanima finančna plat, da bi bili pripravljene delati v društvu, tako da je res težko dobiti dobre učitelje,« je o težavah pripovedoval Lorin, sicer tudi avtor knjige Plezanje kot igra, ki je izšla lani. Vendar se trudijo po svojih najboljših močeh in sodelujejo s priznanimi športnimi plezalci (npr. Martino Čufar, Natalijo Gros, Aljošo Gromom, ...), ki popestrijo društveno življenje s strokovnimi predavanji. »Mislim, da je naša najpomembnejša značilnost drugačen način učenja – polovico treninga sestavljajo osnovne vaje za vse telo, druga polovica je plezanje. Za ‚kvihtanje‘ bo še čas ... Pa še to – nagibamo se k vrednotenju dela in truda, ne toliko rezultatov,« je končal Lorin.

Torej – če ima kdo izmed vas, bralcev, kaj znanja, predvsem pa volje in želje po delu z mladimi, se lahko oglasi Lorinu na e-naslov korenjak@hotmail.com. ●

S tem prispevkom bi radi začeli niz člankov »Predstavljamo«, v katerem bi na kratko predstavili delo plezalnih kolektivov. Vendar brez vaše pomoči, dragi bralci, žal ne bo šlo. Vabimo vas torej, da v kratkem sestavku opišete delo svojega kolektiva, težave, ki vas pestijo, uspehe, načrte ... Naj bo Planinski vestnik tudi vaša revija!

Zahodna stena Planjave 📷 Tone Škarja

Za megleno zaveso

Steber Planjave

✍ Milan Vošank

»Poti proti Planjavi slediš do konca melišča in se vzpneš v grapo z zagozdenim balvanom levo ob stebru.« Tako je pisalo o dostopu v Steber v plezalnem vodniku. Toda bila je megla, gosta siva jesenska megla, videla sva le korak, dva pred seboj. Vse je bilo gluho in neprijazno, človek bi kar zbežal nazaj v toplo zavetje domačnosti kočice na Kamniškem sedlu, v kateri igra poskočna narodnozabavna glasba ter se med mizami vrti živahna oskrbnica. Ampak z Marjanom sva šla naprej, pot sva poznala, stena naju je vabila ... Dokler nisva bila tam, na koncu melišča, v nekakem kotlu v zavetju skal, ki so se razčlenjene dvigovala v razvejene me-

glene koprene. Vedela sva, najina smer, najin Steber je bil nad nama, samo – kako najti pravi vstop?

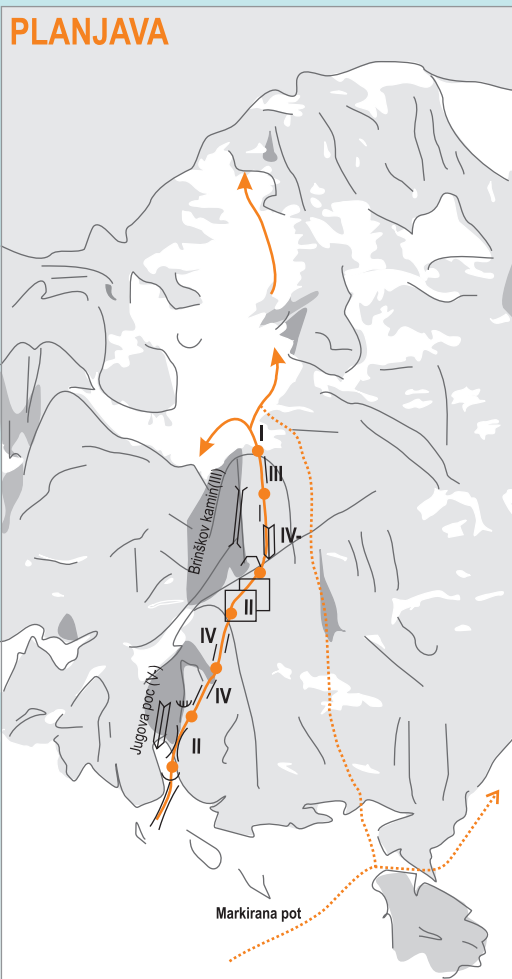
Kljub megli sva našla vstop

Tako nemočna sva za nekaj časa zastala. Tedaj je zapihal zahodnik, megle ob steni so se naglo začele trgati, pohitela sva nazaj na melišče. Kot slika v okvirju se je pokazal spodnji del osrednje zahodne stene Planjave. Lepo sva videla Steber tam zgoraj in dostop v grapo pod njim. Levo naokrog se bova morala povzpeti do tja po strmih travah, skalnih odstavkih in policah. Megle so spet zagrnile sliko, midva pa se nisva znala več ustaviti. V dostopni grapi se je igra z melišča ponovila. Megleni zastor je bil še gostejši, tako da sva bila na dnu strme stene še bolj nemočna. Mar ne piše v plezalnem vodniku nekaj o zagozdenem balvanu nad grapo? Kje je vendar zdaj vse to? Zaman sva se trudila s pogledom prodreti v skrivnosti sivine. Že sva se odločila, da bova čakala še kakšno urico, ko je spet sunkovito zapihalo prek robov in so se megle nenadno raztrgale prav nad na-

ma. Kakor bi se dogajali čudeži! Glej, tisti opisani zagozdeni balvan je prav blizu. In zraven najin Steber. Videla sva vse, pot nama je bila odprta, meglovje se je lahko spet zagnilo čez ostenje.

Na Kamniško sedlo sem iz Kamniške Bistrice vedno rad zahajal. Nikoli me niso preveč motile govornice o romarski poti. Kadar sem Pri pastirjih stopil iz gozda in se je pred mano razprla široka zelena uvala med skalnimi stenami Brane in Planjave, visoko zgoraj pa so vse zaozročali še vrhnji robovi sedla, sem v sebi vedno zaznal tiste prijetne gorniške občutke nekake ujetosti med gorami, izmed katerih se ves vesel vzpenjaš proti svetlim grebenom. A vendarle sem kar leta dolgo zahajal v gore, s prijatelji smo že zašli v ostenja nad Okrešljem, Vadinami, Klemenčo jamo in Korošico, preden sem prvič stopil na naše sedlo. Pozimi, kot turni smučar. Spominjam se napornega vzpona in težavnega smučanja po klozastem snegu. Tudi vdrugo je bilo pozimi, ko smo plezali po Bosovi grapi v Brani in sestopili čez nevarno poledeno Šijo. Dokler se nisem v toplem poletju prav zagledal v zahodno steno Planjave. Majska, Svetelova, Direktna ... to so tukajšnje kratke smeri srednjih težav v dobri skali. Vse se iztekajo na gredinah sredi stene, kjer moraš le še poiskati sidrišča za vrvene spuste do vznožnih pečevij. Smeri, v katere sem se rad vračal! Ampak France, kamniški »gorski dohtar«, je potuhtal še drugače. Po dolgem, nekaj lažjem Severozahodnem grebenu sva se s Kamniškega sedla povzpela vse do vrha Planjave, sestopila na Srebrno sedlo in takoj nadaljevala plezanje po grebenu Zeleniških špic. Velika tura, na kateri sva vmes le dvakrat za hip posegla po vrvi ter se še pred mrakom vrnila k avtu na Jermanci. In to v poznem oktobru, ko so dnevi že občutno krajši. Ne znam pozabiti tega romanja!

Moj alpinizem dandanes ni več prizadevanje za velika, najzahtevnejša dejanja. Oziram se po smereh iz ne previsokih sten, po tistih dobrih starih klasičnih smereh četrte in pete težavnostne stopnje. Tinetova knjiga »Slovenske stene« mi je pogosto kašipot! Za smer po Stebru v zahodni steni Planjave, bolj znani z imenom »X«, pravi: »Sodi med najbolj priljubljene plezalske cilje v gori« ter dodaja: »Pravega plezanja je

Risalar: Barbara Žižic

res le za tri raztežaje, ti pa so zaradi odlične skale in odprtega strmega plezanja resnično lepi!«

Pogumno čez in naprej

Z Marjanom si še nisva nadela vse plezalne opreme, ko je megla spet naglo zakrila steno. Po lažjem pečevju sva se povzpela v globok kotel pod zagozdenim balvanom, kjer je Steber na desni že krepko navpik. Videla sva: vstop vanj je vodil po razčlenjenem strmem žlebu. Prav počasi sem zatipal po hladni skali. Res je bila trdna, kot so obetale besede iz plezalnega vodnika. In nadvse strma. Vrv za mano je kmalu nihala v velikem loku, težave so bile še zmerne, zato še nisem poiskal starih varovalnih klinov. Pa vendar, ko sem iz žleba prestopal v odprto

Dostop: Izhodišče je Dom na Kamniškem sedlu, do katerega vodi dostop iz Kamniške Bistrice (2.30 h) ali z Okrešlja (2 h). Poti proti Planjavi sledimo do konca melišča in se vzpnemo v grapo z zagozdenim balvanom levo ob stebru (15 minut).

Sestop: Na razčlenjenem grebenu vrh strmega dela stebra pelje proti levi do SZ grebena ponekod prekinjena greda. Greben dosežemo v žlebu tik nad globoko zarezano škrbino, onstran katere je vitek stolp. Po strmem gladkem kaminu se po vrvi spustimo pod steno.

Druga možnost je sestop v desno (v smeri sestopa) ob Brinškovem kaminu (to je globok kamin na levi, zahodno ob Stebru Planjave). Dvakrat se spustimo po vrvi v kotel nad Jugovo počjo, nato pa na desno (orografsko) gor na rob in navzdol po skrotasti gredi v grušč.

Če se odločimo za plezanje do vrha, sestopimo po markirani poti nazaj na Kamniško sedlo (1 h).

Vodniška literatura:

T. Mihelič, R. Zaman: Slovenske stene. Radovljica: Didakta, 2003.

T. Golnar, B. Pollak: Kamniška Bistrica. Ljubljana: PZS, 1995.

steno, sem moral zabiti. Za boljše počutje sem zavpil soplezalca, ko je klin zdravo zapel v razpoki. Zgoraj pa je bil že razbit previs z nekaj rdeče skale kot zavetje za stojišče. Povlekel sem vrv, spodbudil prijatelja, zazeblu ga je spodaj v kotlu od te vlažne sivine, sam pa sem bil že ves ogret. Kar prav je bilo tako, saj se je začinjalo težje plezanje. Skušal sem se razgledati, preden krenem naprej, pa ni bilo velike izbire. Pot čez steno je bila samo ena: navpična poč ob previsu nekam v meglo. Oprimki in stopi so bili že skromnejši. Previdno, premišljeno sem se dvigal nad globino, oprezal za kakšnim varovalom, dokler po nekaj metrih le nisem uvidel, kako visoko zgoraj je bilo šele prvo železo. Preklemano, kar previsoko, tako nevarovan vendar ne smem naprej v odprto steno. Zastal sem, trudil sem se v hudo nerodnem položaju z zatičem, klinom ... Nazadnje mi je le uspelo z desne od strani zabiti tanjše železo. Pa je moralo biti kar dovolj, za tisto tiho oporo in pogum. Še enkrat sem premi-

slil svoj položaj. Iz poča sem se umaknil v plat, potipal, poiskal navzgor, našel ... zaplezal. Povrnili so se mi prijetnejši, boljši, tisti pravi občutki plezalca. Toplota je zaplala v prstih in v prsih, brez obotavljanja sem se naglo dvigal. Že sem bil pod starim klinom v poča, širokim rjavim bongom, stena mi je dobrodošlo ponudila lepe, večje oprimke. Po zajedi sem se povzpел na ozek pomolček, nekak prijazen zaveten balkonček sredi strmega pečevja. In kar trije klini so bili tam zabiti, res, nadvse primeren prostor za varovališče.

Alpinist išče na gori, v steni, težave, vendar je nadvse srečen, če jih ne najde, sem prebral in dostikrat slišal to staro gorniško resnico. Kadar pa se mu težave vseeno neustavljivo postavijo na pot, tedaj sta le dve možnosti. Lotiti se reševanja, priti čez, iti naprej, ali pa ... Spomin mi pove, kolikokrat sem v beri svojih alpinističnih vzponov zašel v tak položaj, tiste igre, lahko tudi nadvse nevarne, ko je bilo treba premagati sebe in brez dvoma – goro. Preiti zapreko. Zmagati! Nasprotje je poraz z nepredvidljivimi posledicami, ali pa, če ni že prepozno, vsaj časten, pameten umik! Mnogokrat v poznejših preizkušnjah življenja sem zastal pred tistimi drugačnimi, običajnimi vsakodnevnimi zaprekami. V sebi, v domačem okolju, na delovnem mestu ... V odnosih s sabo, z ljudmi ... Tedaj sem klical iz svoje zavesti trenutke »boja« v gorah in si govoril: »Zmogel si tam, v steni, zmogel boš še tukaj!« Čeprav so pritlehna medčloveška dogajanja pogosto bolj kruta in drugače »nevarna«! Tako sem razmišljal udobno zleknjen v skalni kot na stojišču in poslušal Marjanove samogovore spodaj iz megle, ko se je trudil z izbijanjem tistega do polovice zabitega klina (ne nazadnje, kako dobro je držal!). Kjer se mi je stena uprla, sem se moral lotiti reševanja »problema«. Da, priti čez in naprej! Zato pa je zdaj vse lepše!

Razgled za nagrado

S prijateljem sva si izmenjala plezalno opremo, nadaljeval sem vzpenjanje v še naprej izpostavljeno steno. Prehodi so bili videti lepi, že kar mikavni, pa me je vseeno takoj nad stojiščem malo zaskrbelo: se mi bo spet postavila na pot zapreka kakor prej spodaj? Toda skalovje je

bilo prijazno, ponujalo mi je lepo, z oprimki bogato plezanje, tisto pravo »štirico«. Toplota v prstih in v prsih mi je pomagala naprej. Da sem sproščeno zaživel v plezanju in pravzaprav, zakaj ne – užival! Dokler se niso težave nenadno polegale, nisem izplezal na vetroven pomol v skalnem grebenu.

Povzel sem vrh. Marjan je bil še daleč spodaj za robom, nisem ga slišal, pa si je najbrž že kakšno povedal; zato pa je bilo dogajanje tam na Kamniškem sedlu in na poti pod najino steno prav živahno. Kot da so bile vsepovsod glasne množice ljudi. Midva pa sva ostajala skrita v steni kot za megleno zaveso. A vendar so se njeni zgornji robovi kar naprej trgali in cefrali, da sem s pogledom željno zajemal Mrzlo goro, Rinke in Brano in nenadna svetla okna modrine nad njimi. Prav zanimivo, po svoje kar dramatično igro z razgibanim lokom scenarija sva doživljala v zahodni steni Planjave. Soplezalec je bil pri meni, zadovoljen, razgret, ni ga več zeblo, glasno sva se veselila vzpona. Medtem pa je veter nad nama nekajkrat za hip, kot naročen, razpodil megle, da sva si ogledala pot naprej. Zgornji del Stebra, tisto izrazito plitvo poklino po opisu iz plezalnega vodnika. V zavetrnem kotu skal nad široko polico sem spet zapustil Marjana. Nisem več razmišljal o skalnih zaprekah, želel sem si le plezati, še zaživeti s steno in z goro, doživljati naprej to igro ... Še je bilo izpostavljeno, strmo, še se je nadaljevala »štirica« z zelo lepimi prehodi; med redkejše kline sem prav rad dodal še svoji železi. Še sem bil povsem sproščen, ko sem previdno iskal po steni in kljub dobri trdni skali vajeno preizkušal oprimke in stope; rad imam tako vzpenjanje v strmih, odprtih, zračnih skalah – če si le vplezan, je to eno samo veselje alpinista. Vrv se mi je iztekla za skalnim robom nad Brinškovim kaminom. Čakal sem prijatelja in spet sem bil sredi dogajanja na gori, tistega, ki sem ga med plezanjem »izklopil«. Še so bili glasni ljudje na Kamniškem sedlu ter podobe vrhov in grebenov v trgajočih se meglah. Z Marjanom sva si bila edina, da je bil ta poslednji raztežaj res tisto – najlepše!

Sredi popoldneva sva spet prestopila prage tople kočice na Kamniškem sedlu. Tam je bilo še zmeraj živahno, ob polkah in valčkih in med mizami se je še vedno vrtela neutrudna oskrbnica.

Planina in gora

Planina je ljubezen. Mehke trate z zeleno, barvo upanja, me nežno spominjajo na tisto - res le bežno - pomladno srečanje. Še mislim nate.

In gora - to je strast. Ostrine skale telo, ki z njo se zlije, sploh ne čuti, prepada pod seboj kot da ne sluti. Nepotešene želje so pod njo ostale.

Planino ljubim, ker ne morem tebe. Ko v voljno travo ležem, mi šepete pomladni vetrc: Tu si išči sreče.

Po gori hrepenim, bojim se sebe, bolj sebe kot previsov in strmine, samote bolj kot padca v globočine.

Metka

S prijateljem sva bila potrebna te toplote in prijazne besede pred potjo v vse bolj črno meglo vje nad dolino Kamniške Bistrice. Utrujena sva bila po napornem sestopu prek zahodne stene Planjave. Po izstopu iz Stebra se je megla spet povsem zgostila in le s težavo sva iskala poti nad prepadi po gruščnatih policah in prekinjenih skalnih gredah proti Severozahodnemu grebenu, dokler le nisva srečno našla žleba nad globoko škrbino in prvega izmed sidrišč za spuste po vrvi do vznožja stene. Zgodbe pa še nisva mogla kar končati. Na varnem travnatem sedlu je bila megla kot odrezana, sledila je nagrada. Razprl se je širok razgled na barvito krnico Okrešelj, še nekaj pramenov sonca je za hip našlo pot do tamkajšnjih okoliških sten. Na zeleno Logarsko dolino in še tja čez, naprej na oblačno Koroško. Do grebenov Olševe in Pece ter nekje zraven, zadaj, na prikriti Uršljo goro in Raduho. ◉

8b v Grand Capucinu

Grand Capucin (3838 m) je ena izmed plezalsko najbolj aktualnih gora v pogorju Mont Blanca. Zasluga za to gre njeni 400 metrov visoki južni steni, sestavljeni iz granita, kakršnega najdemo le redko kje na svetu. Stena je tudi zgodovinsko ožarjena, saj so se vanjo (v želji po prvem vzponu) zaganjale najboljše naveze tedanjega časa. Walter Bonatti in Luciano Ghigo sta leta 1951 v petih dneh preplezala smer, ki je speljana prav po sredini južne stene in ne ovinkari po obrobju. Leta 1997 sta odlična francoska športna plezalca Arnaud Petit in Stephanie Bodet levo od Bonattijeve smeri potegnili svojo. Kljub trudu jima takrat smeri ni uspelo preplezati povsem prosto. To je letos julija naredil Alex Huber in 450 metrov dolgo smer Petit ocenil z 8b. T. J.

Prosto v Mount Barillu

Američana Ryan Nelson in Jared Ogden, doma iz Colorada, sta se vrnila z Aljasko z odličnim vzponom. V steni Mount Barilla sta prva prosto preplezala smer Cobra Pillar. Smer sta prva preplezala tamkajšnji legendi Jim Donini in Jack Tackle leta 1989. Zaradi lepe linije jo je poizkušalo prosto preplezati veliko številno plezalcev. Prosti vzpon so preprečevali slabe vremenske razmere in 300 metrov ledu in kombiniranega sveta na vrhu stene. Ogden in Nelson sta prosti vzpon opravila 29. junija v petnajstih urah, in sicer v alpskem slogu, brez predhodnega opremljanja z vrvmi ali klini. Smer je dolga dvajset raztežajev, težave pa so dosegle 5.11 oz. okoli 6c+. Da bi se izognila zadnji galeriji svedrovcev, sta preplezala krajšo, tri raztežaje dolgo varianto. Uspela sta v tretjem poizkusu, v prvih dveh jima jo je zagozdilo vreme. T. J.

Štirikrat čez steno Sfinge v Peruju

Josh Wharton, znanec slovenskih alpinistov iz Patagonije in Pakistana, se je poleti odpravil v perujske Ande s splezalcem Brianom McMahonom. V načrtu sta imela plezanje v severni steni Severnega Huascarana. Prav tako kot navezo Prezelj-House so ameriško navezo od vzpona odvrnile stalne salve padajočega kamenja. Ob opazovanju nevarne stene sta začutila nostalgijo po toplem granitu in odšla plezat v Sfingo nad dolino Paron. Za ogrevanje sta v štirih urah in pol preplezala Originalno smer (5.11). Zatem sta opravila prvi prosti vzpon v smeri The Riddle of the Cordillera Blanca (5.10+, A3, 650 m). Da

bi se izognila tehničnim raztežajem, sta preplezala tri raztežaje nove variante z imenom King of Thebes in težave ocenila s 5.12 b/c oz. 7b/b+. Celotno smer sta preplezala v sedmih urah in pol. Po kratkem počitku sta se lotila (zdaj že klasične) smeri Cruz del Sur, jo preplezala v sedmih urah in ji prisodila oceno 7a+.

Brian je zatem odšel domov, Josh pa z drznim namenom pod Huanchoy Norte, a ga je na dostopu ustavil razbit ledenik, prenevaren za samohodca. Isti dan je zato odšel nazaj pod Sfingo in naslednji dan še enkrat preplezal Originalno smer, tokrat v uri in pol, ter se vrnil domov. T. J.

Dokončali vzpon Jeffa Lowa

Vsako leto se v Huarazu, središču perujskega andinizma, zbere veliko slovenskih alpinistov in prav vsako leto se nekaj slovenskih vzponov uvrsti med najboljše v tem delu sveta. Letos so to vzponi Marka Prezlja s Stevom Housom ter malo pozneje opravljene vzpon Pavla Kozjeka, Mihe Lamprehta in Branka Ivanka skupaj z Baskom Aritzto Monasteriom. Četverica je v steni Trapecia (5644 m) preplezala smer, ki jo je kot svojo označil že legendarni Jeff Lowe. Leta 1985 je preplezal najtežje dele smeri, nato pa približno 250 m pod vrhom odnehal. Po nenapisanih alpinističnih kriterijih je bil to le poskus plezanja nove smeri. Sloves odličnega Jeffa Lowa je prispeval k temu, da pisani vodniki obravnavajo linijo kot smer. Naši so jo preplezali do vrha gore in dejansko opravili prvi vzpon po centralni smeri v jugovzhodni steni slikovitega Trapecia. V Huaraz so prišli v začetku julija in se takoj začeli privajati višini. Kot je v Kozjekovi navadi že nekaj let, so se na prvo resnejšo aklimatizacijsko turo odpravili s kolesi. Povzpeli so se do višine skoraj 4100 m in tam prespali. Za prvi resnejši cilj v gorah so si izbrali Chopicalqui (6354 m) v Cordilleri Blanci. Po krajšem počitku v Huarazu so se odpravili proti Cordilleri Huayhuash in glavnemu cilju, gori Trapecio. Logistika je v Huayhuashu zahtevnejša in je podobna odpravam v azijska gorstva s pristopnim pohodom in baznim taborom. Ker je bilo vreme lepo, so že naslednji dan po prihodu v bazni tabor vstopili v jugovzhodno steno. Plezati so začeli ob petih zjutraj. V steni je bilo manj ledu, kot so kazale fotografije izpred nekaj let, zato so že takoj na začetku naleteli na previsni skalni del, prek katerega so si pomagali s tehničnim plezanjem. Lažji srednji del stene jih je pripeljal do navpične stopnje. Zaradi pomanjkanja ledu so v zadnjem raztežaju prečili 30 m na desno in preplezali previsni skalni kamin (VI),

ki jim je odprl pot na vršno pobočje. Po dveh strmej-
ših raztežajih so ob 17. uri dosegli vrh Trapecia. V so-
ju čelnih svetilk so sestopili čez južno steno in pris-
peli v bazni tabor ob pol treh zjutraj. Preplezani 700
m visoki smeri so dali oceno ED+. O težavnosti ple-
zanja nazorneje priča izjava Jeffa Lowa, ki je pleza-
nje v smeri označil za svoje najtežje solo plezanje do
zdaj. Odprava se je pred kratkim že vrnila v Sloveni-
jo. T. J.

Brata Pou na Trangu

Baska, brata Iker in Eneko Pou, v zadnjih letih tr-
žita svoj projekt Sedem prostih vzponov v sedmih
velikih stenah na sedmih celinah. Letos sta se lotila
Azije in čast je pripadla največjemu skalnemu ste-
bru na svetu – Trango Towerju (6251 m). Gore sta se
lotila v oklepem slogu z velikimi količinami fiksnih
vrvi, opreme, taborov, spremljevalno ekipo itn. Pred
nekaj dnevi sta priplezala na vrh, a dosežka prvih
plezalcev (Güllich, Albert, Siegler in Sykora, 1989)
nista kaj dosti izboljšala; s tehničnim plezanjem sta
si pomagala v dveh raztežajih. Sicer sta brata močna
plezalca, z velikim številom težkih, dolgih smeri, pri
krajših, športnih pa jima znese do 8c na fleš. Svoj
projekt sta razbognala, čeprav ni nič posebnega in
ga je do tod ali še dlje pripeljalo že veliko plezalcev,
ne da bi se tega zavedali oz. prodajali v tovrstnem
paketu. Fanta sta doslej preplezala v Severni Ameri-
ki El Nino v El Capu (5.13b), v Evropi Zumbeltz
(8b+) v Naranju de Bulnes in v Afriki Bravo les Files
(8a+) v Tsaranoru na Madagaskarju. Ali bosta z
vzponom v Trangu odključala Azijo, bomo pa še vi-
deli ... T. J.

Divine Providence

Konec julija sta Urban Ažman (AO Radovljica) in
Miha Valič (AO Rašica) preplezala smer Divine Pro-
vidence (VII/A2-A3, 900 + 600 m) v ostenju Grand
Pillier d'Angle v Mt. Blancu. Prvi dan sta preplezala
petnajst raztežajev ter bivakirala na polici nad najte-
žjim delom smeri. Potem sta nadaljevala nekoliko le-
vo od originalnega poteka smeri (1R VI, A0-1, ostalo
IV-V) ter pred poldnevom izplezala na vrh. Nenave-
zana sta nadaljevala proti vrhu Mt. Blanca in ga do-
segla ob treh popoldne. Z vrha sta se spustila do bi-
vaka Vallot in naslednje jutro v dolino. Smer sta od
5. do 8. avgusta 1984 preplezala Patrick Gabarrou in
François Marsigny. Prvo slovensko ponovitev sta le-
ta 2002 opravila Silvo Karo in Tomaž Jakofčič, drugo
pa prosto na pogled (7c) Andrej Grmovšek in Marko

Lukič leto pozneje. Miha Valič je teden dni pred
vzponom v smeri Divine Providence stopil na vrh
Mt. Blanca prek Freneyjskih stebrov, vmes pa je
preplezal športno smer Življenje (8a) na Kupljeni-
ku. T. J.

Centralni steber Freneyjev

Klasično smer (VI, A1/V, 700 m do Brouillard-
skega grebena + 100 m do vrha Mt. Blanca) v Cen-
tralnem stebri Freneyjev so 22. julija preplezali Ti-
na Di Batista, Miha Valič in Tomaž Jakofčič, dober
teden dni za njimi pa še Samo Krmelj in Rok Blag-
us. Vsi so pristopili iz Italije mimo kočice Monzino
do bivaka Eccles (3852 m). Steber so preplezali v
enem dnevu in bili pozno zvečer na vrhu Mt. Blan-
ca. Od tam so sestopili na bivač Vallot in naslednji
dan v Chamonix.

Prvi so steber preplezali Bonington, Williams,
Clough in Duglosz leta 1961. Naši alpinisti so opravi-
li, po 36 letih, drugo in tretjo slovensko ponovitev
smeri. Poleti 1969 sta Marjan Manfreda in Mitja
Košir plezala po Centralnem stebri, Stane Belak in
Boro Krivic pa sta opravila 1. ponovitev Skritega
stebra. Pozimi leta 1997 je Marko Prezelj s Thier-
ryjem Schmitterjem preplezal ledno smer Freneysie
Pascal v Severnem stebri.

Gre za eno izmed smeri v pogorju Mt. Blanca,
ki bodo večno zelene in pri katerih so tehnične te-
žave v ozadju. Veličino smeri dajejo odmaknjena le-
ga, 2400 višinskih metrov dostopa, ključno mesto
na višini 4500 m in sestop čez vrh Mt. Blanca. K
razpoloženju nekoliko prispevajo tudi epske zgodbe
Walterja Bonattija in Pierra Mazeauda. T. J.

Začetni alpinistični tečaj v kopni skali 2005

Tečaj smo začeli v sredo, 10. julija 2005, ob 18 h
na Kamniškem sedlu. Vso potrebno opremo smo v
Kamniški Bistrici naložili na tovorno žičnico, mi pa
smo jo mahnili peš. Po večerji so sledili kratka
predstavitev inštruktorjev, namestitev tečajnikov v
sobe, oblikovanje navez, seznanitev z nekaterimi
pravili in predstavitev nekaterih znamenitosti Ka-
mniško-Savinjskih Alp, ki nam jih je, kot že nekaj
let zapored, ob diapozitivih razkril Bojč.

Naslednji dan, v četrtek, smo vstali ob za neka-
tere nenormalni uri (ob šestih), pozajtrkovali in od-
šli plezat. Vreme ni najbolje kazalo, zato smo pobi-
teli, kar se je dalo, in kmalu se je iz sten Brane in

Planjave slišalo samo kričanje: varujem, grem, daj že ta »štrik« ...

Petek nas je prebudil z močnim nalivom. Odločili smo se, da bomo dan izkoristili za vadenje vozlov, izdelavo sidrišč in varovališč in podobno. Popoldan smo popestrili s predavanji o nevarnostih v gorah in opremi, večer pa smo izkoristili za obisk slovenskih grebenov s Prletom in se do solz nasmejali njegovim izvirnim komentarjem.

V soboto nas je znova pričakalo slabše vreme, vendar smo ga naveličani posedanja v koči izkoristili za plezanje. Tako je vsaka naveza preplezala po dve smeri in zvečer smo se vsi zadovoljni in prijetno utrujeni vrnili v kočo. Po dobri večerji nam je Miha pokazal diapozitive s svoje odprave na Daulagiri, Prle pa nam je večer popestril z igranjem na harmoniko in »nekdo« je zaplesal celo tango. Nedeljo, dan odhoda v dolino, smo izkoristili za krajše smeri. Tečajniki so sami vodili naveze, mi pa smo jih budno spremljali in popravljali napake. Po vrnitvi v kočo, kosilu in analizi tečaja smo natovorili tovorno žičnico in se odpravili v dolino, vsak s svojimi mislimi in sanjami.

Tečaja se je udeležilo 23 tečajnikov, ki so bili ves čas pod budnim očesom dvanajstih alpinističnih inštruktorjev. Vsi so bili (po anketi sodeč) s tečajem zadovoljni, saj so si pridobili nekaj novih izkušenj. Pohvaliti moram predvsem dobro ekipo inštruktorjev, brez katerih tečaja ne bi mogli izpeljati, pa tudi tečajnike, ki so se med seboj dobro razumeli. Skupaj smo preplezali 58 smeri v Brani in Planjavi do zgor-

nje četrte težavnostne stopnje. Pokazalo se je, da tečajnikom manjka predvsem izkušenj v steni: kako zabiti klin, se orientirati v smeri in biti čim hitrejši. O tem se bodo morali še veliko naučiti, sicer pa: gore so tam, čakajo na nas, samo plezati je treba.

V imenu vseh inštruktorjev in tečajnikov bi se rad zahvalil oskrbnikom koč, ki so lepo skrbeli za nas in nas razvajali z dobro hrano, hvala pa tudi PD Kamnik in gospodu Jožetu Klencu, ki je poskrbel za vso logistiko.

Tečajniki: Danilo Pavšič (AO Idrija), Hana Holan (AO Črnuče), Tomaž Ovsenik (AO Kranj), Janez Čiperle (AO Kranj), Maja Robič (AO Mojstrana), Anže Kovačič (AO Kranj), Manca Vižintin (AO Nova Gorica), Tomo Ceferin (AO Kranj), Uroš Resnik (AO Kamnik), Zvezdana Kosterov Jazbec (AO Kranj), Eva Cepec (AO Slovenj Gradec), Igor Đerić (AO Kranj), Igor Kremser (AO Ravne na Koroškem), Ana Sirk (AO TAM Maribor), Luka Podbrežnik (AO Kamnik), Peter Ljevar (AO Kranj), Luka Kranjc (AO Celje Matica), Luka Lindič (AO Celje Matica), Gašper Podobnik (AO Ljubljana Matica), Roman Toplak (AO Celje Grmada), Katja Bunc (AO Slovenska Bistrica), Saša Bobič (AO Ljubljana Matica), Metka Nusdorfer Vuksanovič (AO Nova Gorica).

Inštruktorji: Matej Bizjak (AO Idrija), Milenko Arnejšek (AO Škofja Loka), Simon Kurinčič (AO Idrija), Miha Marenče (AO Kranj), Bojan Pollak (AO Kamnik), Matjaž Šerkezi (AO Kamnik) - vodja tečaja, Aljoša Brlogar (AO Kranj), Žiga Šter (AO Kranj), Boštjan Zupan (AO Kranj), Mišo Dačić (AO Kranj), Senad Halilović (AO Mojstrana), Iztok Ivakič (AO Celje Grmada).

Matjaž Šerkezi

Humar spet doma

V začetku julija se je pod Rupalsko steno Nanga Parbata (8125 m), gore v pakistanskem delu Kašmira, na katere vrh je človeška noga prvič stopila leta 1953 (Hermann Buhl), napotila majhna odprava v sestavi Tomaž Humar (vodja), Aleš Koželj, Stipe Božič (snemalec), Anda Perdan (zdravnica), Nataša Pergar (bioterapevtka) in Maja Roš (novinarka). Cilj odprave: smer po sredini več kot 4 km visoke stene.

Skrivnostna Patagonija in Nepal

Oktober gremo na trekking v Nepal, na 'konec sveta' v Patagonijo pa v novembru.

Aklimatizacijo sta Humar in Koželj opravila skupaj, nato pa se je Humar odločil, da bo, ko bo šlo »zares«, v steno vstopil sam. Po skoraj dveh tednih čakanja v baznem taboru zaradi nestanovitnega vremena je 1. avgusta vstopil v steno. Po nekaj dneh plezanja so ga slabo vreme in neugodne razmere za plezanje prikovali v bivač na višini nad 6000 m, v katerem je preživel več dni. Iz mišnice ga je po široko zastavljeni mednarodni reševalni akciji potegnil helikopter pakistanske vojske. Več o medijsko dobro pokriti in posledično razvpiti odpravi, ki je burila duhove v Sloveniji in na tujem, je mogoče prebrati na spletni strani odprave www.humar.com in v skoraj vsakem slovenskem časniku. Planinski vestnik pri tem ne bo izjema. Več o fenomenu Humar v eni od prihodnjih števil. M. P.

Vzponi v Julijskih in Karnijskih Alpah

Zamejski plezalci so bili poleti precej aktivni. Konec junija sta Erik Švab (AO SPDT, La Sportiva, KONG, Montura, Grivel) in Tržačan Stefano Staffetta preplezala smer *Affinita e divergenze* (Podobnosti in razlike), ki poteka v SV steni gore Creta di Mimosias v Karnijskih Alpah nad dolino Val Pesarina. Smer je nastala leta 2000, ko jo je od spodaj s svetrovcem opremil tržaški plezalec Massimo Sacchi ob pomoči Marca Sternija in drugih, visoka je 200 metrov, težavnost pa sega do 7a+, obvezno do 6c; sestopi se po vrvi. Smer, za katero je potrebnih 8 kompletov, je idealen uvod v poletno sezono, saj je dostop do stene precej kratek in preprost (1,5 h od glavne ceste po dolini Pesarina), smer pa je lepa in dobro opremljena. Švab in Staffetta sta jo v 3 urah preplezala na pogled; pri tem sta se menjavala v vodstvu. Stena Creta di Mimosias ima zelo dobro skalo, v njej potekajo še 3 moderne smeri, ki so jih opremili in preplezali predvsem lokalni in tržaški plezalci.

V zahodni steni Rombona nad Nevejskim sedlom v Zahodnih Julijcih je smer *Rigoletto*, ki sta jo prva preplezala in opremila Marco Sterni in Massimo Sacchi. Gre za kratko, a zahtevno smer v

V smeri Affinita e divergenze

odlični sivi skali. V prvem (najtežjem) raztežaju (7b+) je obvezno in tehnično zahtevno mesto težavnosti 7b, ki bi marsikateremu vrhunskemu športnemu plezalcu povzročalo hude težave, druga značilnost smeri pa je globok žlambor (v italijanščini *rigola*, od tod ime smeri), po katerem poteka tretji raztežaj. Švab in Staffetta sta zmogla smer v 5 urah; Švab je oba najtežja raztežaja preplezal v vodstvu in vse razen prvega na pogled. V tej steni, do katere se pride z Nevejskega sedla po stezi št. 637 v dobri uri in pol, so poleg omenjene še 3 smeri: *Il mio cuore vola alto come un falco* (7c+, 7b obvezno, 4 R), *La bellezza non conosce paura* (7c, 7b obvezno, 5 R) in nova smer, katere zadnji raztežaj je še vedno projekt, opremil in preplezal pa jo je pred leti Švab (s predvideno oceno 8b?, 7c obvezno, ocene po raztežajih: 7b+, 7b+, 7c, 6b+, 7a+, 8b?). AO SPDT

Pustolovska
potovanja in
trekingi

Narodni park Los Glaciares / Fitz Roy

04 57 80 662 • 051 39 37 37

www.lifetrek.si

LIFE КЭРТ
zavrti svet

Nič ni samoumevno

Nekaj misli ob razstavi v čast 110-letnice naše revije

Od 1. julija do 20. avgusta je bila v Slovanski knjižnici v Ljubljani na ogled razstava v čast Planinskega vestnika, ki že 110. leto razveseljuje ljubitelje gora. V sodelovanju z revijo jo je pripravil Matjaž Bizjak. V preddverju so bili razstavljeni panoji, ki jih je v tem prazničnem letu pripravilo uredništvo, in moram reči, da so si jih obiskovalci prav z zanimanjem ogledovali, čeprav niso prišli na razstavo (vsaj nihče se mi ni pridružil pri ogledu). Torej so bolj po naključju, a vendar marsikaj izvedeli o reviji in našem planinstvu. Na prvi pogled skromna razstava v prvem nadstropju me je kar zaposlila, še posebno ker sem bila sama in sem se čisto zatopila v gradivo, razstavljeno v vitrinah in po stenah: v povečave naslovnice in odlomkov besedil ter seveda vse vezane letnike, tudi »posebneže«, kot so prehodna številka 1915-1919, Planinski zbornik ter Gore in ljudje.

Razmeroma pusta vezava skriva veliko zanimivega in lepega. Razstava je sicer postregla s podatki o obsegu, vsebini, urednikih, a med platnicami se skriva še veliko več. Pritegnile so me črno-bele fotografije – malo njihova dokumentarnost (zaradi stare oprave in opreme, nekdanjega videza planinskih postojank), še bolj pa igra svetlobe in senc, ki se pri sedanjih barvnih fotografijah zdi manj pomembna ali bolj samoumevna. In risbe – morda so danes videti staromodne, pa vendar imam občutek, da je bilo zanje treba več truda in zato morda tudi ljubezni, kot ju terja pritisk na sprožilec. Ne podcenjujem čudovitih fotografij v novejših letnikih, ki nam delajo skomine, a mogoče se tudi jaz prepustim (lažni) samoumevnosti.

Že ob branju letošnje druge (jubilejne) številke naše revije sem uživala v starinskem jeziku in nekdanjih prijemih za pridobivanje naročnikov. Nekoč so bolj ali pa vsaj drugače trkali na vest »častitih

društvenikov« in »slavnega občinstva«. Skrb za naravo je »moderna« tudi danes, spodbujanje k ljubezni do slovenstva pa se zdi nekako odveč, saj smo samostojni, imamo svojo državo. A ne eno ne drugo ni tako samoumevno, kot se zdi. Kar pogledate, kakšno noro stavo je »moral« razglasiti eden naših urednikov v prejšnji številki revije. Le upajmo, da jo bo izgubil.

Naročniki in kupci smo vajeni, da nas sredi meseca čaka nova številka. Samoumevno? Sploh ne. Kakor je zdaj revija bogata, ni z njo niti malo dela niti malo stroškov. Če pomislim, koliko ljudi srečujem v naših gorah, bi pričakovala večjo naklado in s tem razporeditev bremen na več ramen. Ko je naš »planinski metuzalem«, kakor so ga ljubeznivo poimenovali leta 1995, praznoval stoletnico, so zapisali: »Naj ob častitljivem jubileju našemu jubilarju vsak naročnik podari novega naročnika!« To sem prebrala na razstavi in komaj verjela, da je ta zapis star šele deset let; bolj diši bo »dobrih starih časih«. Tako všeč mi je bil, da sem nemudoma naročila revijo prijateljici. Preveč čustveno? Aktivistično? Ne enemu ne drugemu časi niso (več) posebno naklonjeni, kaj šele da bi bilo samoumevno, ampak razstava mi je med drugim pokazala, da se je naša revija obdržala tako dolgo tudi zato, ker so se vedno našli ljudje, ki so se tega podjetja lotevali čustveno, zagnano, ne misleč (predvsem) nase. Morda jih je danes manj kot nekoč, a so. In upajmo, da vedno bodo. Morali bi jih podpirati ves čas, ne le ob jubilejih.

Ko ne bo več razstave, bomo te dragocene dokaze bogate zgodovine naše revije spet lahko jemali v roke v čitalnici. Spoštljivo, radovedno, z ljubeznijo – kakor kdo. Zdaj bolj razumem vztrajne iskalce starih vezanih letnikov, ki jim ta ali ona še manjka. Verjamem, da večine ne žene le zbirateljska strast.

Razstavi lahko očitam le eno: na ogled je bila natanko in samo tisti čas, ko je imela knjižnica poletni, počitniški urnik, tako da si gradiva ni bilo mogoče ogledati po-

poldne (čisto vsi pa le nismo imeli počitnic ali dopusta).

Mojca Luštrek

Pravica do resnice in pojasnila o »Klubu alpskega loka« (Club Arc Alpin)

Predsednik PZS Franci Ekar je v dvojni številki PV natrosil nekaj trditev, ki terjajo popravek. Ker se njegovo sporno tolmačenje, kdaj je bila ustanovljena CAA, vleče že nekaj časa – na to je v PV opozoril tudi Janko Mirnik – sem ocenil za potrebno, da še sam dodam nekaj podatkov in pojasnil.

V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja so tekli procesi, ki so ustvarili ugodno ozračje za institucionalno sodelovanje planinskih zvez, ki delujejo na področju Alp. Evropska unija je začela poudarjati večje sodelovanje s civilno družbo pri urejanju vprašanj, posebno tistih, ki so povezana z okoljem. V javnih razpravah ob odpiranju vprašanj, povezanih z nastajanjem in (ne)sprejemanjem protokolov Alpske konvencije, se je utrjevalo prepričanje, da so nacionalne meje preozke za reševanje nekaterih vprašanj gorskega sveta. V povezavi s tokovi v turizmu se je krepila vloga gorskega sveta in še posebno Alp. Rezultat tega je bilo vsesplošno spoznanje, da Alpe za Evropo pomenijo prostor, na katerem se srečujejo in na kulturen in civiliziran način medsebojno bogatijo ljudje iz različnih socialnih okolij, ideoloških in verskih nazorov ter prepričanj. Alpe so za Evropo ne zgolj telesni (fizični), pač pa tudi duhovni regeneracijski prostor.

V takšnem ozračju se je ideja o povezovanju planinskih zvez, ki delujejo na prostoru Alp, takoj prijel. Zato so bili pomisleki, zakaj vabiti Slovenijo, ki takrat ob Švici edina ni bila članica EU, v kati zartti. Po dolgotrajni razpravi pa je bil na ustanovnem sestanku zavržen predlog, da bi povabili poleg še špansko in portugalsko planin-

sko zvezo; za to sta se precej goreče zavzemali francoska in italijanska planinska zveza. Od prvega sestanka v Lienzu, ki ga je organizirala avstrijska planinska zveza, pa do slovesnega podpisa statuta, pri katerem so bili navzoči predsedniki vseh planinskih zvez, ki sestavljajo CAA, je minilo manj kot pol leta.

Organizacija CAA je v desetih letih šla skozi nekaj razvojnih faz. Ob ustanovitvi leta 1995 je bilo mišljeno, da se bomo predsedniki planinskih zvez srečevali enkrat na leto na skupščini CAA in si izmenjevali izkušnje in poglede na aktualna vprašanja. Predsednik naj bi se menjal vsaki dve leti po krožnem sistemu. Sedež delovne skupine CAA je bil vsakič v državi, iz katere je izhajal predsednik. Ta je tudi zagotavljala logistično podporo (administracijo) za delovno skupnost. Tako organiziranost oz. način dela pozna kopica mednarodnih združenj. Tudi v Planinski zvezi Slovenije meddruštveni odbori planinskih društev delujejo po podobnem principu.

Obseg delovanja CAA pa se je kaj kmalu precej povečal. Referenti (načelniki) komisij za kočice in pota in za varstvo gorske narave so se začeli redno srečevati, CAA je začela dejavnije sodelovati v Alpski konvenciji ter pri nastajanju varovanih področij v okviru NATU-RE 2000 zavoljo bojzani, da bodo režimi na varovanih območjih prizadeli interese članic CAA (dostopnost poti, koč, odprtost gorskih predelov). Sčasoma smo začeli prevzemati ustaljeno navado v delovanju Evropske unije - prevajanje vseh pomembnejših dokumentov v jezike članic CAA.

Poleg tega je bil v CAA vseskozi navzoč interes, da bi planinske zveze dejavnije vplivale na uporabljanje sredstev strukturnih skladov Evropske komisije. Zato je bil po enoletnem prizadevanju predsednika italijanske planinske zveze junija 2000 organiziran sestanek pri predsedniku evropske komisije Romanu Prodiu. Tedaj mu je bila jasno sporočena želja, da bi CAA

postala partnerica pri urejanju alpskega prostora v skladu s politiko EU, da bi vodila dialog s civilno družbo in zavoljo pomena in vloge, ki jo imamo planinske zveze v Alpah. Planinske zveze z delom in zavzemanjem za to, da bi obdržale navzočnost človeka v gorah, pravzaprav izpolnjujejo enega izmed namenov politike EU. Politika bi morala aktivneje podpirati delovanje planinskih organizacij, ki temelji na ohranjanju kulturne identitete krajine in njenih prebivalcev. Manj znana podrobnost s tega sestanka je, da smo Prodija po namigu njegovih svetovalcev povabili na obisk v naše gore in da je povabilo sprejel. Žal potem obiska ni bilo.

V prvih letih delovanja je CAA vzpodbudila pretok informacij, idej in sodelovanja med planinskimi zvezami članicami CAA. S tem je PZS največ pridobila. Poleg tega tesneje povezane članice CAA pomenijo trdno jedro znotraj UIAA. Ker so članice CAA obenem največje članice UIAA, zavoljo glasovne aritmetike dejansko nadzorujejo odločanje v UIAA. Gostili smo skupščino CAA v Šlajmerjevem domu v Vratih leta 1999 in v Ljubljani leta 2004. Gostili smo odgovorne za kočice in pota planinskih zvez CAA junija 2000. Z natančnim poznavanjem delovanja in (ne)sprejemanja protokolov Alpske konvencije smo pripomogli k učinkovitemu delu CAA. Dogovorjeni kadrovski vrtiljak nam je namenil mesto podpredsednika CAA, ki pomeni mesto predsednika v naslednjem mandatu.

Tako razvejen obseg dela CAA ni mogel več potekati ob stalnim menjavanju sedeža in administracije. Zato so se sprva začeli pojavljati predlogi o stalnem sekretariatu, ki bi se lahko hitro in učinkovito odzival, in pozneje - to je bila logična posledica -, da bi se CAA ustalila na enem mestu. Zato je bilo treba spremeniti statut, ki smo ga napisali jeseni leta 1995 v Liechtensteinu. Tako spremenjeni statut ter spremenjena in formalizirana organizacija pa za gospoda

Ekarja pomenita rojstvo CAA. Pri tem pa pozablja, da gre lahko vsaka organizacija v svojem „življenju“ skozi več organizacijskih, pa tudi pravnih oblik.

Če tale razlaga ni dovolj prepričljiva, še nekaj dokazov od drugod. V obrazložitvi predloga zakona o planinskih poteh, ki je bil znova vložen v parlamentarno proceduro konec lanskega leta, je napisano dobesedno takole: »Pred prikazom ureditve v posameznih državah velja omeniti organizacijo Club Arc Alpin. Gre za mednarodno organizacijo, ustanovljeno leta 1995 v Liechtensteinu z namenom, da bi se skupaj reševali različni problemi v alpskem prostoru in da bi se spodbujalo k odgovornemu ter trajnostnemu planinstvu. Članice te organizacije so planinske zveze iz vseh omenjenih držav in iz Slovenije. Težišče delovanja sta politika planinskih koč ter dostop do njih. Leta 1997 je ta organizacija izdelala posebne kriterije za oznake planinskih poti.« Kdor po teh vrsticah še vedno ne bo verjel resnicam iz domačih ust, lahko pokuka na spletno stran italijanske planinske zveze CAI <http://www.cai.it/centrali/caa.jsp> ali na spletno stran nemške planinske zveze http://www.alpenverein.de/template_loader.php?tplpage_id=99. Nemška in italijanska planinska zveza nič kaj ne dvomita; zanju je bila CAA (Club Arc Alpin) ustanovljena leta 1995 v Liechtensteinu.

Andrej Brvar

Srečanje

Peturni hoji od Icanikove planine do Strelovca je sledil del poti proti Krofički; neke na polovici smo jo zapustile, se odpravile po brezpotju proti grebenu med Logarsko dolino in Robanovim kotom ter prispele pod vrh Ut. Na poti murke, rododendron v razcvetu, clusijevi svišči, kranjske in turške lilije in vsa lepota gorskih trav ter razgledi, ki so budili spomine na prehojene poti. Naš cilj še ni bil dosežen. Spustile smo se po strmi grapi do pastirskega stana

Robanovega Joža. Kočica stoji pod samotnimi stenami Ut, ki se nagibajo nad njo, da bi jo obvarovale pred silami, ki bi jo sicer že zdavnaj uničile. Tako pa je še tam, spomenik samoti, nekaj pa pribežališče ali nuja Robanovega pastirja, ki je moral za ovčami pod vrhove gora; kdo bi vedel. Podoživljale smo njegovo samoto, njegovo radost nad lepoto kraja in tesnobo ob viharnih dneh in nočeh. Še nekdo je prihajal občudovat ta samotni kraj, vendar z druge strani, kjer je pot petkrat krajša, vendar tako izpostavljena, da smo me raje izbrale toliko daljšo. Kolegica jo je sicer že preplezala, vendar v spremstvu dveh vodnikov. Nekoliko z grenkobo smo razmišljale o naporu, ki nas je še čakal ob vrnitvi. Bližala se nam je družinica z 10-letno deklko. Na začetku smo bili nekoliko zadržani, potem pa smo le vprašale, kako so z deklico prišli po tako nevarni poti. Varovali so jo, je bil odgovor. Mislile smo, da so napeli vrv, ki nadomešča jeklenico. Zato smo vprašale, če bi lahko tudi me prišlo »čez«. Odgovor je bil pritrdilen. Bile smo v hudi skušnjavi ob tehtanju svojega poguma. V zadnjih letih smo se že odrekle skalam in stezam nad prepadi, vse tri smo že blizu ali čez 60 let. Nazadnje je bila sprejeta odločitev: gremo pogledat, še vedno se lahko vrnemo. Gospod, čeprav ga nismo poznale, nam je vlival zaupanje. Slutile smo, da je plezalec – alpinist. Nekoliko nam je bilo nerodno, ker smo jih motile na tem samotnem kraju. Odpravili smo se na pot. Vrv ni bila napeta prek stene, pač pa smo bile me privezane na njej. Takoj smo spoznale, da se tudi mlada gospa spozna na skale in vrvi. Vsako zase sta nas varovala na izpostavljenih mestih, bila je čudovita preizkušnja z občutkom varnosti nad prepadi.

Ko smo bili spet na trdnih tleh, smo hotele vedeti, kdo sta naša dobrotnika. Bila sta Franci in Andreja Knez s hčerko Anjo iz Laškega. Osupnile smo: vrhunski alpinist, vodja ali udeleženec številnih od-

prav v Himalajo in druge celine, legenda prostega plezanja ... Drobnna zadrega je za hip legla med nas, nato pa iskreno navdušenje in tiha sreča, da smo srečale ljudi, ki so si vzeli čas in sprejeli odgovornost za tri neznane planinke. Niso jim samo skrajšali poti, ampak dodali spominom še en čudovit doživljaj, ki ogreje dušo vsakokrat, ko se spomnimo nanj. Hvala Franciju, Andreji in Anji, ki nas je na koncu še vodila iz grape do varnih steza.

Jožica, Vera in Marija

O Donački gori

Spoštovani urednik PV!

Čestitam k novi obliki Planinskega vestnika, saj ga naša družina sprejema s srcem in navdušenjem že od leta 1920! V februarški številki je na straneh 30, 31 in 33 opis Donačke gore izpod peresa Aleša Potiska. Kot pogost obiskovalec in tudi poznavalec te naše čudovite gore imam nekaj pripomb. Prilagam tudi skico markiranih poti, ki so žal v prispevku napačno opisane.

1. Ni narisana niti opisana pot, ki poteka iz Stoperc od avtobusnega postajališča prek zaselka Čermožiš; do tam je možen pristop z avtomobilom – čas hoje si skrajšamo za 50 minut. To je najkrajši pristop do Rudijevega doma. Do vrha gremo skozi pragozd, ki ga je močno poškodoval žled v decembru. Hoja po normalni poti je otežena, ker so podrta drevesa ravno na poti, ki vodi na vrh.

2. Pot od Sv. Jurija ne poteka mimo cerkvice sv. Donata, pač pa skozi naselje in čez sadovnjak do Koreza in od tam naprej po cesti, ki se odcepi od ceste Žetale-Rogatec pri naselju Lehno ter pelje do Rudijevega doma.

3. Z vzhodnega vrha ne pelje nobena pot do Žetal – tam lahko le padeš v prepadi! Z vzhodnega vrha se je treba vrniti na zahod za pribl. 30 m in se spustiti po zelo zahtevnem delu poti (klini, jeklenica) ter se še nekaj časa spuščati do tam, kjer se odcepi pot za Žetale (desno). V bukovju se pot razcepi; če

greš na levo, se da po gozdni cesti po severnem pobočju priti do planinskega doma. Pot je dobro markirana.

G. Potisk je menda imel pri roki planinsko karto Rogaška Slatina z Bočem in Donačko goro. Tudi na njej so napake, zato Vas prosim, da sporočite Institutu za geodezijo in fotometrijo, naj to pri naslednji izdaji popravi!

Spoštovani urednik! Ker je pri nas v Prlekiji že dva meseca huda zima, je pisalni stroj »zamrznil«, zato toliko napak. Pristrčen pozdrav od prleškega kmeta in planinca ter velikega oboževalca Donačke gore!

Ciril Meško

Ali' prav se piše Zaspanski hrib ali Kopica?

Spoštovano uredništvo PV!

V junijski številki PV ste objavili prispevek predsednice PD Celje Matica Manje Rajh »Praskanje«. V zadnjem odstavku prispevka opisuje vzpon na »Zaspanski hrib« in objavlja tudi njegovi fotografiji. Dovolite popravek: To ni Zaspanski hrib, je Kopica. Ni znano, kdo in kdaj je postavil na njej križ. Zaspanski hrib je SZ od objavljenih fotografije in razmejuje Spodnjo od Zgoranje okrešelske krnice med potema skozi Turski žleb in na Savinjsko sedlo. Na zemljevidu Grintovci 1 : 25.000 (PZS, Planinska založba št. 180) je njegovo ime »nerodno« zapisano. Črka Z (Zaspanski) se dejansko začneja ob njegovem vznožju in je razvlečena do objavljenih fotografije, zato se verjetno pojavljajo tudi napake pri pravilnem poimenovanju. Glej tudi: Peter Ficko – Kamniške in Savinjske Alpe (PZS, št. 35, 1973, stran 144, opis 229 – Od Frischaufovega doma skozi Turski žleb). Citiram: » ... Naša pot pa zavije levo, kot opozarjajo markacije in smerne puščice na izlizanih kamnih v strugi hudourniške grape, ki se spuščajo navzdol izpod Rink in Mrzle gore. Z nje pridemo na utrto stezo tik ob južnem robu Zaspanskega hriba (pastirji so

ga nazivali Grič, to smiselno ljudsko ime se v živi govorici ni ohranilo). To je dobro vidna vzpetina sredi Gornjega Okrešlja, kakor imenujemo nižji svet med Tursko goro, Rinkami in Mrzlo goro. V kame-ninskem pogledu predstavlja svojevrstno zanimivost, ker ni zgrajen iz kompaktne skale, ampak iz mehkejših breče (sprijet grušč), ki pod vplivom zunanjih naravnih sil (atmosfera) rad preperi. Zato je vzpetina močno poraščena s travo in rušjem ... ». In še stran 165, opis 261 a - Od Frischaufovega doma (na Mrzlo goro): ». . . Še v zložnem delu krnice se naša pot odcepi na desno v hudourniško grapo, med poraščenim Zaspanim hribom in južnim skalnim pobočjem Mrzle gore ... «

S planinskimi pozdravi

Elč Prezelj

Oj ti čudni hrib, le kdo bi pričakoval, da se bo zaradi tvoje lepe posebnosti prelivalo črnilo po papirju? Pa si Zaspani hrib, kajne?

To vedo najbolj tisti, ki so že v preteklosti živeli in dihali z naravo v tem odmaknjenem kraljestvu. Eden izmed njih je bil pokojni Jože Herle, lovski čuvaj na Solčavskem. Nasledil ga je Stanko Prodnik. Morda bi kazalo poiskati boljše informacije, kot je zemljevid Grintovci 1 : 25.000, in pogledati na starejšo karto pri oskrbniku Žikiju na Grohatu? Tudi pri njem boste dobili potrditev, da se hrib s križem na vrhu imenuje Zaspani hriber.

Pravilnost poimenovanja manj znanih geografskih posebnosti v vodnikih - in to Zaspani hriber s svojim oknom zagotovo je - je odvisna od tega, kako poglobljeno avtor išče informacijo o teh posebnostih. Poglavitna vrednost vodniškega priročnika je pravzaprav drugje, ne v teh malenkostih.

In zgodovina križa na Zaspnem hribu?

Križ na najem so postavili člani pevskega zbora Gloria (zdaj Korali) iz Laškega leta 1993. Že kakih 10 let prej je na njem veroučna skupina iz Laškega postavila lesen križ, potem pa so ga nadomestili s

kovinskim. Vsak konec križa se konča s cvetom lilije, ki jo ima v grbu občina Laško. Ker niso vedeli imena hriba, so ga poimenovali Misijonar, da ne bo sosed Menih pod Tursko goro osamljen. Križ ne pomeni nobenega posebnega pomnika (Martin Hrastnik, Laško).

Pa ime ledeniške morene, za katero Elč Prezelj trdi, da je Zaspni hrib? Raziskujte, pa boste morebiti našli pravi odgovor.

Manja Rajh, v hribih vedno in samo občudovalka naše čudovite pokrajine

Konec nekega planinskega društva

Na 56. občnem zboru 27. januarja 2005 se je končalo obdobje PD, ustanovljenega kmalu po drugi svetovni vojni v neki tovarni. Čeprav takrat nekateri deli družbenega okolja niso bili naklonjeni ustanavljanju društev v tovarnah, so njegovi ustanovitelji vztrajali s svojo mladostno zagnanostjo v širokem razponu planinskih dejavnosti. V prvih letih obstoja društva je bil pretežni del časa in sredstev vložen v graditev planinske kočice z depandanso na Soriški planini. Število članov je naraščalo, leta 1963 jih je bilo že 600. Delovali so še na drugih področjih, kot so smučanje, alpinizem, izletništvo, markiranje, propaganda, pisanje člankov v planinski kotiček tovarniškega glasila, fotografiranje itn. Intenzivnost delovanja PD na posameznih področjih se je sicer spreminjala, vendar je kot celota vzorno delovalo. Delovanje posameznih sekcij je bilo močno odvisno od posameznikov, načelnikov sekcij v upravnem odboru. Močna smučarska sekcija je ob ugodnih snežnih razmerah na Soriški planini v svoji lastni koči prirejala smučarske tečaje, predvsem med zimskimi šolskimi počitnicami. Teh tečajev je bilo v vseh teh letih lepo število. Alpinistična dejavnost je potekala v domačih gorah, Centralnih Alpah, segla je v Kavkaz, Ande in Himalajo; to je bilo v tistih časih za Slovenijo, našo ožjo domo-

vino, bolj redko. Markacisti so imeli na skrbi označevanje in vzdrževanje poti na širšem področju Soriške Planine in Polževega na Dolenskem. Ustrezne kažipote in napisne table so izdelali sami. Koliko delovnih ur je bilo za vse to potrebnih, se ne da ugotoviti. Zelo močna dejavnost društva je bilo izletništvo. Najprej so bili to eno- in dvodnevni izleti v domače gore. Za to dejavnost je bilo pomembno izobraževanje planinskih vodnikov v domačem društvu. V najbolj dejavnem obdobju jih je bilo kar 16 in en gorski vodnik. To in številno članstvo je omogočilo društvu, da je izpolnilo željo marsikaterega planinca, da bi bilo izvedenih kar nekaj večdnevnih obiskov gora v tujini in takratni še skupni domovini. Obiskali so Krkonoše na Češkem, Mt. Blanc, Gran Paradiso, Breithorn, Monte Roso in njene sosede, dvakrat Tatre na Slovaškem, Durmitor in Maglič. Čeprav je bilo zanimanje za izlete veliko, je bilo število udeležencev omejeno na število sedežev v avtobusu. Društvo je vedno poskrbelo za ustrezno vodstvo in varnost, saj so izlete v Centralne Alpe vodili gorski vodniki, spremljal jih je tudi zdravnik. Z leti pa se je stanje v tovarni začelo slabšati, dela je bilo manj. Ker so bili člani PD pretežno zaposleni v tovarni, so nekateri odšli, zapustili pa so tudi PD. Število članov je začelo upadati in tudi takih, ki bi bili pripravljeni delati v upravnem odboru PD, je bilo vse manj. PD je izgubilo planinsko kočico z depandanso. Delo nekaterih odsekov je prenehalo. Zadnja leta je bila med najbolj živimi izletniška dejavnost. V razmeroma dolgi dobi obstoja društva se je zvrstilo 56 rednih občnih zborov. Ob svojem 50. rednem občnem zboru je PD izdalo vsebinsko bogat bilten, iz katerega je razvidna dejavnost društva od njegove ustanovitve pa do njegove petdesetletnice. Skoraj nemogoče je poimensko naštet vse aktivne člane, ki so delovali v tem dolgem in bogatem obdobju obstoja PD. Na ustanovnem občnem zboru decembra daljnega le-

ta 1949 je bilo ustanovljeno, po 56 letih je bilo njegovega delovanja konec. Zanimiva bi bila mnenja udeležencev tega zadnjega občnega zbora. Tisti starejši, ki so sodelovali že pri graditvi koč na planini – bilo jih je malo – so odločitev sprejeli z žalostjo, medtem ko se je nekoliko mlajšim zdela nekaj naravnega. S sklepom, da se vse spreminja, se strinja tudi obiskovalec Soriške planine, ko vidi, kaj je nastalo iz nekdanje idilične planine.

To je kratka zgodba o planinskem društvu Litostroj, ki ga ni več.

Janko Ogrič

Ob rob razstavi »Klement Jug – iz zapuščine«

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je pripravila razstavo z naslovom »Klement Jug – Iz zapuščine«, ki je bila odprta v maju in juniju letos. Novico o tem dogodku smo lahko prebrali tudi v Planinskem vestniku. Kratek, vendar pomemben zapis o tem dogodku nas je, sežanske planince, zelo razveselil. Seveda imamo za to do-

volj razlogov. Najprej smo ponosni na človeka, ki je, čeprav zelo mlad in z zelo kratkim »alpinističnim stažem«, tako zelo pozitivno vplival na razvoj in naglo rast našega alpinizma po prvi svetovni vojni in še danes velja za izjemnega alpinista. Ponosni smo tudi zato, ker je bil to naš, primorski človek. In ne prav nazadnje smo ponosni tudi na to, da smo v šestdesetih letih prejšnjega stoletja rešili pred propadom del njegove pisne zapuščine. Kdo ve, kako se je le-ta znašel v Sežani. Kup papirja je bil najprej namenjen v smeti. Srečne okoliščine so pripomogle, da je na to pisane za odpad »vrgla oko« tudi planinka Jožica Milavec. Nepopisno je bila presenečena, ko je na nekaj razglednicah našla podpis dr. Klementa Juga. Lahko si predstavljate, da ji je začelo hitreje utripati srce, ko je na kupu znova in znova odkrivala razglednice, pisma, dopisnice, dve seminarski nalogi in 63 listov rokopisa. Sledilo je podrobno brskanje po materialu in obvezno čiščenje prahu in navlake ter razvrščanje. Nastajalo je gradivo, ki je nekako sodilo skupaj. Pisma, ki jih je pisal Klement izvoljenki

Milki, Milkina pisma Klementu, pisma drugih Klementu, pa več kot dvesto razglednic. Skratka, material, ki bi ga bilo veselo vsako planinsko društvo.

Sežanski planinci so o najdbi in rešenem ter skrbno popisanim gradivu napisali poročilo in ga poslali Planinski zvezi Slovenije. Vodstvu PZS je obvestilo zbudilo pozornost in je zaprosilo sežansko društvo za vpogled – z zagotovilom, da bo gradivo pozneje tudi vrnilo. Bilo je v marcu 1962, ko sta se PZS in PD Sežana dogovorila o tem. Gradivo je prevzel takratni tajnik PZS Rado Lavrič in obljubil, da ga bodo pregledali. Pozneje, v letu 1993, je predsednik PZS dr. Miha Potočnik izročil celotno pisno zapuščino dr. Klementa Juga, najdeno v Sežani, gospodu Ladu Poharju, ta pa je obljubil, da bo gradivo izročil muzeju v Mojstrani. Veseli smo, da je gospod Lado Pohar obljubo držal in leta 1995 gradivo prepustil Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Še več, mislimo, da je tako tudi spodbudil avtorje razstave, da so gradivo prikazali in ga primerno ovrednotili.

S tem smo samo dokazali, da znamo ceniti svoje vzornike, ki so pomagali širiti narodno zavest, vzpodbujali Slovence k izvrševanju zahtevnih nalog ter krepili njihovo osebno in narodno samozavest.

Pavel Skrinjar

Spomin in opomin

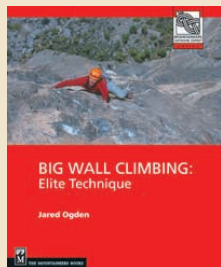
Spomin in opomin gora, kronika smrtnih nesreč v slovenskih gorah, zbral in uredil France Malešič, Didakta, Radovljica, 2005.

Ko smo pred leti začeli zahajati v gore, smo se daleč največ naučili iz knjige Pavleta Segule Nevarnosti v gorah (1978) – vsaka

Iz knjižarne Konzorcij, Mladinska knjiga

KNJIGARNA KONZORCIJ
Slovenska 29, Ljubljana

Jared Ogden
BIG WALL CLIMBING: Elite Technique
Mountaineersbooks, 2005
(224 strani, 124 barvnih fotografij, mehka vezava, cena 5.498 SIT)
Spretnosti, večine in strategije plezanja v velikih stenah.

Hermann Buhl
NANGA PARBAT PILGRIMAGE: The Lonely Challenge
Mountaineersbooks, 2001
(384 strani, mehka vezava, cena 3.873 SIT)
Avtobiografija Hermanna Buhla, ki je sam preplezal Nanga Parbat.

opisana nesreča je bila nova učna ura o (ne)varnem ravnanju v gorah. Nedavno je pri založbi Didakta v zbirki Med gorskimi reševalci kot peta knjiga izšlo podobno, obsežno (496 strani) in sila zgovorno delo Franceta Malešiča Spomin in opomin gora. Knjiga je kronika – zgodovinski pregled gorskih nesreč, ki so terjale smrtne žrtve, vključene pa so tudi nesreče, ki so se zgodile v dolinskem svetu iz podobnih vzrokov (jamarske nesreče, nesreče zaradi osipa snega s streh ...) in nekaj nesreč, ki se niso končale tragično, so pa zelo značilne in poučne (opisi le-teh so tiskani kurzivno).

Avtor je več ko tri desetletja zbiral podatke o hudih nesrečah. Vzpodbuda pri tem so mu bila dela s podobno vsebino, npr. knjiga Cirila Pračka Med gorskimi reševalci (1962) in že v uvodu omenjena knjiga Pavleta Šegule, v pomoč pa so mu bili podatki alpinističnih odsekov, Gorske reševalne službe, obiskovalcev gora, sorodnikov ponesrečenih in sredstev javnega obveščanja (vire skrbno navaja pri opisu vsake nesreče!). Tako je nastal zajeten in natančen pregled gorskih nesreč, vse od prazgodovine (lastnika bronastih sekir, najdenih na Veliki planini, sta očitno na planini našla smrt) do danes.

Zanimivo je ugotavljati vzroke nesreč. Vse do konca 19. stoletja so se ljudje, v glavnem domačini, ponesrečili v gorskem svetu pri delu: drvarji pri sečnji in spravilu lesa, kozji in ovčji pastirčki, komaj odrasli otroškim letom, pri skrbi za čredo; mlada trentarska grabljica je zdrsnila v prepad, med kosci je v poletnih mesecih sejala smrt strela, polhar je padel v brezno, preobložene sani so pozimi stisnile kmeta ob drevo ... Proti koncu stoletja pa velika sprememba – pojavili so se »turisti«, pohodniki, ki zahajajo v gorski svet za šport in kratek čas, najprej predvsem tujci, Avstrijci, pozneje tudi Slovenci. V prvi polovici 20. stoletja je pogost vzrok nesreč drzno plezanje za planikami v krušljivih stenah. Čas teče, boljša se oprema planincev

in alpinistov, nesreče pa se še kar dogajajo ... Saj dostikrat izvemo zanje, a časopisna poročila so skopaja, poleg začetnice ponesrečenja in kraja nesreče povedo komaj še kaj, verjetno tudi zaradi »varstva osebnih podatkov«. Takšno sporočilo izgubi pomembno razsežnost – iz njega se ničesar ne naučimo, ne služi nam v opomin in svarilo, ne posreduje nam človeške izkušnje, ki bi planincem pripomogla k varnejšemu ravnanju v gorah.

Avtor pa nam poleg imena, starosti, poklica ponesrečenca navede tudi okoliščine nesreče. Ne komentira, navaja pa dejstva, ki so mnogokrat zelo zgovorna in dragocena. Odhod na visokogorsko turo sredi vročega poletnega dopoldneva, ko popoldne groze nevihte, brez primerne opreme v zimski dan ... Iz zapisov posameznih nesreč dihata sočutje in pieteta do ponesrečencev. Bralcem pa so njihove usode v opomin: morda bi se bilo mogoče nesreči kdaj izogniti, spet drugič pa ... gora preprosto »ni hotela«, zato ne pozabimo na strah in spoštovanje do nje. Nesreče so razvrščene kronološko, do 19. stoletja, do sredine in do konca le-tega, v 20. stoletju pa po približno desetletnih obdobjih; pregled sklepa obdobje 2001-2004. Številne fotografije ponesrečenih in reševalcev še večajo informativno vrednost knjige, dodatna odlika je še poimensko kazalo ponesrečenih na koncu knjige (12 strani).

Kljub notni zgradbi knjige zapisi o nesrečah niso enolični – nasprotno. Knjigo odlikuje resnično lep in plemenit jezik, ki se ga vsega hudega navajeni bralec danes prav razveseli. Knjiga je tudi v tem pogledu izjemna – Francetu Malešiču uspe preprosto narisati sliko nesreče pred bralcem, brez olepšavanja, tako, kot je bilo, živo, srhljivo, žalostno – kot bi dogajanje spremljali prek danes vsemogočne televizije. Nekatere nesreče so opisane kratko in jedrnat, najbolj poučne, nenavadne, posebne in značilne pa precej podrobneje; to samo prispeva k pestrosti knjige.

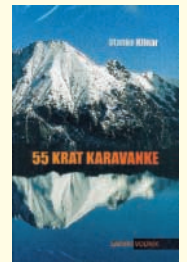
Knjiga Spomin in opomin gora je natančno to, kar pove naslov. Spomin na vse, ki so v želji po lepe, po večjem, hitrejšem našli smrt v gorah, po drugi strani pa opomin in odlično učno gradivo. Vsakdo, ki zahaja v gore, bi to knjigo moral prebirati po dolgem in počez in prav gotovo bi potem v naravi veliko bolje prepoznal položaje, ki dišijo po nesreči – in se jim uspešno izogibal. Knjiga namreč ne odvraca od gora, pač pa obiskovalcem s podanimi izkušnjami olajša pot. France Malešič je po svoji Zgodovini rešavanja v gorah nad Kamnikom pregled nesreč razširil nad vso Slovenijo, izkušnje številnih gorskih reševalcev pa s sodelavci (prek sto) posredoval vsem, ki jim utegnejo koristiti. Plemenito poslanstvo dolgoletnega gorskega reševalca, alpinista, zdravnika, ljubitelja narave – in tudi lepe, klene besede – so rodili izjemno delo. Toplo priporočamo – v spomin ponesrečenim in vsem, ki so jih poskušali rešiti, ter v opomin tistim, ki brez gora v življenju ne moremo.

Mojca Izgoršek Bradeško

Petra izbira

55-krat Karavanke (izbirni vodnik), Stanko Klinar, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, 2005.

Planinska založba pri Planinski zvezi Slovenije je z vodnikom 55-krat Karavanke avtorja Stanka Klinarja stopila korak naprej v izdajanju vodniške literature. Klasičnim (enciklopedičnim) vodnikom je dodala novo zvrst izbirnih vodnikov, kakršne že dlje časa izdaja založba Sirdarta. Zanimiva in predvsem za zahtevnejše uporabnike vodniške literature zelo koristna knjiga, katere avtor je prav gotovo največji poznavalec našega najdaljšega gor-

stva, saj Karavanke segajo skoraj vzdolž vsega hrbta slovenske zemljepisne kokoši, od Trbiža do Slovenj Gradca.

S štirikrat ponovljenimi in obnovljenimi Karavankami (izšlo so 4 izdaje vodnika), s poglavji o Muzcih v Miheličevih Julijskih Alpah (Planinska založba) in s Stotimi slovenskimi vrhovi (Prešernova družba) je Stanko Klinar eden naših najplodnejših piscev vodniške literature, prav nič odveč pa ne bo zapisati, da je njegova gorniška bibliografija veliko večjega obsega. A naj bo zdaj beseda o karavanškem izbirnem vodniku.

Tisto, kar na splošno velja vedeti o Karavankah, lahko preberemo v enciklopedičnem vodniku Karavanke, zato v omenjeni knjigi ni veliko ponavljanja, le nekaj najpomembnejših poudarkov in podčrtanih. Med drugim tudi tisti, ki mi je, Korošču po materi, še posebno ljub – da kadar se znajdemo na severnih karavanških pobočjih, stopimo tamkajšnjemu rojaku ob bok in mu pomagamo pri ohranjanju narodne samozavesti. Tudi zato nas avtor kar 29-krat povabi onstran državne meje. Na prisrčne koroške izlete, na zavarovane poti, na bolj ali manj zahtevno plezanje po zasneženih grapah in sončnih grebenih ter na nekaj izredno lepih turnih smukov. Torej gremo ob pomoči in namigu te knjige h Karavankam v goste večkrat s severa kot z juga. In prav je tako, kajti slovenski gorniki severnega obraza Karavank še zdaleč ne poznamo tako dobro kot tega, ki ga imamo pred nosom, južnega.

Vsaki izbor je seveda subjektivna stvar, zato bi morda kak drug avtor 55-krat izbral kaj drugega, vendar je knjiga zdaj pred nami in moramo se opredeliti do nje. Klinarjevi predlogi so namenjeni vsem vrstam planinsko-gorniških navdušencev, zato o izbirnem vodniku lahko mirne duše rečemo, da je univerzalen, še posebno ker nas avtor ves čas opozarja na možnost dodatnega izbiranja v (enciklopedičnem) vodniku Karavanke. V tem je zbrano vse in ko bi se

kdo zmrdoval, da v izbirnem ni tega ali onega, lahko mirno seže po enciklopedičnem.

Lahko bi rekli, da se v tem izbirnem vodniku vse začinja na zahodu in se vzpenja in spušča prek vseh Karavank na vzhod. Tako so zastavljena vsa poglavja: izleti, nezahtevni vrhovi, zavarovane poti, turni smuki, zasneženi žlebovi in brezpotja oziroma plezalni vzponi. Od Kavalanke in Peči nad Ratečami prek Sv. Ane v Koprivni tja do Obirja na severovzhodu in Pece ter Uršlje gore povsem na vzhodu pogorja. Vse je v tem dolgem loku razvrščeno v sončni poti nasprotni smeri. In tisto, kar je v tem loku, je predstavljeno na uporaben način, metodološko v skladu s sorodno literaturo in začinjeno z avtorjevimi izkušenskimi znanji (vse opisano je tudi sam prehodil, preplezal in presmučal); marsikje zazveni že bolj literarno kot zgolj tehnično opisno. Tudi to je odlika tega vodnika, ki ji bodo nadaljevalci morali slediti. Skratka, ob tem vodniku se ne le učimo logistike, ki nas bo pripeljala na želeni cilj, ampak se soočamo z zgodovinskimi, kulturnimi in etnografskimi spoznanji. Torej knjiga ni le vodniška, ampak tudi uči, a to seveda nima nič s siceršnje dolgoletno gimnazijsko in univerzitetno profesuro njenega avtorja. Je bolj prizanesljiva in prijaznejša do vsakega bralca.

Ker pa nič na svetu ni za vedno, ampak se skozi čas spreminja, tudi ni več vse, kar je Stanko Klinar v Karavankah prehodil, takšno, kot je bilo, ko je bil tam. Čas in ljudje v njem se spreminjamo in spreminjamo svoja dela. Marsikaj pa se spreminja hitreje, kot lahko sledimo, zato ni več vse, kar je zapisano v tem izbirnem vodniku, absolutno natančno; za to je seveda najmanj odgovoren prav avtor. Zato velja prebrati in si zapomniti njegovo pripombo na 11. strani: »Mislim, da (ne)urejenost knjige glede na razvrstitev enot ne bo nikogar motila, medtem ko bi ga lahko bridko prizadela nepravilnost podatkov v posameznih

enotah. Glede tega pa se skorajda lahko pohvalim s čisto vestjo: prav vsak korak, ki sem ga napisal, sem na terenu tudi sam prehodil. Če kaj ne štima, bo treba iskati krivdo drugod: ali v slabem opisu, ali v tisku, ali v gozdarjih, ali markacijskih, če ne celo v potresu, zaradi katerega se utegne kje podreti tudi pol gore ...« Včasih pa tudi v zagnanosti tistih, ki poti oskrbujejo. Severno plezalno pot na Stol so po velikem podoru leta 2003 speljali prav z dna tistega znamenitega rebra, ki sega najgloblje v Stolova severna melišča. Iz prijazne zavarovane poti, ki je vstopila visoko z melišč v vzhodni bok tega rebra, so napravili čistokrvno ferato, ki dodobra dvigne adrenalin, posebno tistemu, ki je nekdanje hodil po v vodniku opisani poti.

Vendar takšna objektivno povzročena odstopanja knjigi ne morejo odvzeti njene velike pripovedne in uporabne vrednosti.

Mitja Košir

Spet – plezališča

Slovenija, športnoplezalni vodnik, več avtorjev, uredila Janez Skok in Betka Galičič, Sidarta 2005.

Enajst let po prvi izdaji je pred nami zajeten vodnik z več kot štiristo stranmi, na katerih je predstavljenih 79 slovenskih plezališč s skupaj 3200 smermi. Kot navajajo avtorji, so se v zadnjih letih poglavitne spremembe zgodile v okviru že obstoječih plezališč – nastajali so novi sektorji, stare smeri so dobile novo preobleko v podobi novih svedrovcev, kot gobe po dežju so rasle nove smeri – po tempu in zagnanosti opremljevalce sodeč je nemara (sicer skoraj še topli) vodnik ta hip že zastarel, kot vsaka podobna publikacija pač, ki opisuje »živo« aktivnost. In športno ple-

zanje se je v zadnjem desetletju za res razvilo.

Zasnova vodnika je klasična Sidartina: pregledna, jedrnata, informativna. Kratkemu uvodu sledijo podatki o najprimernejšem času za obisk, karakteristikah smeri, prenočiščih, morebitnih prepovedih ali omejitvah – podatke o plezališčih marsikje dopolnjujejo navodila oz. priporočila, ki naj bi pripomogla k dobremu razumevanju med lastniki in začasnimi uporabniki nekoristnega skalovja, ki nemalokrat leži na zasebnem svetu. Da bi se izognili gostobesednosti, so na začetku posameznega poglavja uporabljeni simboli, s katerimi so na kratko predstavljene nekatere značilnosti plezališča (trajanje dostopa, nadmorska višina plezališča, višina smeri, orientacija sektorjev, način plezanja, možnost obiska z otroki), dobrodošla novost pa je rubrika »namig«, v kateri avtorji navedejo možnosti neplezalskega delovanja v bližini plezališča.

Ličnih in preglednih skic (avtor Danilo Cedilnik – Den) smo uporabniki Sidartinih plezalnih vodnikov že navajeni; tu in tam opombam, ki dopolnjujejo skice, ponagaja kak tiskarski ali oblikovalski škrt, večkrat pa se pojavi težava večjezičnih opazkov pod skicami sten. Vodnik sicer vsebuje prevode v italijanščino, nemščino in angleščino (prevodi Ines Božič Skok in Nadia Milievich), tuji plezalci pa bi morda lahko imeli nekaj težav z razumevanjem opozoril/pojasnil, ki so na prenekateri skici napisana le v slovenščini (glej npr. skico dostopa do plezališča št. 13). Razumljivo je vprašanje oblikovanja v takih primerih, a nedoslednost rahlo zbode. Pri pogledu na zemljevid z vrisanimi plezalnimi področji vzbudi pozornost bela lisa na južnem delu Slovenije – mar med Primorsko in Dolenjsko res ni nobenih plezališč, gre morda za nenaklonjenost lokalnih plezalcev do objave podatkov o njihovih loviščih ali pa za plezališča, ki ne dosegajo kriterijev za objavo v vodniku?

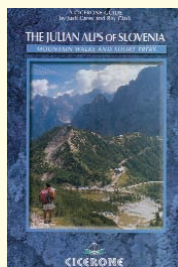
Zapisane opazke so seveda le kapljica sladke vode v morje zglede zbranih in obdelanih podatkov o športnoplezalnem opusu in potencialu Slovenije. Vodnik pač obvezno sodi med opremo vsakega zapriseženega športnega plezalca in tudi rekreativca.

Mateja Pate

Uporaben vodnik po Julijcih v angleščini

The Julian Alps of Slovenia, Mountain Walks and Short Treks, Justi Carey and Roy Clark, Cicerone, London, 2005.

Pri znani vodniški založbi Cicerone je letos izšel vodnik po Julijskih Alpah izpod peresa Justy Carey in Roya Clarka (v angleščini). Avtorja od leta

2002 živita v Sloveniji. Knjižica je oblikovana enako kot dosedanji vodniki te založbe (mali format, plastificirane platnice) in je glede na »velikost« gorovja presenetljivo obsežna, saj ima kar 309 strani. Vodnik se začne z opozorilom, ki je postalo stalnica tudi pri slovenskih izdajah – da je hoja v gore lahko tudi nevarna in da vodnik ni zadostno zagotovilo za varnost. Sledijo pregledni zemljevidi (z razlago topografskih znakov), ki so odličen pripomoček za preglednejšo orientacijo. V uvodnem poglavju avtorja obravnavata nekatere značilnosti Julijskih Alp, zgodovino Slovenije (posebno poudarjata, da Slovenija ne sodi na Balkan!) in slovenskega planinstva, geologijo, značilnosti pokrajine, Triglavski narodni park, podnebje, vreme, živalstvo in rastlinstvo. Razložita, kako priti v Slovenijo, promet v Sloveniji, možnosti prenočevanja, značilnosti slovenske hrane in podobno. Navedeta tudi koristne gorniške podatke: o zemljevidih, opremi, označevanju poti, kdaj na turo,

nevarnostih in o gorskem reševanju. V okvirih ob besedilu najdemo še nekatere uporabne zadeve: kratek slovarček, pravila vedenja v TNP, datume poglavitnih slovenskih praznikov, seznam pomembnejših zemljevidov, navodila za večjo varnost na poti in znamenji za sporazumevanje z reševalnim helikopterjem. Avtorja uporabljata za označevanje zahtevnosti poti štiristopenjsko lestvico, po kateri pomeni 1 najmanj zahtevno pot, 4 pa najzahtevnejšo.

Vodnik nas vodi po posameznih območjih, od Kranjske Gore prek Bohinja, Bovca in Bleda do Kobarida. V zadnjem delu so za ta območja na kratko podani tudi predlogi tur od kočice do kočice, npr. Kranjska Gora-Tičarjev dom-Pogačnikov dom-Trenta. Vseh izletov oz. tur je 57, izleti med kočami pa so samo naštet. Začetni izleti v vseh že omenjenih območjih so kratki in nezahtevni ter nas pogosto vodijo po dolinah, k razglednikom in mnogim naravnim ter kulturnim znamenitostim. Po večini markirane poti nas vodijo tudi na nekatere sredogorske in visokogorske vrhove (Mala Mojstrovka, Prisank, Jalovec, Špik, Skrlatica, Triglav – po več poteh –, Mahavšček, Veliko Špiče, Visoki Kanin, Razor, Stenar, Krn, Mangart, Debela peč idr.), pri tem pa se opisi ne ognejo tudi tehnično najzahtevnejših zavarovanih poti (vodnik se sicer skoraj izključno drži označenih poti). Vsak opis ima na začetku povzetek najpomembnejših podatkov: dolžina ture (v km), potreben čas, stopnja težavnosti, višinska razlika ture, kraj izhodišča in sestopa (tudi alternative), kratek opis dostopa do izhodišča, zemljevidi (tisti s seznama in iz vodnika), kraj prenočevanja. Podobno kot v uvodnem delu najdemo tudi tu v okviru nekatere zanimive podatke, od opisov krajev in naravnih znamenitosti do zgodovinskih podatkov, značilnosti opisanih tur, alternativnih poti in drugega.

Opisi niso suhoparni, saj avtorja opisujeta tudi okolico poti, tako da bralec dobi res veliko zanimivih

informacij. Izbira tur je seveda subjektivna, vendar omogoča obiskovalcu, da vidi večino predelov Julijcev, ki so označeni s Knafelčevimi markacijami in v katerih tudi sicer na poteh srečujemo precej tujecev (neoznačenega sveta ni). Vodnik bo glede na opisano zasnovo lahko koristil tako zahtevnim kot tudi manj zahtevnim obiskovalcem oziroma gornikom. V zadnjem delu so spet uporabni dodatki: potrebne telefonske številke, seznam gorniške literature v angleščini, slovarček in še kratek pregled vseh tur z navedenimi dolžino, časom, stopnjo zahtevnosti in višinsko razliko ter nekaj praznih listov za osebne opombe uporabnika. Zanimivo je, da so slovenska imena vrhov zapisana pravilno, edina napaka je slovnična: povsod manjka presledek med višino in metri. Knjiga je prijetno oblikovana: poleg vseh prelepih in značilnih fotografij Julijcev (avtorji niso znani) so ob robu izčrpni napisi pod slikami ali kakšni drugi koristni podatki. Skratka, uporaben vodnik, ki omogoča, da gremo na turo brez posebnega zemljevida. Torej čim prej na pot!

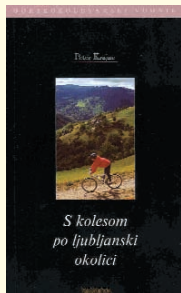
Vladimir Habjan

Pohodniki ali kolesarji?

S kolesom po ljubljanski okolici, Peter Krajnc, Sidarta, Ljubljana, 2005.

Želje gorskih kolesarjev in planincev niso vedno usklajene, po drugi strani pa je res, da številni ljubitelji gora radi sedejo tudi na kolo in prevozijo vse tiste dolge gozdne ceste, ki

pod nogami včasih že kar niso več prijetne. Da je sožitje planincev in domačinov s to »vrsto« kolesarjev mogoče, poskuša dokazati tudi avtor nedavno izdanega gorskokole-

sarskega vodnika po ljubljanski okolici Peter Krajnc. V uvodu zelo lepo pove, kje je mesto kolesarjev in kako naj se vedejo do drugih, predvsem domačinov in njihove lastnine; tudi pozneje še omeni pravila lepega vedenja. Žal pa fotografiji na straneh 8 in 38 lepih nasvetov nikakor ne podkrepita – na travnik nad Topolom (tam že pohodniki shodijo vse preveč stezic!) kolesarji nekako ne sodijo in jih kmetje niti približno niso veseli.

Vodnik je razdeljen na enote – Središče (Ljubljana in bližnja okolica), Polhograjsko in Škofjeloško hribovje, Proti osrčju kamniških visokih gora, Posavsko hribovje in Kraški svet Notranjske in Dolenjske. Skupaj obsega 43 izletov s kolesom, in to vseh težavnostnih stopenj; avtor nas najprej povabi na pot z opisom narave in kulturnih znamenitosti, nato pa sledi tehnični opis z informacijami o kilometrih in višini. Kjer je orientacija težavnejša (preplet gozdnih cest in kolovozov), avtor »voznike« še dodatno opozori. Vedno sta priložena še zemljevid in višinski prerez poti, ki sta s tehničnim opisom na voljo tudi v samostojni knjižici, tako da kolesarjem celotnega vodnika sploh ni treba jemati na turo. Fotografije so kakovostne, zanimive, navdušijo tako športnika kot ljubitelja narave. Prav to je želel poudariti tudi avtor sam – namreč, gorski kolesar, ki ima naravo rad, bo ohranil spoštljiv odnos do nje in ne bo napoti ne domačinom ne planincem. Na stezah in travnikih takega kolesarja pač sploh ne bomo srečali. Zato je vprašljiva tudi uvrstitev izleta na Polhograjsko goro, na katero vodi za kolesarje prestrma pot – najvztrajnejši jo z naporu, da bi prišli na vrh, predvsem razrijejo. Zapornica je zdaj narejena tako, da lahko kolo le prenesesh čeznjo, saj na tak vrh sodijo le pohodniki. Peter Krajnc kolesarjem omeni tudi manj znane stvari ob poteh, saj naj bi poleg športnega užitka na turah tudi kaj zanimivega videli. Ob omembi naravoslovca Ivana Regna (preučeval je murnovo petje) vzklikne: »Kako le-

po, da se lahko ljudje ukvarjamo z na videz tako nepomembnimi, pa vendar tako čudovitimi stvarmi, kot je murnovo petje in gorsko kolesarjenje! Vivat!« Zares! Kljub (nepomembni) napaki v stavku (namesto »je« bi moralo biti »sta«). Sicer je jezikovno priručnik zglodno urejen, žal pa dober vtis pokvari napačna raba predlogov pri krajih – mar je tako težko pogledati v zajetni Krajevni leksikon Slovenije? Beremo: »v Dobrovi, v Brišah, v Prapročah, v Belo, v Osredku, v Škofljici, v Rašici« – pa prav vsi naštetih kraji (in še kakšen) zahtevajo uporabo predloga »na«. Na koncu vodnička je še nekaj koristnih navodil o opremi in drugih vidikih gorskega kolesarjenja.

Sidartin kolesarski vodniček je prav uporaben, saj ponuja kolesarske izlete, ki so velikemu delu prebivalcev osrednje Slovenije na dosegu »noge«. Prav gotovo ga bodo veseli vsi, ki so radi v naravi, tudi gorniki, in če bodo upoštevali osnovne smernice sožitja gorskih kolesarjev z naravo in prebivalci v njej, bodo le »z vetrom v lasih« užili vse, kar popotovanje s kolesom lahko ponudi. Pa previdno navzdol! In pazite se psov na (pre) dolgih verigah – saj boste v vodniku prebrali, kje so.

Marjan Bradeško

Glas iz Robanovega kota

Preproste zgodbe s solčavskih planin, Joža Vršnik, Društvo Mohorjeva družba, Celje, 2002.

Pred sedemindvajsetimi leti je pri Mohorjevi družbi izšla knjižica z zgodbami Robanovega Joža (Joža Vršnik). Založba se je letos odločila za ponatis zanimivih zgodb, verjetno v želji po ohranjanju dragocene kulturno-zgodovinske dediščine.

Kajti Joža Vršnik je zapisal marsikaj, česar današnji človek niti ne uporablja niti ne omenja več. Kdo ve, morda pa bomo nekoč iskali oziroma potrebovali prav to - in če bo zapisano, bo mogoče obnoviti oziroma znova oživiti: običaje, navade, predmete. Robanov Joža je bil vraščen v svoj Robanov kot, Robanov rod je stoletja »kraljeval« v tej samotni dolini na savinjski strani Alp. In avtor je zapisal, kaj so pripovedovali o tem (Iz spominov starih Solčevanov), zraven pa dodal svoja lastna doživetja (Kako smo nekdanj živeli v Solčavi, Solčavske vistorije in Doživetja z živalmi). Robanov Joža je bil ne le kmet, gospodar, pač pa tudi lovec, veliko je hodil po planinah in vrhovih njemu bližnjih gora. Zato so njegovi zapisi zanimivi tudi za vsakogar, ki ga planinski korak zanese na Solčavsko, posebno pa v okolico Robanovega kota. Svet pod Strelovcem, Utami in Krofičko, s planinami in strmimi gozdnimi pobočji, je bil domačinom kot dvorišče. Poznali so ga, poznali so navade in vedenje domačih živali, ki so jih pasli tam gori, prav tako jim niso bile neznane steze divjadi, pa tudi ne nevarnost, ki so jo pomenile ptice roparice. Avtor nam opiše številna doživetja iz dna doline, iz Kota, kjer stoji planšarija na Travniku, do ostrih grebenskih izkušenj že visoko v gorah - večkrat so zgodbe preplet resničnosti in ljudskega pripovedovanja, tudi kakšna malce »lovska« je vmes. Žal pa bralec takoj opazi, da so te zgodbe zgolj zapiski, kot jih je pač zabeležil Robanov Joža, brez olepšavanja, brez posebnega reda - nekaj ga je sicer poskušala narediti založba, ki je zapiske tematsko razvrstila. Sedanjo izdajo zgodbe krasi tudi nekaj zanimivih črno-belih fotografij (Alenka Veber). Knjiga pa ohranja tudi dragoceno jezikovno dediščino, saj je na koncu dodano poglavje Ljudska modrost z izreki in pregovori, zraven pa še zajeten seznam manj znanih izrazov, ki ga je uredila Zmaga Kumer.

Marjan Bradeško

Varnejša pot na Triglav

31. julija 2005 so bila končana prva dela v okviru dobrodelne akcije »Za Triglav«, v okviru katere od junija letos podjetji Mercator in Procter & Gamble zbirata sredstva za ohranjanje okolja in večjo varnost planincev. Akcija bo trajala vse do oktobra, prvi rezultati pa so že vidni. V času od 15. do 31. julija so bila tako že izvedena tale dela: obnovljena grebenska pot s Kredarice na Triglav (zamenjane so bile jeklenice v dolžini 200 m, pritrjenih je bilo 10 novih klinov; v prečki nad vstopom v steno malega Triglava so bile nameščene nove jeklenice v dolžini 70 m, pritrjenih pa je bilo 40 novih klinov; pot je bila v celoti na novo markirana, nameščene so bile nove smerne table), obnovljen Aljažev stolp na vrhu Triglava (bil je prebarvan in učvrščen, nameščeni so bili novi žigi in mizica, ves potreben material za ozemljitev pa je bil nabavljen in prinesen v Staničevo zavetišče pod vrhom Triglava, dela bodo dela izvedena, ko bodo to dopuščale vremenske razmere), nameščeno je bilo 25 novih smernih tabel na območju Triglava, in sicer na poteh Dolič-Triglav, Triglav-Kredarica, Murava-Kredarica ter Vrata-Kredarica). Pri izvedbi predstavljenih del je sodelovala skupina 10 markacistov iz Planinskega društva Matica in Planinske zveze Slovenije, s strokovnim znanjem so pomagali tudi člani drugih planinskih društev. Pri prevozih opreme in ljudi je sodelovala tudi letalska enota Slovenske vojske.

Poleg že izvedenih del so v okviru dobrodelne akcije načrtovani še ureditev požarnih izhodov v Triglavskem domu na Kredarici, dograditev in povečanje sistema sončnih celic za pridobivanje električne energije

je v Domu Planika pod Triglavom in v Domu Valentina Staniča ter postavitev še 50 smernih tabel. Omenjeni projekti so v pripravljalnih fazah in bodo predvidoma končani konec avgusta oziroma v septembru.

Mercator in Procter & Gamble v obdobju od 9. junija do 11. oktobra del sredstev od prodaje izdelkov družbe Procter & Gamble v vseh Mercatorjevih prodajalnih donirata Planinski zvezi Slovenije. V okviru akcije »Za Triglav« bo zbranih približno 15 milijonov tolarjev. Izdelki podjetja Procter & Gamble, z nakupom katerih bodo porabniki prispevali k zbiranju 15 milijonov slovenskih tolarjev, so na vseh Mercatorjevih prodajnih mestih dobro označeni. V akcijo so vključeni vsi izdelki znamk Ariel(r), Lenor(r), Jar(r), Pampers(r), Always(r), Alldays(r), Discreet(r), Pantene(r), Head&Shoulders(r), Herbal Essences(r), Old Spice(r) in Secret(r). Na akcijo v trgovinah opozarjajo plakati, poličniki in druga gradiva, podrobnejše podatke pa lahko kupci preberejo na informacijski zloženki, ki je prav tako na voljo v trgovinah. Med dobrodelno akcijo so na voljo sprotne informacije o rezultatih in poteku dela v Mercatorjevih tiskanih medijih na spletni strani www.za-triglav.si.

Karmen Stariha

Sestanek na ministrstvu za šolstvo in šport

Predsednik Franci Ekar in podpredsednika Tone Škarja ter Danilo Škerbinek smo bili 22. julija na sestanku pri generalnem direktorju za šport ministrstva za šolstvo in šport Damirju Karpljuku; s strani ministrstva je bil navzoč še Nace Polajnar. Pogovor je bil namenjen predstavitvi PZS ter pripombam k letošnjemu zmanjševanju ali črtanju postavk, ki so v minulem letu zagotavljale sofinanciranje programa planinske organizacije (vložili smo pisne argumente za svoje ugovore), pa tudi obravnavi za planinstvo pomembnih in aktualnih zadev, ki jih v nadaljevanju na kratko predstavljam.

Kot je znano, je bil zakon o planinskih poteh umaknjen iz obravnave; na ministrstvu za okolje in prostor ter ministrstvu za šolstvo in šport pripravljajo dopolnitve. Opozorili smo na zadeve, ki jih mora zakon preišči obravnavati in s tem urediti, hkrati pa prosili za podporo, da bi bil čim prej v postopku sprejemanja.

Planinska zveza Slovenije je, še posebno po vstopu v EU, neodločljivo vpeta v več mednarodnih organizacij, katerih predmet delovanja so planinstvo, alpinizem, varstvo narave, tekmovalni športi s področja planinstva itn. Sodelovanje PZS s temi organizacijami je tudi zelo koristno, prenos izkušenj olajšuje marsikatero zagato pri delu, povečuje možnost za strokovnost dela itn. Sodelovanje PZS v teh mednarodnih institucijah in organih zahteva tudi poravnavo članarin in aktivno sodelovanje v njihovih delovnih organih, tega pa PZS s svojimi skromnimi sredstvi ne zmore pokriti. Zato smo zaprosili za namensko dodeljena sredstva.

Pri večjih vzdrževalnih ali investicijskih delih na naših planinskih kočah je sofinanciranje države po nedavno sprejetem sporočilu možno le, če so objekti državna lastnina ali lastnina lokalnih skupnosti.

Obrazložili smo historiat naših objektov in stališče PZS do navedenih zadev, predlagali razne druge možne načine za doseg sofinanciranja koč iz javnih virov in pozvali sogovornike, naj poiščejo drugačne rešitve, ob tem, da je pred nami potreba po temeljiti obnovi skoraj vseh planinskih koč. Pokazali so razumevanje za našo problematiko, opozorili na potrebo po našem načrtnem pristopu do obnove koč in obljubili nadaljnje pogovore o tem.

Novosti v zakonu o zdravstvu so zelo razburkale planinsko javnost, saj je planinarjenje ena izmed dejavnosti, ki so dostopne najširšim množicam, vendar je bilo neutemeljeno uvrščeno med adrenalinske športe. PZS je že opravila številne korake, da bi se ta zmeta preklcala, za podporo pa smo zaprosili tudi sogovornike in ti so jo zagotovili.

Kategorizacija alpinistov in športnih plezalcev, od katerih mnogi sodijo v svetovni vrh, je v primeri s preostalimi vrhunskimi športniki obravnavana diferencirano. Olimpijski komite (OK) je že napovedal tozadevne pogovore z zvezami, ki imajo vrhunške športnike. Sogovorniki so nas v tej zahtevi podprli, predlagajo pa, da PZS kot planinska krovna organizacija in nosilka te športne dejavnosti čim prej najde možnost za pogovor z OK in zahteva enakopraven odnos. To mora PZS zagotavljati tudi njeno članstvo v OK.

Slovenski alpinizem zaradi svojega ugleda, pomena in nadaljnega razvoja potrebuje na dve ali vsaj tri leta večjo »nacionalno« alpinistično odpravo v svetovna gorstva, t. j. tako, ki jo bo podpirala država. Zato je treba doseči tudi večjo povezavo ter sodelovanje interesov vojske, policije, fakultete za šport itn., saj sedanje parcialno iskanje rešitev ni dobro za celovit razvoj alpinizma. PZS mora o načrtih o nacionalnih odpravah informirati več forumov (strokovni svet, ministrstvo, vlado), doseči uvrstitev predloga v razvojno strategijo koalicije, poskrbeti še za pobude iz drugih strokovnih krogov ... Mnoge sedanje od-

prave so naravnane preveč interno, izbor udeležencev pa je prezek.

Mineva več kot 40 let, odkar je takratni Zavod za šolstvo RS izdal vsem osnovnim in srednjim šolam v Sloveniji priporočilo, da kot neobvezni program, ki dopolnjuje osnovni učni program, izvajajo program planinske šole. Takratni program planinske šole PZS je bil med prvimi v alpskih planinskih organizacijah Evrope. Po več ponatisih in izpopolnitvah je program planinske šole letos doživel sodobno vsebinsko in pedagoško izvedbo. Sogovornika smo zaprosili za novo priporočilo, saj bi s tem marsikateremu PD olajšali vstop v šolske zavode, za pomoč pri izvedbi programa planinske šole pa smo ponudili planinska društva s planinskimi vodniki in drugim strokovnim kadrom. Sogovornika sta pobudo sprejela in PZS ponudila tudi sodelovanje v akciji Hura – prosti čas, o katerem nas bodo obvestili, ter na regijskih posvetovanjih prosvetnih delavcev, na katerih bi predstavili možnosti izvajanja planinske šole in delo planinskih krožkov. Podrobnejši pogovor o izvajanju dogovorjenega je stvar sestanka, o katerem nas bodo prav tako obvestili. Omenili smo tudi odnos do prostovoljstva, ki dandanes ni več dovolj cenjeno, in to, kako je bilo takšno delo vrednoteno nekdaj. Ne sme biti dvoma, da je ta množična oblika športne dejavnosti koristna za človeka ter narod.

Seznanili smo ju s prizadevanji za graditev učno-informacijsko-vzgojnega središča v Mojstrani, v katerem bo tudi planinski muzej, ter jima predstavili vsebino in pomembnost tega projekta, še posebno iz mednarodnega zornega kota, in doslej opravljene aktivnosti. Zaprosili smo za podporo pri realizaciji.

Obvestili smo ju tudi o dejavnosti Planinske zveze Slovenije, ki že dolgo vrsto let omogoča strokovno alpinistično izobraževanje in pomaga prebivalcem Nepala. S tem aktivno prispeva k zaposlovanju domačinov v tej nerazviti državi,

hkrati pa pripomore k varnejšemu izvajanju tamkajšnje planinsko-alpinistične dejavnosti. V mednarodnem pogledu gre za dejavnost, ki Sloveniji prinaša visok ugled, in PZS meni, da bi država morala pri tem aktivneje sodelovati.

Ob koncu smo se zahvalili tudi za upoštevanje predlogov PZS glede članstva v Strokovnem svetu za šport pri vladi RS in v sedanjih razmerah ugotovili potrebo, da so člani zanesljivo strokovni ter aktivni, ter tako zagovarjali vlogo, pomen, delo in vsebine planinstva.

Danilo Škerbinek

Srečanje poštarjev iz Ljubljane in Zagreba na Pokljuki

23. in 24. julija 2005 je potekalo 91. srečanje planincev, poštarjev iz Ljubljane in Zagreba na Pokljuki. Zagrebški planinci so se namestili v gostoljubnem Poštarskem domu na Vršiču. Po ogledu izvira Soče sta jih v domu pričakala harmonika in pesem. Ponoči smo opazovali meteorološke balone nad Mojstrovko in se v jasni noči ozirali proti stenam Prisanka. Zjutraj smo se odpravili na Pokljuko, na kateri so nas že pričakovali planinci, poštarji iz Ljubljane. Možnosti planinskih tur so bile različne: na Debelo peč, Viševnik, Uskovnico, proti Triglavu. Srečanje na Pokljuki je bilo namenjeno skupnemu druženju, obujanju spominov, plesu na travi in pesmi. Izmenjali smo misli o Triglavu in Velebitu, simbolih dveh narodov. Zlasti mladi planinci iz Zagreba so ob lepem vremenu občudovali lepote Triglavskega narodnega

parka, planinske pašnike in raznovrstno cvetje. Naslednje srečanje bodo pripravili poštarji iz Zagreba. Za letošnje pa se v imenu vseh planincev zahvaljujem slovenskim poštarjem za izjemno organizacijo in gostoljubje.

Josip Sakoman

Čistilna naprava pri Poštarskem planinskem domu

V nedeljo, 14. avgusta 2005, je bila pri Poštarskem planinskem domu PD Pošta Telekom slovesnost ob odprtju čistilne naprave. Ta je že 14. po vrsti (stala je 12 milijonov SIT), še v letošnjem letu pa bosta odprti tudi čistilni napravi na Peci in Grohatu. Če prištejemo še načrtovano čistilno napravo na Blegošu, jih bo skupaj 17. V planinskem prostoru bodo tako v letošnjem letu na novo zgrajene kar štiri in morda še peta. Ob odprtju na Vršiču je poleg pozdravov in čestitk PD Pošta Telekom predsednik PZS Franc Ekar še posebej poudaril: *»Veseli smo svoje ustvarjalnosti, ko z dejanji dokazemo ozaveščenost glede gorske narave, varovanja gorskih vodnih talnic. Teorija se vse bolj bohoti in oddaljuje od prakse, tudi stroški so vse večji; pa tudi parole in razni naravovarstveni aktivizmi brez konkretnih dejanj, uresničljivosti, bolj škodijo kot koristijo ... Uspeh in cilj sta samo realizacija in kakovostno obratovanje čistilne naprave na gori. In v planinski organizaciji je naš cilj, da se vsak planinski objekt opremi z naravovarstvenimi ekološkimi napravami. Uspeli smo s predpisano zakonodajo o malih čistilnih napravah, ki jih nameščamo z občinskimi lokacijskimi informaticami, ki jih je lahko pridobiti, in predpise je možno uresničiti. To je prvi dokaz takega porasta graditve čistilnih sistemov na gori v zadnjih petih letih. Enake uspehe dosegamo z akcijo Odprava uporabe naftnih derivatov na gori, to je z nameščanjem sončnih kolektorjev in elektrokabliranjem. Da pa se vse to tako zanesljivo, delovno in kakovostno*

uresničuje, gre pripisati temu, da je v PD še vedno veliko prostovoljstva, ko gre za odnos do tega, kaj bomo za društvo naredili, v javnem interesu in za javno dobro. Žal to vse bolj izginja in se preusmerja v profitne cilje, npr. razmišljanje, kaj bo ceneje, če bom član društva. Tako upadanje prostovoljskih aktivnosti in dela zanesljivo ni vizija društvene prihodnosti. Treba pa je poudariti, da se tudi država vse bolj zaveda takih ekoloških nujnosti in da tudi zna ceniti delo društvenega prostovoljstva, zato nas veseli sporočilo MOP, da bodo s finančnimi pomočmi (sofinanciranjem) aktivno sodelovali. Neposredno, pa tudi prek preostalih institucij športne fundacije, strukturnih skladov, MŠŠ.«

Indok PZS

Slavnostno na Svetini nad Štorami

Na lovskem oziroma Vrnčevem domu na Svetini nad Štorami smo se v soboto, 2. 7. 2005, na že 5., tradicionalnem regijskem veteranskem srečanju zbrali veterani vojne za Slovenijo, člani borčevske organizacije, Zveza častnikov in podčastnikov, gasilci, planinci, radioamaterji, taborniki, člani strelskega društva, člani Društva pohodnikov po poteh 14. divizije iz Laškega in pripadniki Slovenske vojske. Sončno dopoldne in dan brez dežja sta pritegnila skoraj tisoč obiskovalcev. Na proslavi, ki se je začela točno ob 11. uri s predajo »raporta«, so v kulturnem programu sodelovala skoraj vsa društva, ki so registrirana v občini Štore; teh pa ni malo. Udeležence proslave je pozdravil in nagovoril župan občine Štore in poslanec v DZ RS Franc Jazbec. Poleg spominskih plošč ZZB NOB, lovske družine, Združenja veteranov vojne za Slovenijo, Zveze slovenskih častnikov in podčastnikov, policijske veteranske organizacije Sever za celjsko območje in Planinskega društva Železar Štore smo letos veterani Štor izročili spominsko ploščo prostovoljnemu gasilskemu društvu iz Štor. Izročili zato, ker jo bo-

Razstava Planinskega vestnika

Obveščamo vas, da bodo panoji Planinskega vestnika od 7. do 19. novembra v času kino predstav razstavljeni v Delavskem domu v Zagorju ob Savi.

Uredništvo PV

Slavnost na Svetini nad Štorami

do na proslavi ob 60-letnici organiziranega gasilstva v Štorah slovesno odkrili na svojem gasilskem domu. Prevzel pa jo je najstarejši gasilec veteran Anton Mačkošek. Predsedstvo združenja veteranov vojne za Slovenijo iz Ljubljane jim je podelilo tudi plaketo za odlično sodelovanje. Značilno za ta veteranska srečanja na Svetini je še, da se jih udeležijo pohodniki planinci iz kar štirih smeri - Šentjurja, Laškega, Celja in Štor. Prišlo pa je tudi skoraj trideset praporščakov.

Srečko Križanec

Dejavnost planincev v planinskem društvu Križe

V Planinskem društvu Križe že dalj časa delujejo vodniški, markacijski, mladinski in gospodarski odsek. Planinci smo praviloma močno povezani z naravo, v kateri preživimo veliko svojega prostega časa. Gorsko okolje opazujemo in globlje doživljamo prav na vsakem planinskem izletu; gorsko okolje je pravzaprav del nas! Prav zato nam ni vseeno, ko na svojih poteh naltimo na povsem neodgovorne in

nepremišljene človekove posege v naravno okolje. Pritisk »dolinskega« načina življenja v gorah z vsemi svojimi negativnimi posledicami je vse opaznejši in to nas je spodbudilo, da ustanovimo odsek za varstvo gorske narave. Zavedamo se, da ne moremo nadomestiti dela prostorskih načrtovalcev, pristojnih inšpektorjev in vseh drugih strokovnih ustanov, ki kakor koli skrbijo za razvoj Slovenije. Želimo pa opozarjati javnost na grobe posege v gorsko okolje, ki je zaradi svoje prostorske odmaknjenosti širši javnosti manj na očeh in so zato dostikrat izvedeni po tihem in brez vsakršnih dovoljenj. S svojim delovanjem vsekakor nimamo namena zavirati razvoja, vendar pa bi radi preprečili grobe nesmisle, kot so tisti, ki so se v zadnjem času pojavili z graditvijo cest v gorskem okolju, počitniških hišic brez ustreznih dovoljenj ... Gorsko okolje pa je zelo občutljivo in vsak nepremišljen poseg je rana, ki ostane za vedno! Vsi se zavedamo, da je občina Tržič poznana prav po lepih gorah, v katerih je naravno okolje sorazmerno dobro ohranjeno. To bi radi z delovanjem novega odseka v PD Križe tudi ohranili.

Ni najlepše Babe in najbolj postavnega Dedca

Žal naše vabilo iz prejšnje številke k nenavadnemu tekmovanju med bralci ni zbudilo velikega zanimanja. Dobili smo le en daljši literarni prispevek, ki ga bomo objavili v prihodnjih številkah. Seveda zato ne moremo poročati o morebitnih zmagovalcih.

Pri PD Križe so v sezoni 2004/05 organizirali vrsto kakovostnih in zanimivih predavanj, ki so bila predvajana v koči v Gozdu in koči na Kriški gori. Ivana Valjavec je predstavila Sinaj in Jordanijo, Tone Vogler je imel zanimivo kolesarsko predavanje o tem, kako se da potovati s kolesom po Peruju, Boliviji, Čilu in puščavi Atacama. Janez Kavar je v čast Tomažu Kavarju vodil potovanje v Kirgizijo na Mustagh Ato, Mitja Kovačič pa odpravo v pogorje Tien Shana, prav tako v Kirgiziji. Irena Mrak je predstavila alpinistično odpravo Missin Oxus v Afganistanu, Marko Kabaj pa 700 km pešpoti po Norveškem. Janko Baloh se je odločil za jezera Langtang in Gosain Kund v Nepalju. Zanimivo je bilo tudi predavanje Uroša Severja, ki je poslušalce popeljal v Ladak, deželo prelazov v indijskem delu Himalaje. Edino predavanje o slovenskih gorah je imel Stane Valjavec, ki je predstavil skrite kotičke Posočja.

Ivana Valjavec

Člani PD Križe na Olševi

Tokratno izhodišče našega izleta je bila vasica Podolševa, ki leži pod gorskim grebenom Olševe vse od višine 1020 m do 1327 m. Središče naselja je cerkvice Sv. duha. Prvotna cerkev je tam stala že v začetku 17. stoletja, nova pa je bila posvečena leta 1891. V bližini cerkvice je 317 m globok prepad, »Golarjev pekel«. Zgodnji odhod od doma smo si olajšali z dobro kavico na turistični kmetiji Rogar. Kmetija je obdana z gozdovi in travniki, na katerih se bohotijo travniške cvetlice, tako da so bili nekateri travniki modri od spominčic. Po dobri uri hoje smo na avstrijski strani občudovali naravna Lipševa vrata, ki so visoka približno 10 metrov in ponujajo lep pogled na spodaj ležeče visokogorske kmetije. Tam smo šele ugotovili, zakaj potrebujemo čelade in vponke. Avstrijski del Olševe je namreč obrnjen proti severu in izjemno prepaden, strma pot pa

Pobiranje odpadkov na Kriški gori

*Ko s planinskim društvom smo se zbrali mi,
smo se odločili, da pobirat odpadke na Kriško goro bi odšli.
Zato smo zelo dobre volje bili
in pohiteli v strmino smo zbrani vsi.*

*Veselo smo hodili
in se očiščevalne akcije v celoti lotili.
Papirček tu, papirček tam
in hitro je treba pogledati še drugam.*

*Z rokavicami in palicami metali smo v koš
in si spotoma ogledovali cel kup planinskih rož.
Joj, kako lepo je čistiti v hribih, smo vzdihovali
in se planinskim užitek predali.*

*Tudi kačo smo srečali,
vseskozi se hecali,
in ko končno smo s polnim košem smeti na cilj prišli,
že kar hudo utrujeni smo bili.*

*Tonka je na vrhu že na nas čakala
in nam hitro golaža dala.
Tudi poslastica ni manjkala,
zato je tudi kremšnita kar prav prišla.*

*Planinci mladi vsi smo veseli bili,
da lahko smo pomagali.
Čim manj odpadkov si želimo
in tako Kriško goro lepo in čisto obdržimo.*

Špela Vehovec, Mladinska sekcija pri PD Križe na OŠ Križe

vodi skozi vrata in nato tik pod visokimi pečinami na vrh z imenom Obel kamen. Čeprav smo si po prehodu skozi vrata čelade sneli, smo kaj kmalu ugotovili, da se še tako pazljivemu planincu lahko sproži kamenje pod nogami, in kaj hitro smo si jih spet nadeli. Najvišji vrh Olševe z imenom Govca (1929 m) je na drugi (slovenski) strani 5 km dolgega grebena. Pot od enega konca grebena do drugega je izjemno slikovita, saj pogled sega daleč na avstrijsko stran, Peco, Raduh, Kamniško-Savinjske Alpe z Lo-

garsko dolino, Storžič s Tolstim vrhom in našo Kriško goro, Košuto ... Skratka, grebenska pot je zadovoljila vsakega udeleženca. Na grebenu se je povsod razkazoval encijan v svoji modri obleki, v skalah pa avrikelj ali lepi jeglič v rumeni. Svetovno znamenitost Potočko zijalko smo si ogledali ob vrnitvi. Zijalka je na višini 1700 m. Jama je dolga 110 m ter široka do 40. Pred približno 20.000-40.000 tisoč leti, v kameni dobi, naj bi bilo tam središče tedanjih lovcev. Danes je pomembno arheološko in paleontološko najdišče. Izkopavanja so se začela leta 1928 pod vodstvom Srečka Brodarja (1893-1987). Najdene so bile kosti več kot 40-tih različnih vrst živali (tudi kosti jamskega medveda), 130 kamnitih konic puščic itn. ... Na dan našega obiska je bila na Rogarjevi kmetiji tudi predstavitev knjige o Potočki zijalki in njenih znamenitostih. Za konec: odlična vodnika Tone in Olga sta nam pod strogim očesom Štefana (načelnika vodniškega odseka) v ideal-

nem vremenu pripravila nepozaben izlet, ki smo ga (bilo nas je 48 pohodnikov) končali s slikovito panoramsko vožnjo prek Pavličevega sedla in Jezerkega vrha.

Ivana Valjavec

Pred 35 leti na Triglavu

Poleti, 18. avgusta leta 1970, smo se pod vodstvom Zlatka Sajka iz PD Železničar iz Zagreba s prijatelji odločili, da osvojimo Triglav. Ante Grgič in jaz sva prišla z vlakom do Jesenic in nato naprej proti Kranjski Gori oziroma Mojstrani. Drugi, Zlatko ter Vilma in Adolf Franceski, so prispeli do Mojstrane z avtobusom. Iz Mojstrane smo se skupaj odpravili v Vrata ter prespali v Aljaževem domu, ki stoji na nadmorski višini 1111 m. Deževno in nevihtno noč smo prespali v depandansi. Približno ob osmih zjutraj smo se odpravili proti Staničevi koči. Tja smo prispeli popoldne. Posušili smo si oblačila in drugo jutro presenečeni ugotovili, da je čez noč zapadlo 10 cm snega. V soncu smo nadaljevali pot čez Rž do Kredarice in se ob 10. uri povzpeli na vrh Triglava. Razgled je bil nepozaben. V daljavi smo opazili Tržaški zaliv. Sestopili smo prek Malega Triglava na Planiko in nato na Dolič. Tam smo se usmerili proti Pogačnikovemu domu na Kriških podih. Občudovali smo Triglavsko jezera, ker pa je bila kočica ob jezerih zasedena, smo nadaljevali pot do kočice pod Bogatinom. Doživeli smo prvo nezgodo: Vilma je ostala brez baterije, ugasnila je tudi moja. Ostala nam je samo še Zlatkova. Kljub temu smo srečno prispeli na cilj in v koči so nam skuhalo ajdove žgance z ovirki. Ob koncu ture smo si privoščili dva litra »rdečega«. Naslednje jutro smo se poslovili od Komne in se odpravili proti Bohinjski Bistrici. V Lescah smo počakali na vlak in se peljali do Zidanega mosta, od katerega smo imeli direktno povezavo z Zagrebom. V kraju Savski Marof so se ob pogledu na nas začudeno spraševali, od kod prihajamo. Nekdo je celo pripomnil, da smo bili za-

Koledar - opravičilo

Eden od avtorjev fotografij v koledarju »Utrinki gora« je naveden kot Janez Marolt. V resnici je bil on le pošiljatelj, pravi avtor pa je Tomaž Marolt. Obema se s tem opravičujemo, kupce koledarja pa prosimo, da to upoštevajo.

*Za PZS
Tone Škarja*

gotovo na Triglavu. Imeli so prav. Bili smo zadovoljni, še posebno Ante in jaz, ki sva bila prvič na Triglavu. Rekla sva: Nikoli več! A sva se zmotila. Po tistem sem bil na Triglavu še devetkrat.

Josip Sakoman

Pohod Bela Krajina-Triglav

V naravi človeka je želja po nečem novem, novih dosežkih, osvoboditvi novih vrhov, po tem, da bi naredil nekaj, kar ni uspelo še nikomur. Takšno željo so si zadnje dni junija uresničili tudi belokranjski planinci. Diagonalno so prehodili Slovenijo od njene južne do severozahodne meje in se povzpeli na našega očaka - Triglav. Dogovorili smo se, da ta podvig posvetimo 80-letnici organiziranega planinstva v Beli krajini in 110-letnici postavitve Aljaževega stolpa na Triglavu, začeli pa ga bomo ob dnevu državnosti. Belokranjsko planinstvo se je začelo rojevati pred osemdesetimi leti, leta 1935 se je organiziralo kot podružnica SPD za Belo krajino. Vanjo so bili vključeni člani iz celotne Bele krajine. Danes na področju Bele krajine delujejo tri planinska društva: PD Črnomelj, PD Metlika in PD Semič. Tako lahko s ponosom ugotovimo, da so začetki planinstva izpred osemdesetih let obrodili sadove, saj je danes planinstvo na tem južnem delu Slove-

nije, daleč od tistih pravih gora, številčno močno, dobro organizirano in dejavno. Dokaz za to so številni načrtovani in dobro vodeni pohodi v slovenske in tudi druge evropske gore, delo z mladimi, skrb za pridobivanje strokovnega vodniškega kadra, dobro vzdrževane planinske poti na našem področju in ne nazadnje prizadevanje metliških planincev, da bi na Krašnjem Vrhu zgradili planinsko postojanko, ki je za planinskim domom na Mirni gori, ki so ga pred več kot osemdesetimi leti začeli graditi planinci iz vse Bele krajine, druga v Beli krajini. Tako je visoki jubilej belokranjskega planinstva zaznamovala tudi skupna akcija vseh treh društev, »Pohod Bela Krajina - Triglav«, ki je trajal od 24. do 29. junija in na katerega se je odpravilo 25 planincev z dvema spremljevalnima kombijema. Med udeleženci je bilo 10 planincev iz PD Metlika, 12 iz PD Črnomelj in 3 iz PD Semič. Udeleženci so v šestih dneh prehodili približno 45 km na dan. Dolgo pot so še bolj otežile neznosna vročina ter nevihte v zadnjem delu pohoda. Na pot so krenili z južne slovenske meje, se usmerili na severozahod Slovenije ter se zvečer na Smuku nad Semičem združili v enotno skupino na proslavi ob dnevu državnosti. Drugi dan je udeležence pot vodila skozi Dolenjske Toplice in Žužemberk do izvira Krke, pri katerem so prenočili. Tretji

dan so nadaljevali pot skozi Grosuplje, Škofljico in Ljubljano do Šentvida. Planinci so prenočili v vojašnici SV. Četrti dan so prehodili pot čez Medvode, Škofjo Loko in Železnike do planinskega doma na Ratitovcu. Peti dan so jih čakali spust z Ratitovca, prečenje Save in vzpon na Pokljuko ter naprej do Vodnikovega doma. Šesti dan pa je bil kronan z uspešnim vzponom na Triglav ter srečno vrnitvijo v Belo krajino. Na Rudnem polju se je pohodnikom pridružila večja skupina drugih naših planincev in jih spremljala na zadnjem delu poti. Preostali belokranjski planinci in drugi občani so dosežek pohodnikov spremljali z velikim zanimanjem in dobrimi željami za srečno vrnitev. Zato je bil tudi sprejem pohodnikov že na Rudnem polju, še posebno pa v Semiču, Metliki in Črnomlju, prisrčen in vesel ob zvokih butorajskih muzikantov ter županovih čestitkah za izjemno dejanje. Posebno prisrčno pa so svoje udeležence pričakali v Tribučah. K temu velikemu uspehu planincev so pripomogli tudi številni sponzorji z zagotovitvijo spremljevalnih vozil ter organizacijo prehrane in prenočevanja na dolgi poti, zato se jim iz srca zahvaljujemo.

Anton Krašovec

8. gorski tek na Grintovec

V nedeljo, 24. julija, je bilo jasno jutro, prav primerno za tek do 2558 m visokega Grintovca. Mogočen tek, za fizično in psihično močne tekače, za kralje višin v organizaciji KGT Papež. 8. gorski tek je bil hkrati tudi 4. tekma za Pokal Slovenije v gorskih tekih, to pomeni, da je tekmovalo 11 kategorij po pravilih, veljavnih za gorske teke. Start je bil enoten za vse tekače, cilji pa glede na kategorije različni. Ob 9. uri je proti Grintovcu steklo 191 tekačev: 13 mladincev in mladink je končalo tek na Kokrskem sedlu, 178 tekačev (med njimi 18 žensk) pa je teklo na vrh Grintovca. V limitnem času 2,5 ure ga ni doseglo 6 tekačev. Mlajši dečki /dekllice so

tekli najkrajši del (1488 m, višinska razlika 155 m). Med dečki je zmagal Domen Zupan (AK Domžale) s časom 8:17, med deklicami pa Hani Mlekuž Kramarič (TK Bovec) s časom 9:54. V kategoriji starejših dečkov/deklic, ki so tekli do tovrstne žičnice (2593 m, 260 m višinske razlike), je zmagal Tine Torkar (ŠD Nanos Podnanos) s časom 15:11, med starejšimi deklicami pa Tina Berčič (AD Mass) s časom 17:09. Letos je prvi mladinec (Klemen Bauer, SK Ihan) pritekkel na Kokrsko sedlo s časom 51:40, sledila sta Uroš Tomec (KGT Papež) in Marko Tratnik (ŠD Podnanos). Med mladinkami je bila zmagovalka Suzana Mladenovič (AK Domžale) s časom 1:06.50, sledili sta Katja Berčič (AD Mass) in Katja Tomec (KGT Papež). Pot do Kokrskega sedla je dolga 5,9 km, višinska razlika je 1193 m. Številni navdušeni navijači in spremljevalci so spodbujali tekače z navdušenimi vzkliki, zvonci, rogovi, skratka, vladala ja prava euforija ob pogledu na moč in voljo tekačev doseči vrh v prekrasnem gorstem svetu. Ta sprejem je presenetil predvsem tuje tekače, saj niso vajeni takega navdušenja. Tudi v dolini smo z nestrpnostjo pričakovali prve rezultate. Letoš je bil kralj Grintovca spet tujec, Čeh Robert Krupicka, ki je pritekkel na vrh v času 1:19:07 in ni podrl lanskega rekorda Italijana Marca Gaiarda, ki je bil letos drugi. Množica pa je že vzvalovila v pričakovanju tretjega in navdušeno ploskala domačinu Sebastjanu Zarniku, saj Grintovec letos ni bil trikrat tuj - Zarnik je rešil čast Slovencev. Pravi kraljičin tek pa je letos tekla Slovakinja Anna Pichrtova, ki je podrla dosedanj rekord za 7:26 in dosegla odličen rezultat 1:31:53, saj je pritekla na vrh absolutno deseta, za Igorjem Šalamunom. Sledili sta lanska kraljica Ines Hižar in Edita Gashi. V kategoriji veterank pa je zmagala odlična Olga Grm iz kluba Trmasti. Grintovec vsako leto ponuja rekorde in nova pričakovanja; letos je teklo do vrha rekordno število tekačev - 178.

Mira Papež

7. avgusta 2005 je minilo leto ...

Vse polno velikih in drobnih spominov nam, ko se srečamo, vsa-kič znova na obraz nariše nasmeh, čeprav je prežet s trpkim spoznanjem, da že leto dni živiš le v naših srcih. Trenutki s teboj so bili veseli, polni energije, ni ti manjkalo idej, ki so se nam včasih zdele čudne, ampak bil si pač ti, TILLEN - človek s svojim prepričanjem, s svojim pogledom na svet. Nikoli več ne boš v zadnjem hipu pripravil nahrbtnika in vanj stlačil polno nepotrebnih stvari, nikoli več ne bosta tvoj glas in smeh odmevala na planinskih poteh in nikoli več se tvoja dobra volja ne bo prenašala na nas. Tvoj korak, ki je bil vedno korak pred drugimi, je obstal, obstal za vedno, tam, kjer si bil rad - v objemu gora - in zato nikoli več ne boš zašel v rušje, zgrešil prave smeri na melišču in se po turi ohladil v koritu za napajanje živine. Tudi če smo se srečali šele po dolgem času, smo si imeli vedno kaj povedati. Nikoli nam nista bila ovira ne razdalja, ki nas loči, ne čas, ker kamor koli že smo šli, vedno smo vzeli delček drug drugega s seboj, in vedno znova in znova smo se srečevali in skupaj obujali spomine. Zdaj jih bomo sami, ker se ti nikoli več ne boš udeležil naših srečanj, nikoli več ne boš bivakiral v gorah, prinašal šopkov planinskega cvetja skritemu prijatelju, nikoli več ne boš iskal zavetja pred večerno nevihto, nikoli več nam ne boš zaželel srečno, nikoli več se ne bomo skupaj veselili uspešno opravljene ture. In nikoli, res nikoli, te ne bomo pozabili.

*Tvoji prijatelji -
1. izmena Bavšica 2002*

Umrla je dr. Sonja Mašera

14. avgusta je v starosti 93 let na svojem domu nad Barkovljami pri Trstu umrla dr. Sonja Mašera, ugledna tržaška otroška zdravnica, športnica, alpinistka in dolgoletna predsednica Slovenskega planin-

skega društva v Trstu. Društvo je vodila v letih od 1965 do 1977. Ko je prenehala opravljati to funkcijo, je bila izvoljena za častno predsednico društva, tega pomembnega stebra ohranitve slovenstva v zamejstvu. Med številnimi odlikovanji je za svoje delo prejela tudi častno listino Planinske zveze Slovenije. O njenem pomembnem in bogatem življenjskem delu bomo obširneje poročali v eni naslednjih števil PV.
A. M.

Andrej Kolenc (1955-2005)

K o m a j smo odložili kozarce na mizo ob veselem trenutku Andrejkove 50-letnice, že so vino zamenjale bridke solze, solze neizmerne žalosti, ki so pomenile, da se je zgodilo nekaj strašnega, nerazumljivega. Vest, da Andrejka ni več, se je kot temna lisa v hipu in za vedno vtisnila v naša srca, srca tistih njegovih, ki smo bili skoraj vsak dan z njim, ki smo z njim preživeli veliko veselih, pa tudi bridkih trenutkov. Veseli smo bili vsakega hipa, ko smo bili skupaj, veseli njegovega neizmerne občutka za humor, s katerim nas je ob vsaki priložnosti spravljaval v prijetno razpoloženje. Skoraj ni bilo dogodka pri nas v PD, pa tudi sicer, pri katerem Andrej ne bi sodeloval s svojimi izvirnimi predlogi in idejami. To je seveda terjalo njemu lasten način življenja. Hud tempo, hitrost, razdajanje samega sebe, mnogokrat za cilje drugih, so bile njegove vrline in mogoče tudi usoda njegovega življenja. Toda Andrejček, kot smo ga poznali, je hotel tako živeti. Hotel je pomagati, hotel je doživljati veselje in srečo tistih, ki jim je pomagal, to je bilo njegovo največje notranje bogastvo.

Verjetno se je tudi zato kot mlad fant iz Žirov odločil, da se bo v življenju usposobil za težko delo

miličnika. Po triletnem šolanju tretje generacije kadetov za miličnika v miličniški kadetski šoli v Tacnu mu je bilo leta 1972 dodeljeno delovno mesto miličnika na Oddelku milice v Kranjski Gori. Ko sem ga takrat prvič srečal in sprejel kot njegov predhodnik, ni mogel skrivati veselja, da mu je bila za prvo delovno mesto dodeljena prav Kranjska Gora. Ker je ljubil gore, šport in aktivno življenje, se je kot dober športnik takoj vključil v razna športna in rekreativna društva, ki so takrat delovala v Kranjski Gori. Tako je Andrejček združeval svoje težko delo v takratni milici s svojo aktivno dejavnostjo v prostem času in si s tem krepil svoj veliki ugled med ljudmi ter postajal vse bolj priljubljen. Že po dveh letih je napredoval v vodjo varnostnega okoliša za območje KS Rateče, pozneje, leta 1980, pa je postal komandir Oddelka milice v Kranjski Gori. Njegova priljubljenost je tako daleč presejala takratne poglede in odnos javnosti do dela milice, da marsikdo, posebno mlajše generacije, Andreja v uniformi ni več videl kot policajca, pač pa le še kot Andrejčka, vedno prijaznega in vedno dobrodušnega. Toda njegov nemirni duh in želja dokazati se tudi na kakšnem drugem delovnem področju sta povzročila, da je leta 1989 zapustil policijsko delo in se zaposlil na turističnem društvu v Kranjski Gori. Ostal pa je zvest tudi stanovskim prijateljem in nadaljeval delo v rezervnem sestavu milice. Kot pripadnik tega sestava se je v letu, ki je bilo za Slovenijo prelomno, 1991., brez pomisleka vključil v vrste bojnih enot milice, ki so na tem delu delovale za edini cilj – osamosvojitve Slovenije. Ko je bilo treba, se je vključeval v najzahtevnejše in najnevarnejše naloge. Nikdar ne bo pozabljena njegova vloga pri postavitvi varovane barikade na Tabrah, ko je skupaj s soborcem, tudi članom GRS Kranjska Gora, mimo vseh ovir in nevarnosti pripeljal iz Kamne Gorice skoraj 300 kg razstreliva za posta-

vitev učinkovite barikade. Za to je bil Andrej po vojni odlikovan, podeljen pa mu je bil tudi status veterana vojne za Slovenijo.

V Planinsko društvo Kranjska Gora se je Andrej vključil takoj po prihodu v Kranjsko Goro in v njem nepretrgano in aktivno deloval vse do svoje smrti, od leta 1977 tudi kot član upravnega odbora, v letih od 2000 do 2004 pa kot njegov predsednik. Kot človek z največjo mero humanitarnega duha se je takoj vključil tudi v vrste gorskih reševalcev postaje GRS Kranjska Gora in ostal med njimi vse življenje. Že takoj je spoznal, da je prihodnost reševanja v gorah v uporabi helikopterja in tako je že daljnega leta 1974 sodeloval na prvem uvodnem in 1975 leta tudi na prvem pravem helikopterskem tečaju pri nas. Postal je reševalec letalec in to odgovorno nalogo v gorski reševalni službi uspešno opravljal vse do leta 2001. Tudi njegovo delo v društvu je v marsičem pripomoglo, da smo lahko uresničevali zastavljene cilje, najbolj pa je bilo povezano in prepoznavno pri organizaciji tradicionalnega Mihovega smuka z Vršiča. Leta 1991 je namreč zaradi spremembe političnega sistema že kazalo, da bo ta prireditev za vedno zamrla. Prav Andrejček se je temu odločno uprl in nekaj let sam s peščico somišljenikov organiziral to prireditev, tako da je spet dobila pravi pomen in se organizira vsako leto.

Planinci v Kranjski Gori smo z njegovim odhodom tja, kjer se bodo vse naše poti spet združile, izgubili srce prijatelja, ki je vedno znal prisluhnuti vsakomur, imeti za vsakogar dobro besedo in v pravem trenutku zakuhati hudomušen pripetljaj, na račun katerega smo se in se bomo ob spominu nanj še nasmejali. In ko bomo na samotnih poteh naših gora poslušali žvižge vetra in gledali čuda narave, se bomo zahvalili usodi, da nam je dala možnost poznati ga in živeti ob njem.

Planinci iz PD Kranjska Gora in reševalci postaje GRS Kranjska Gora

Janez Soklič (1933-2005)

Planinski prijatelji in nekdanji sodelavci nismo mogli verjeti, kako nepričakovano je prišlo slovo od Janeza Sokliča. Poznali smo ga kot dobrega delavca, značajnega in zanesljivega človeka. Tak je bil tudi pri delovanju v planinskih vrstah, saj je z velikim veseljem in ljubeznijo do planinskega sveta delal v svojem matičnem planinskem društvu. Član letos razpuščenega Planinskega društva Litostroj je bil 45 let. V upravnem odboru društva je aktivno deloval 40 let. Od tega je bil 16 let predsednik društva, 18 let pa je sodeloval v markacijskem odseku. Leta 1978 je postal planinski vodnik, vodil ali sodeloval je pri vodenju več kot 240 izletov, tur in pohodov v gorski svet po naši ožji domovini in tujini. Na vodenje izletov se je vedno vedno vedno pripravil. Udeležencem je približal lepote gorskega sveta in jih nevsiljivo opozarjal na nevarnosti. Gore je neizmerno ljubil, tako da je pogosto odšel na pot tudi sam. Tako si je tudi tistega zanj usodnega dne oprtal nahrbtnik in odšel od doma. Ker se ni dobro počutil, se je vrnil domov in še istega dne odšel za vedno.

Za svoje dolgo uspešno delo v planinstvu je prejel številna priznanja. Od PZS je dobil bronasti, srebrni in zlati častni znak, bronasto, srebrno in zlato Bloudkovo značko, vsa priznanja domačega planinskega društva in še druga priznanja. Kot zadnje, najvišje priznanje je ob svoji sedemdesetletnici leta 2003 dobil plaketo PZS. Planinski prijatelji smo mu neizmerno hvaležni za vse, kar je v svojem bogatem življenju naredil za planinstvo. Spomnili se ga bomo, ko bomo hodili po poteh, ki smo jih prehodili skupaj. Od spoštovanega planinskega prijatelja smo se poslovili 13. junija 2005 na ljubljanskih Žalah.

Janko Ogrič

Drug obraz

Rada gledam
 na samotno goro,
 ki vsak dan mi kaže
 drug obraz.

Vedno zmagovita je.
 Nikomur ne pripada.
 Ko jo obsije luna -
 je božanska.

Ničesar ne lasti si.
 Brezbrižno stresa
 s svojega temena
 vsa bremena ...

Slavica Štirn

Zavrnitev

Ko vžge se blisk, obsije goro. Noče
 sprejeti me, zavrača nedostopna
 ljubezen mojo. Davno je že kopna,
 osvaja vsak jo, ki se mu zahoče,

le mene ne spusti tja na melišče,
 z razpokami reži, da me ne mara.
 A ker lepoti njeni res ni para,
 korak moj vztrajno k njej stezico išče.

Že prve kaplje mi na vroče čelo
 polzijo, da se k steni vsa privijem,
 z dlanmi na skali, z njo se čisto zlijem.

Korak obstane in globoko žrelo
 doni svareče mojemu razumu,
 da strast prevroča ni za par pogumu.

Metka

Zdrava energija!
 Kupujmo čokolado v gorah.
 Tudi za domov.

GORENJK

Pomagajmo
 vzdrževati poti v
 slovenskem
 planinskem svetu.
 Naše čokolade so
 slasten vir moči. Zato
 bomo v Gorenjki od
 vsake čokolade,
 kupljene v slovenskih
 planinskih kočah
 prispevali v sklad
 za obnovo gorskih
 poti.

GORENJK

VSAKA IZKUŠNJA JE EDINSTVENA

EDUISERD ▶ CHRISTIAN TROMSØRDT ▶ MAKALU ▶ NEPAL

K JACKET: Traslajna tehnična vetrovka z GORE TEX® XCR 3 Stretch membrano. Kevlarske ojačitve. Edinstvena težota: 740 g.

PEUTEREY 40: Nahrbtnik za predane goralce, z 7 napan za državo, FFP držalom za cepino in kompresijskimi trakovi/vesilci za sneg. 1800 g.

GLACIER GTX: Vsestranski gorniški čevlji iz kombinacije 2,8 mm usnja, Kevlarja in Cordura. Core-tex® membrana. Podplat Vibram® Breidloom. Možnost prilagajanja avtomatskih drecov. 1800 g.

PRO ALPINE: Dvojna pletalina vrvi premera 8,2 mm. Dolžina: 60 m. Število UIAA padcev: 6. Impregnirana. 41,0 g/m.

TEHNIČNA OBLAČILA
NAHRBTNIKI
ČEVLJI
VRVI

WWW.MILLET.FR

MILLET

MOUNTAIN BY EXPERIENCE